

## LISA 2 – ÜLEVAADE KOHILA VALLAST

<b>1.</b>	<b>Asend</b> .....	<b>2</b>
<b>2.</b>	<b>Asustus ja rahvastik</b> .....	<b>3</b>
<b>3.</b>	<b>Sotsiaalne taristu</b> .....	<b>5</b>
	3.1. Lasteaiad .....	5
	3.2. Koolid.....	7
	3.3. Huviharidus.....	8
	3.4. Noorsootöö .....	10
	3.5. Kultuur ja vaba aeg .....	11
	3.6. Tervisesport.....	12
	3.7. Külaliikumine .....	13
	3.8. Sotsiaalhoolekanne .....	13
	3.9. Tervishoid .....	14
<b>4.</b>	<b>Ettevõtlus</b> .....	<b>14</b>
<b>5.</b>	<b>Turism ja puhkealad</b> .....	<b>15</b>
	5.1. Puhkealad .....	15
	5.2. Supluskohad .....	16
	5.3. RMK puhkevõimalused .....	16
<b>6.</b>	<b>Reljeef ja geoloogiline ehitus</b> .....	<b>17</b>
<b>7.</b>	<b>Kaitstavad loodusobjektid</b> .....	<b>17</b>
	7.1. Kaitsealad .....	18
	7.2. Hoiualad.....	29
	7.3. Kaitsealused liigid .....	30
	7.4. Püsielupaigad .....	30
	7.5. Kaitstavad looduse üksikobjektid.....	31
	7.6. Kohalikud kaitstavad objektid .....	31
<b>8.</b>	<b>Natura 2000 võrgustiku alad</b> .....	<b>32</b>
<b>9.</b>	<b>Väarieselupaigad</b> .....	<b>36</b>
<b>10.</b>	<b>Taimestik ja loomastik</b> .....	<b>36</b>
	10.1. Metsad .....	36
	10.2. Sood ja rabad.....	36
	10.3. Niidud .....	37
	10.4. Loomastik .....	37
<b>11.</b>	<b>Roheline võrgustik</b> .....	<b>37</b>
<b>12.</b>	<b>Põhjavesi</b> .....	<b>38</b>
	12.1. Põhjavee kaitstus.....	39
	12.2. Hajukoormus .....	40
	12.3. Punktkoormus.....	40
<b>13.</b>	<b>Pinnavesi</b> .....	<b>40</b>
	13.1. Järved .....	41
	13.2. Jõed .....	44
	13.3. Ojad .....	45
	13.4. Peakraavid .....	45
	13.5. Kraavid .....	45
	13.6. Kanalid.....	45
	13.7. Allikad.....	47
<b>14.</b>	<b>Maaparandussüsteemid</b> .....	<b>48</b>
<b>15.</b>	<b>Üleujutusohuga alad</b> .....	<b>48</b>
<b>16.</b>	<b>Väärtuslik põllumajandusmaa</b> .....	<b>48</b>

<b>17.</b>	<b>Maavarad ja maardlad.....</b>	<b>49</b>
17.1.	Maardlad .....	50
17.2.	Mäeeraldised.....	51
<b>18.</b>	<b>Kultuuriväärtused .....</b>	<b>52</b>
18.1.	Kultuurimälestised .....	53
18.2.	XX sajandi arhitektuuripärandi objektid .....	58
18.3.	Maaehituspärandi objektid.....	59
18.4.	Pärandkultuuri objektid .....	60
18.5.	Militaarpärand.....	61
18.6.	Väärtuslikud maastikud .....	61
18.7.	Miljööväärtuslikud alad .....	63
18.8.	Kalmistud.....	63
<b>19.</b>	<b>Taristu.....</b>	<b>63</b>
19.1.	Teedevõrk .....	63
19.2.	Vee- ja kanalisatsioonivõrk .....	64
19.3.	Sademevesi .....	70
19.4.	Tuletõrje veevõtukohtad .....	71
19.5.	Soojavarustus .....	71
19.6.	Elektrivõrk .....	73
19.7.	Tänavavalgustus .....	73
19.8.	Sidevõrk.....	74
<b>20.</b>	<b>Taastuenergeetika.....</b>	<b>74</b>
<b>21.</b>	<b>Jäätmemajandus .....</b>	<b>74</b>
21.1.	Korraldatud jäätmevedu .....	74
21.2.	Jäätmekäitluskohad .....	75
<b>22.</b>	<b>Keskkonnaohtlikud objektid .....</b>	<b>76</b>
<b>23.</b>	<b>Riigikaitse ehitised .....</b>	<b>77</b>
<b>24.</b>	<b>Radoon.....</b>	<b>78</b>
	<b>INFOALLIKAD .....</b>	<b>80</b>

*Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus on kajastatud seisuga detsember 2019. Seda dokumenti ei uuendata edaspidise üldplaneeringu protsessi käigus pärast LS ja KSH VTK valmimist. Kui üldplaneeringu koostamise käigus ilmneb uusi asjaolusid, mis mõjutavad planeeringulahenduse koostamist, arvestatakse nendega planeeringu koostamise käigus.*

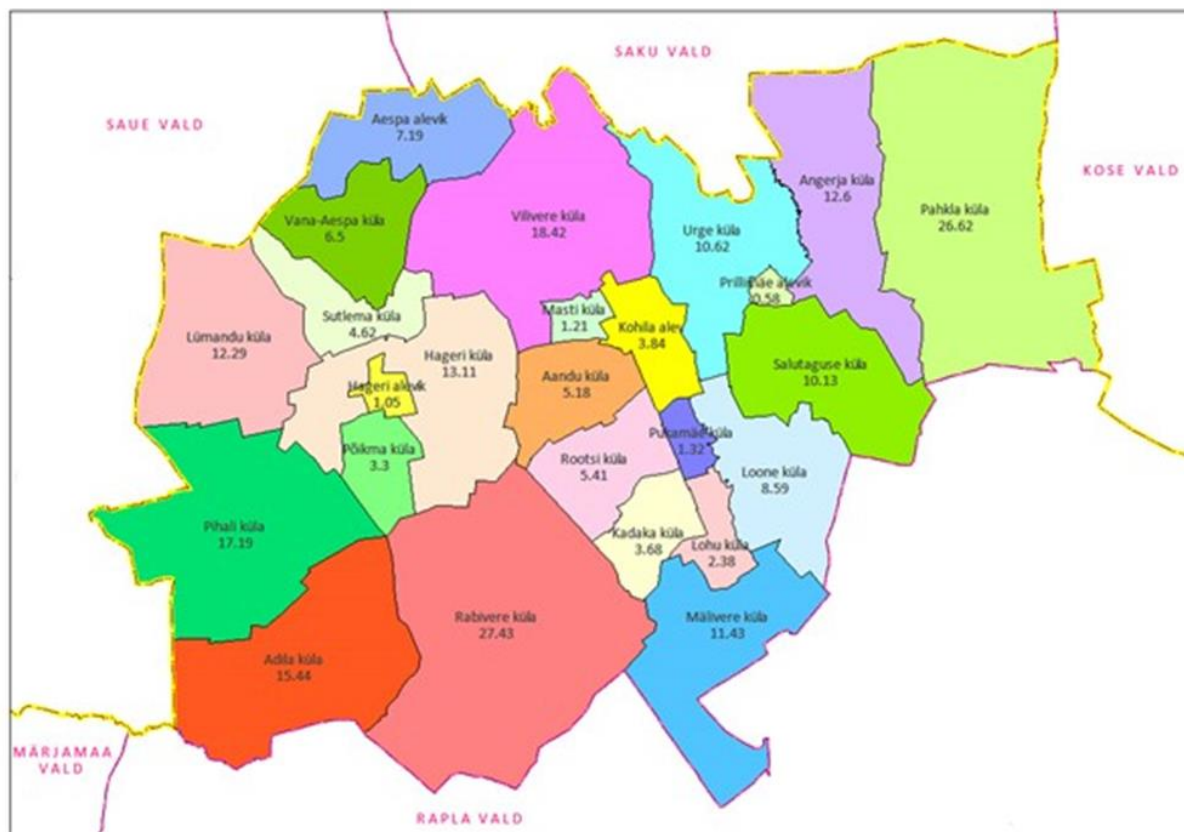
## **1. Asend**

Kohila vald paikneb Rapla maakonna põhjaosas. Valla pindala on 230,2 km<sup>2</sup>. Kaugus Tallinnast 33 km ja Raplast 22 km. Territoorium on kompaktse kujuga, kusjuures administratiivkeskus asub praktiliselt valla raskuskeskmes. Valla territooriumi poolitavad geograafiliselt põhja-lõunasuunaliselt Keila jõgi, Tallinna-Rapla-Türi maantee ning sellega paralleelselt Tallinna-Türi-Viljandi raudtee. Kernu-Kohila tee ja Vaida-Urge tee moodustavad valda ja vallakeskust läbiva ida-läänesuunalise liiklusvoo. Kohila vald piirneb põhjast Saku vallaga, loodest Saue vallaga, idast Kose vallaga, lõunast ja kagust Rapla vallaga.

Kohila valla moodustavad Kohila alev, Prillimäe, Hageri ja Aespa alevik ning 21 küla (Aandu, Adila, Vana-Aespa, Angerja, Hageri, Kadaka, Lohu, Loone, Lümandu, Masti, Mälivere, Pahkla, Pihali, Pukamäe, Põikma, Rabivere, Rootsi, Salutaguse, Sutlema, Urge, Vilivere).

Kohila vald asub Tallinna läheduses, mis on ühtlasi ka tähtsaim tõmbekeskus, vähem on seda maakonnakeskus Rapla. Valla sees on suurim tõmbekeskus Kohila alev, mis paikneb valla keskmes.

Kaugus valla keskuseks olevast Kohila alevist ei ole valla piires kuskil üle 17 kilomeetri. Valla läänepoolse piirkonna tõmbekeskus on Hageri alevik ja valla idaosas Prillimäe alevik. Saku ja Saue vallaga külgnevad Aespa alevik ning Vilivere küla, mis on endised aiandusühistute piirkonnad, kuid mis on muutumas suvilate ümberehituste tõttu püsielupaikadega aedlinnakuteks.



**Joonis 1. Kohila valla asulad ja naaberomavalitsused**

## 2. Asustus ja rahvastik

Rahvastikuregistri andmetel elas Kohila vallas 2018. aasta 1. jaanuari seisuga 7092 elanikku. Perioodil 1996–2018 on ette tulnud suuremaid ja väiksemaid elanike arvu tõuse ning languseid. Kõige hüppelisemalt kasvas elanike arv 2002. aastal (+263) ning kõige järsum elanike arvu langus oli 1998. aastal, kui elanike arv langes 5990-lt 5781-ni ehk vähenes 209 elaniku võrra. Elanike arv kasvas püsivalt 2002. aastast (6003) kuni 2011. aastani (7001). Alates 2012. aastast elanike arv kahanes kuni 2016. aastani, kui algas uus kasv.

**Tabel 1. Kohila valla elanike arv aastatel 1996–2020, allikas: Rahvastikuregister, seisuga 01.01.2020**

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
5960	5990	5781	5877	5795	5740	6003	6115	6198	6238	6419	6599
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6775	6908	6964	7001	6996	6951	6909	6898	6770	6933	6949	7114
2020											
7286											

Vanuseline koosseis on vanuserühmiti olnud viimastel aastatel suhteliselt püsiv. Rahvastiku sooline koosseis on aastaid olnud püsivalt u 1% naiste arvu kasuks. Meeste osakaal on viimasel paaril aastal siiski kasvanud ning see ületas 2013. a esimest korda naiste osakaalu.

### Kohila valla rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2020



**Joonis 2. Kohila valla rahvastikupüramiid 1. jaanuari 2020. aasta seisuga, allikas Statistikaamet**

Valla 21 küla on väga erinevad. Siin on hajaasustuse ja väga väikese elanike arvuga külasid – Lümandu, Kadaka ja Põikma – ning suuremaid külasid, nagu Sutlema, Salutaguse, Urge, Pahkla, Pukamäe, Masti, Vilivere, Rabivere ja Hageri. Leidub külasid, mille piires asub rohkete elanikega tiheasustusala (Salutaguse, Sutlema), ent teisalt on Kohila aleviga piirnevad Masti, Urge ja Pukamäe küla tiheasustusega osad sisuliselt Kohila alevi jätkuks.

Pindalalt on suurimad külad Pahkla, Rabivere, Pihali, Adila ja Vilivere ning väikseimad Masti, koos järgnevate Põikma, Kadaka, Pukamäe ja Lohu külaga.

**Tabel 2. Kohila valla asulate elanike arv**

Asula	Elanike arv 01.01.2018	Pindala ha	Asustuse tüüp	
			Haja-	Tihe-
Aandu küla	58	518	+	
Adila küla	32	1544	+	
Aespa alevik	1152	719		+
Angerja küla	65	1260	+	

Hageri alevik	135	105		+
Hageri küla	129	1311	+	
Kadaka küla	21	368	+	
Kohila alev	3128	384		
Lohu küla	72	238	+	
Loone küla	61	859	+	
Lümandu küla	16	1229	+	
Masti küla	111	121	+	
Mälivere küla	67	1143	+	
Pahkla küla	178	2662	+	
Pihali küla	112	1719	+	
Prillimäe alevik	322	58		+
Pukamäe küla	135	132		+
Põikma küla	23	330	+	
Rabivere küla	146	2743	+	
Rootsi küla	40	541	+	
Salutaguse küla	195	1013	+	
Sutlema küla	179	462	+	
Urge küla	211	1062	+	+
Vana-Aespa küla	57	650	+	
Vilivere küla	290	1842	+	+

### 3. Sotsiaalne taristu<sup>1</sup>

#### 3.1. Lasteaiad

Kohila vallas tegutseb neli munitsipaallasteaeda: Linnupesa, Männi, Põnnipere ja Sipsik. Lisaks munitsipaalharidusasutustele mitmekesistavad haridusmaastikku eraõiguslikud asutused, nagu Triinu ja Taavi päevahoid Kohila alevis, Linnupoja päevahoid Sutlemas.

**Tabel 3 Laste arv 2011-2018 ja õpetajate arv 2019 valla lasteaedades**

Alusharidus- asutus	Laste arv									Õpetajate arv 2019			
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kõrgem	Magister	Kesk-eri	Kokku
Kohila Lasteaed Sipsik	163	163	164	164	164	161	161	154	159	6	2	2	10
Sutlema Lasteaed „Linnupesa“	36	36	36	36	36	36	36	36	36	3	0,5	1	4,5
Kohila lasteaed Männi	117	153	149	151	155	153	136	148	148	6	3	2	11
Prillimäe Lasteaed Põnnipere	38	36	36	31	33	36	34	36	34	1	0,5	2	3,5

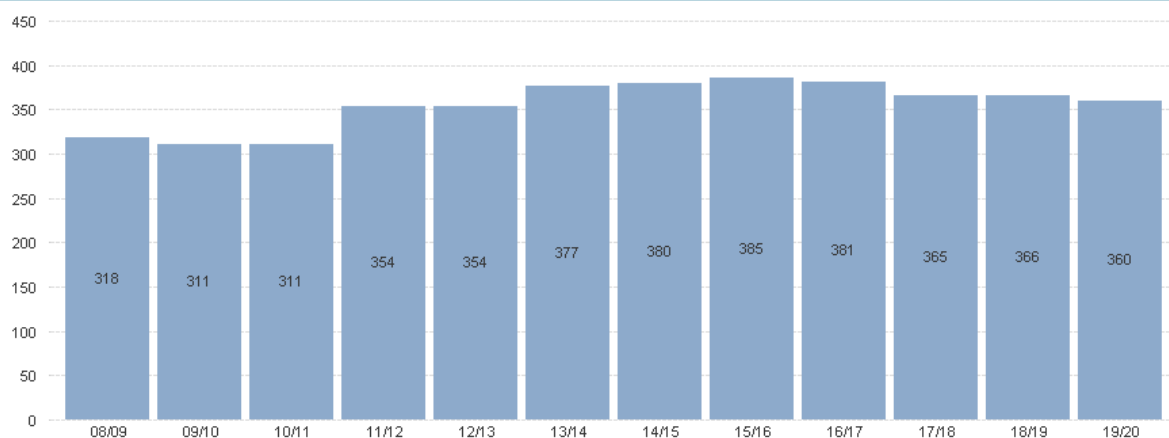
<sup>1</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

Kokku	354	388	385	382	388	384	364	374	377	16	6	7	29
-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	---	---	----

Kohila valla neljas lasteaia käib õppeaastal 2019/2020 kokku 377 last 2020 veebruari seisuga. Kuna munitsipaallasteaedades ei ole sõimerühmi alla kaheaastastele lastele, on järjekorras ligikaudu 50 last vanuses 1,5–3 aastat. Kõige suurem probleem lasteaiakohtade tagamisega on Aespa piirkonnas, sest kaheühmaline Sutlema lasteaed Linnupesa ei suuda tagada kohta kõigile soovijale. Sõimerühmadele on alternatiiviks eraõiguslikud päevahoiud, kus on loodud kohti kuni 40 lapsele.

Sündivus on aastate lõikes kõikuv, kuid lasteaialaste arvud on jäänud suhteliselt püsivaks - ligikaudu 360 lapse juurde. Lasteaialaste arvu muutumist kirjeldab järgmine Haridussilm.ee graafik, millel olevad andmed erinevad mõnevõrra tabelis toodud andmetest, sest andmete kogumise ajahetk ei ole sama:

Laste arv kokku



Noorte perede arvu kasv Kohila vallas, eriti Aespa piirkonnas on tekitanud vajaduse rajada ka Aespa alevikku vähemalt kaheühmaline lasteaed koos valmidusega lasteaia teise tiiva ja veel kahe rühma väljaehitamiseks. Aespa lasteaia ehitus on koos ettevalmistustöödega planeeritud ajavahemikku 2020-2021. a. Uue lasteaia avamisega suureneb piirkonnas tõenäoliselt Kohila valla elanikeks registreerimine ning usaldus Kohila valla vastu selle piirkonna elanike seas.

Lasteaed Linnupesa (Sutlema küla, Lasteaia tee 1/Köievabriku tee 8) on Sutlema külas asuv 2-rühmaline lasteaed, mis asub metsa kõrval looduslikult kaunis kohas. Maksimaalne laste arv selles lasteaias on 36. Maja asupaik on andnud suuna lasteaia tegevusele: olla looduskasvatustliku suunitlusega ning väärtustada vanu traditsioone. Lasteaed on liitunud Roheline Kool programmiga. Lasteaed on väike, luues koos ümbritsevaga rahuliku ja turvalise keskkonna. Ümbrusega harmoneerub keskmise suurusega korralik mänguväljak, mida ilmestavad rahvuslik-ajaloolises stiilis püstkoda ja teised ehitised.<sup>2</sup>

Lasteaed Männi (Kohila alev, Tööstuse 3) on alusharidust pakkuv õppeasutus Kohila alevis, mis on Kohila VV kuuluv munitsipaallasteaed. Lasteaia kokku 8 rühma sealhulgas ka sobitusrühmad kuhu kuuluvad erivajadusega lapsed koos teiste lastega. Lasteaia eripäradena võib välja tuua sobitusrühmad, kompetentsi tegevusteraapia ja kunstiteraapia vormide rakendamiseks, eripedagoogi suure toe õpetajatele ja suurem tähelepanu laste keele ja kõne arengu toetamisele. Suur rõhk on pandud rühmameeskondade koostöö arendamisele supervisiooni abil ja õpetajate eripedagoogilise kompetentsi suurendamisele. Lasteaia õuealal pakuvad männipuud hea võimaluse luua lastele põnevaid atraksioone, ehitatud on seikluspark ronimiseks. 2019. aastal augustiks lõpetati Kohila lasteaia Männi ühekordse hooneosa rekonstrueerimine, terve majakompleksi ventilatsioonisüsteemi ja küttetrasside rajamine ja uuendamine, 2020. aastaks jäävad lõpetamiseks siseviimistlustööd.

<sup>2</sup> Kohila valla kodulehekül, seisuga 10.12.2019

Lasteaed Põnnipere (Prillimäe alevik, Lasteaia tänav 7) on munitsipaallasteasutus, mille pidajaks on Kohila Vallavalitsus. Lasteaias tegutseb kaks liitühma. Lasteaed asub looduskaunis kohas tupiktänavaga lõpus, mistõttu on lasteaia ümbrus rahulik ning säästetud suurest liiklusest. Lasteaial on suur õueala kaasaegsete mänguatraktsioonidega. Lasteaial on oma õunaaed. Lähedal asub staadion sportimiseks, mägi kelgutamiseks ning metsatukk matkamiseks.<sup>3</sup> Lasteaed on liitunud tervist edendavate lasteaedade programmiga.

Lasteaed Sipsik (Kohila alev, Posti 5a) on kaasaegne õppeasutus, kus väärtustatakse turvalist, avatud ja lapsest lähtuvat arengukeskkonda ning koostöösuhteid igal tasandil. Sipsiku lasteaia eripärad on õppetegevuse rikastamine tänapäevaste õppemeetodite ning IKT vahendite kasutamisega ning terviseedendus. Kokku on lasteaias 8 rühma, mis kõik on läinud üle ühest õpetajast ja kahest assistendist koosnevate rühmameeskondade süsteemile. Sipsiku lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgseks ja järjepidevaks arenguks tingimuste loomine kodu ja lasteasutuse koostöös. Üldeesmärgist lähtuvalt on lasteaia töötajate missiooniks toetada laste vaimset, füüsilist ja sotsiaalset arengut, et tekiksid eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja arusaam tervislike eluviiside tähtsusest.<sup>4</sup> Lasteaias on erinevad huviringid: kunst-, tantsu-, loovus- robotika-, jalgpalli- ja spordiring.<sup>5</sup>

Era lapsehoiuteenust pakub Kohila alevis Triinu ja Taavi päevahoid (Kohila alev, Viljandi mnt 9). Triinu-Taavi päevahoid pakub lapsehoiuteenust peamiselt söimealistele mudilastele ja vajadusel ka pisut vanematele lastele. Päevahoiu kasutuses on suure õuealaga maja Kohila alevis, kus on kohti 25 lapsele.<sup>6</sup>

Era lastehoiuteenust pakub ka Sutlema külas Linnupoja päevahoid (Sutlema küla, Köievabriku 8). Linnupoja päevahoiu põhitegevusalaks on lapsehoiuteenuse osutamine ja seda peamiselt söimealistele lastele. Meil on kohti 15 mudilasele. Linnupoja päevahoid tegutseb 2012. aastal valminud Sutlema küla seltsimajas, mis kohandatud just väikeste laste vajadusi arvestades turvaliseks ja armsaks hoiukohaks.<sup>7</sup>

### 3.2. Koolid

Kohila vallas on soodne keskkond elukestvaks õppeks ja arenguks. Kohila vallas tegutseb kaks üldhariduskooli – Kohila gümnaasium ja erakool Kohila Mõisakool. Õpilaste arvud kahes koolis on kokkuvõtvalt esitatud tabelis 4.

**Tabel 4 Kohila Gümnaasiumi õpilaste arv 2010/11 – 2019/2020. Allikas: Kohila Vallavalitsus**

	Õpilaste arv õppeaastal									
	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020
Õpilaste üldarv gümnaasiumis	693	724	725	713	744	778	817	861	892	928
1. kl astunud õpilaste arv gümnaasiumis	60	105	83	79	85	98	87	93	80	70

<sup>3</sup> <https://ponnipere.edu.ee/lasteaiaist/>, seisuga 10.12.2019

<sup>4</sup> <http://www.kohilasipsik.ee/uus/index.php/uldinfo>, seisuga 10.12.2019

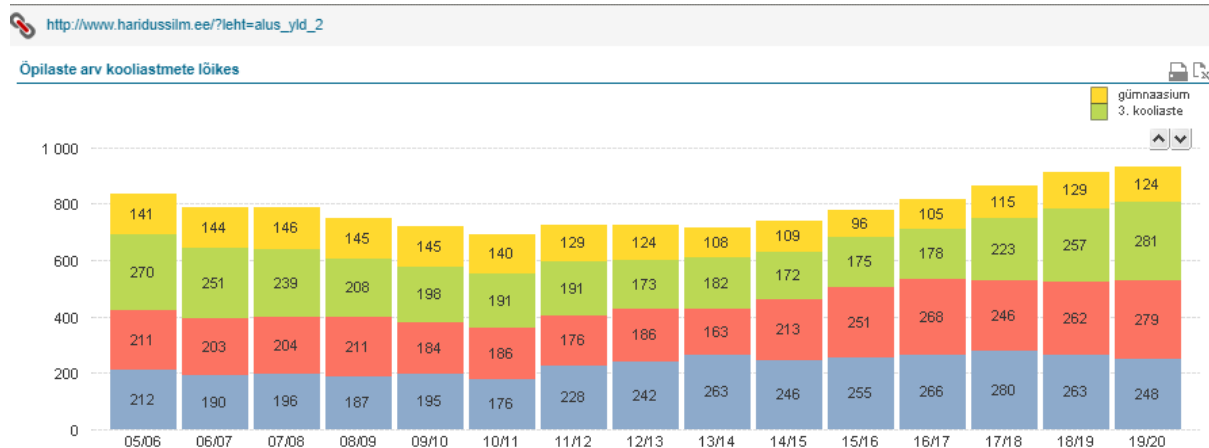
<sup>5</sup> Kohila valla kodulehekülge, seisuga 10.12.2019

<sup>6</sup> Kohila valla kodulehekülge, seisuga 10.12.2019

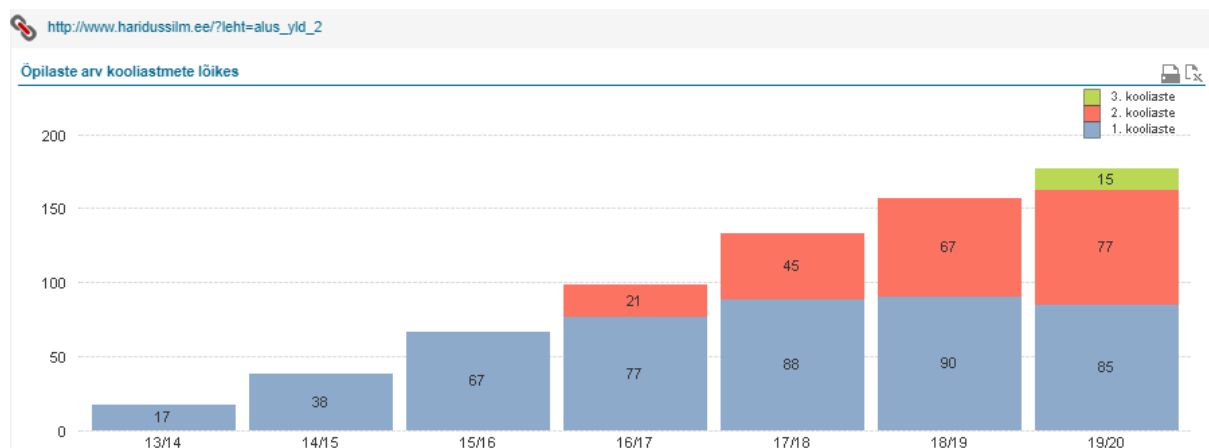
<sup>7</sup> Kohila valla kodulehekülge, seisuga 10.12.2019

Õpilaste üldarv mõisakoolis				18	39	67	98	133		175
1. kl astunud õpilaste arv mõisakoolis				18	22	25	28	30		29

Õpilaste koguarv Kohila Gümnaasiumis ja Kohila Mõisakoolis on kasvav (vt tabel 4), samuti näitab esimesse klassi astuvate laste arv kasvutrendi.



Joonis 3. Õpilaste arv Kohila vallas õppeastmete kaupa. Allikas: haridussilm.ee



Joonis 4. Õpilaste arv õppeastmeti ja õppeaastate lõikes Kohila Mõisakoolis. Allikas: haridussilm.ee

2019. aastal valmis Kohila Gümnaasiumi uus algklasside hoone koos vaheehitisega, mis on leevendanud õpilaste arvu kasvust tingitud ruumipuudust. Uue õppehoone ehitust rahastas vald täies ulatuses oma eelarvest. Järgnevatel aastatel on vaja renoveerida gümnaasiumi vanemad õppehooneosad.

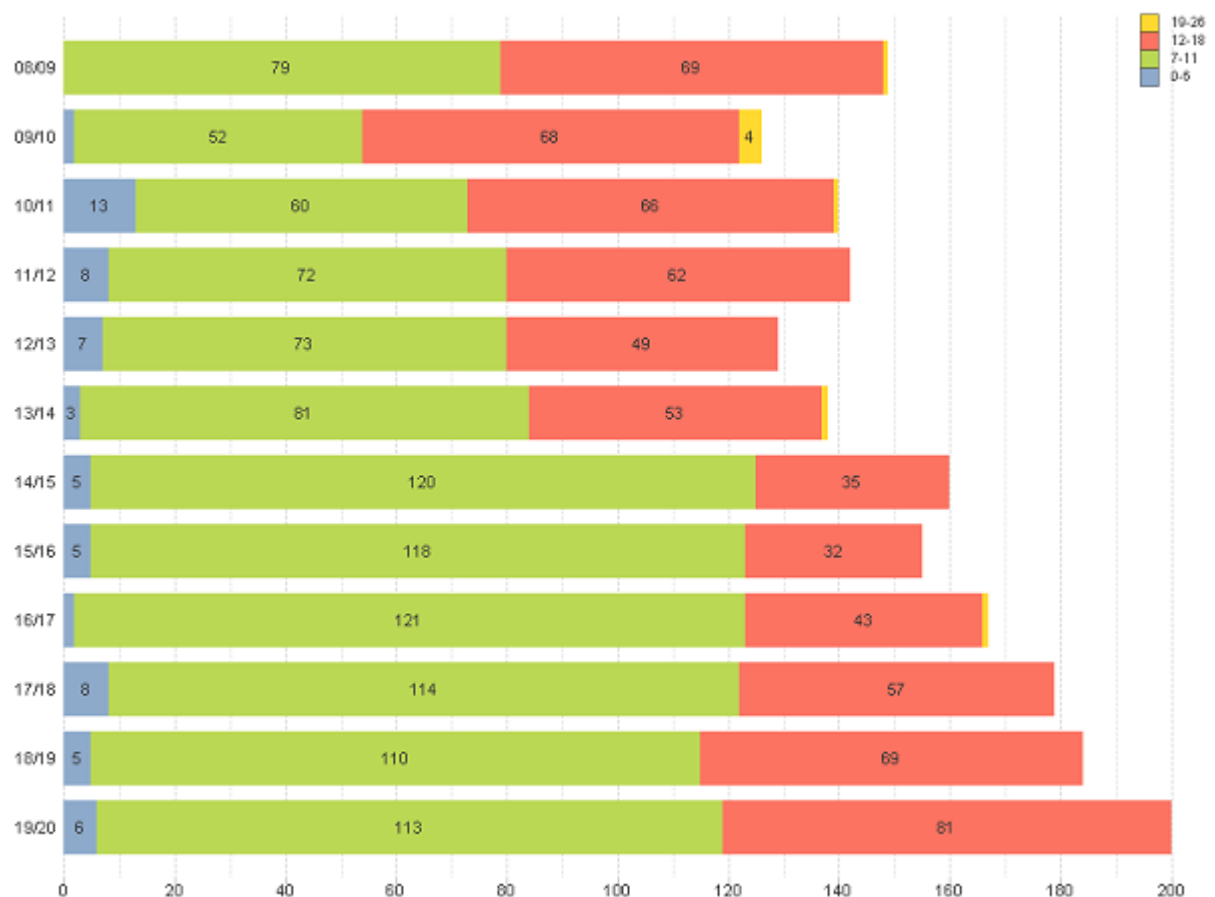
### 3.3. Huviharidus

Kohila vallas on nii lastel kui ka täiskasvanutel erinevaid võimalusi huvitegevuseks ja huvihariduse omandamiseks.



Kohila Koolituskeskus on kohaliku omavalitsuse haridusasutus. Kooli pidaja eesmärk on pakkuda lastele lisavõimalust omandada muusika- ja kunstiharidus, mis on heaks ettevalmistuseks kunstivõi muusikakõrgkooli astumiseks ja võimaldab aktiivselt osaleda valla kultuurielu kujundamises.

Huvikoolis on võimalik õppida kunstikoolis viiel huvialal (kunsti, graafika, nahakunsti, keraamika huviala, metalli ja disaini huviala) ja muusikakoolis ning muusikastuudios kokku on võimalik õppida 12 pilli. Lisaks on keraamika, vaibakudumise ja õmblemise kursused.

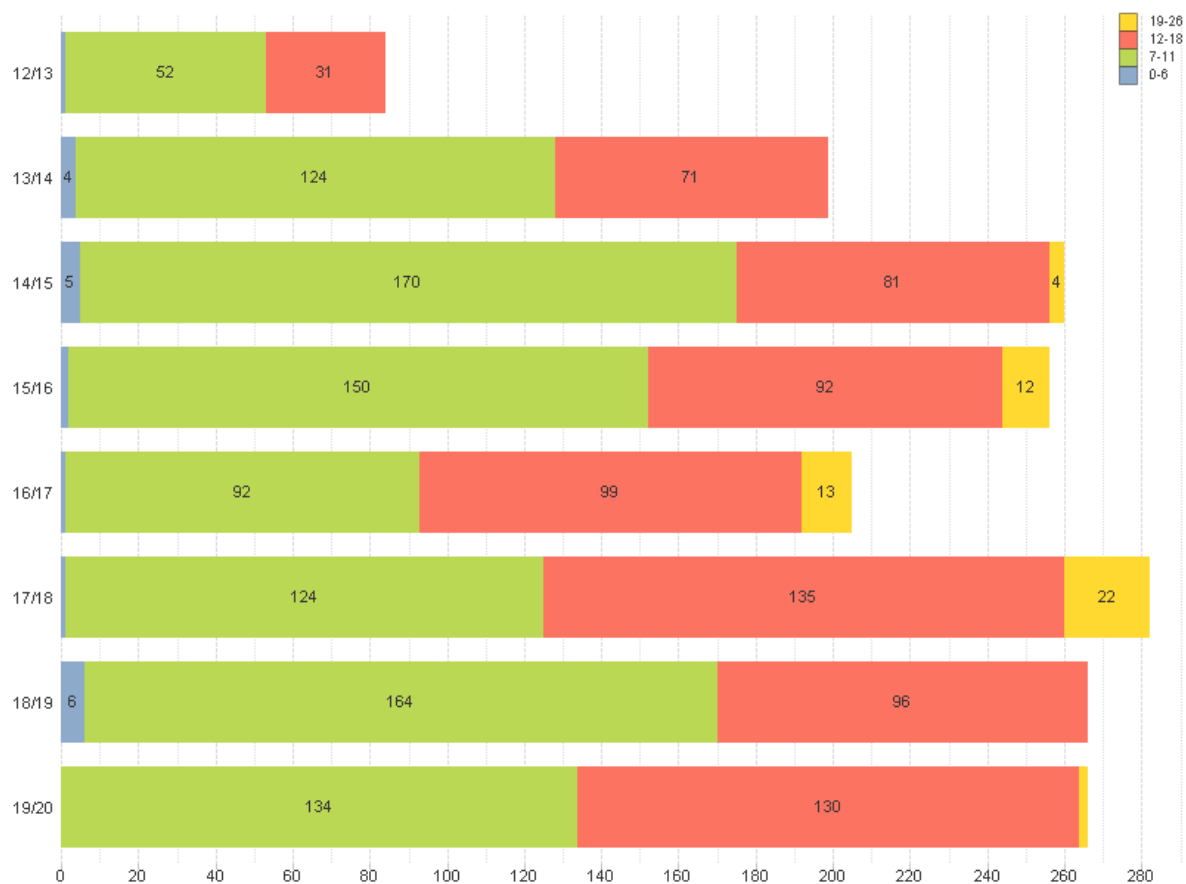


**Joonis 5. Huvikooli õpilaste arvu muutus ning vanuseline koosseis. Allikas: haridussilm.ee**

Huvitegevust muusika valdkonnas pakuvad ka eraalgatuslikud stuudiod OÜ Hobituba ja MTÜ Kellerkoori Heli muusikastuudio. Koolituskeskuses on loodud tingimused täiskasvanutele hobidega tegelemiseks, tööalase täiendusõppe ja vabahariduskoolituste korraldamiseks. Keskus pakub elanikele nende vajadustest lähtuvaid võimalusi osaleda elukestva õppe avatud ja paindlikus süsteemis, toetades nende enesearengut, igapäevaelu ja tööga hakkama saamist ning kodanikuks olemist.

Kohila Keskkonnahariduse Keskus on kohaliku omavalitsuse allasutus, mis pakub võimalust omandada süvendatud loodus- ja keskkonnaharidust erinevates vormides, sisustada laste vaba aega, edendada keskkonnateadlikkust, kujundada ühiskonnas keskkonnasäästlikku eluviisi ja vahendada keskkonnainfot. Keskus on rakendanud projekte Rapla- ja Harjumaa õpilastele ja lasteaialastele. Kohila Keskkonnahariduse Keskus pakub koolitusi täiskasvanutele, tehakse koostööd koolituskeskusega ja lõimitakse tegevust senisest tihedamini Kohila Gümnaasiumi loodusreaalsuunaga. Kohila Keskkonnahariduse Keskus sai uued ruumid gümnaasiumi uude vaheehitisse.

Kohila vallas on registreeritud kolm spordikooli – Kohila Võrkpalliklubi Võrkpallikool, Kohila Jalgpallikool ja Kohila Spordiklubi Spordikool.



**Joonis 6. Spordikoolides õppivate noorte arv ja vanuseline jaotus õppeaastate lõikes.**  
Allikas: haridussilm.ee

Haridus- ja kultuuriasutuste ning vabaühenduste koostöö loob aluse läbi elu kestvaks enesetäienduseks ja loovuse realiseerimiseks. Takistuseks on piirkonniti ebapiisav ühistransport valla keskuse ja äärealade vahel, mis ei võimalda kõigil soovijatel huvitegevuses osaleda.

### 3.4. Noorsootöö

Kohila vallas on 2 avatud noortekeskust: Kohila Avatud Noortekeskus (filiaaliga Prillimäel) ja Hageri avatud noortekeskus. Peale selle tegelevad noortega kogudused ja Pahkla teabetuba/kogukonnakeskus. Tulenevalt seadusemuudatustest, mis sätestab huvialategevuse noorsootöö alla, on Kohila valla noorsootööd tegevad asutused ka Kohila gümnaasium, Kohila koolituskeskus, Kohila Mõisakool, erinevad spordiklubid, kes kõik pakuvad huvitegevust 7-26-aastastele noortele.

Kohila Avatud Noortekeskuses on bändiruum. Keskuse ruumides saab harrastada erinevaid liikumis- ja tantsustiile ning seal toimuvad filmiõhtud. Õppeklassis on vahendid kunsti- ja käsitöötegevusteks, keeleõppeks, noortekeskuse töötajate algatusel korraldatud töötubadeks jm tegevuseks. Õues saab mängida sportmänge, kasutada siserulaparki, laenutada jalgrattaid, kanuusid ja rulluiske. Kohila Avatud Noortekeskuse ruumid vajavad kaasajastamist. Pikemas perspektiivis tuleb leida neile uued ruumid või olemasolevad renoveerida.

Hageri avatud noortekeskuses korraldatakse koostöös rahvamajaga noorte näiteringe. Samuti saab seal tegeleda kunsti ja käsitööga, mängida televiisori-, laua- ja sportmänge ning kasutada arvutiklassi. Õues on võimalik kasutada rulaparki ja mänguväljakuid.

Prillimäel asuv Kohila Avatud Noortekeskuse filiaal on aktiivne keskus, mis koondab kohalikke noori, kuid nende kasutuses olevad ruumid ei rahulda noorte vajadusi ning seetõttu kogunevad noored noorsootõtaja talus, kus neile on loodud mänguväljakud, rattasõidurada, seikluspark jms. Pikemas perspektiivis on vajalik leida Prillimäele noorsootöö jaoks sobivamad ruumid.

Noortekeskused korraldavad erinevaid noorte üritusi ja väljasõite. Infovahetus toimub sotsiaalmeedia kaudu, meili teel ja kohapeal.

Pahkla teabetuba/kogukonnakeskust kasutatakse noorsootöö jaoks vähe, kuid selle olemasolu on külale kokkusaamiskohana väga oluline. Hoone on amortiseerunud, kuid kuna ta ei kuulu vallale on keeruline seal suuri muudatusi ette võtta.

Vallas on hoogne laste- ja noortelaagrite tegevus. Igal aastal korraldatakse koostöös valla või maakonna noortekeskustega üks noortekeskuste laager. Valla noored osalevad ka Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse suvekoolis. Lastel ja noortel on võimalus aasta jooksul osaleda mitmesugustes laagrites: mängulaagris „Mäng on väikese inimese töö“, koguduste ning võimlemis- ja spordiklubide laagrites ning riskilaste ja -noorte laagrites. Samas on vajadus arendada noortes töökasvatust ja selle kaudu pakkuda võimalusi suvevaheaega sisukalt veeta. 2016. aastal toimus esmakordselt noortele suunatud suvine õpilasmalev. Seda algatust on plaanis jätkata.

Noorte vaba aja tegevuse sisustamisel on koostöö gümnaasiumi, noortekeskuste, koolituskeskuse ja teiste seotud institutsioonide vahel parenenud.

**Tabel 5 Hariduse ja noorsootöö valdkonnas rakendatud omavalitsuse lisateenused. Allikas: Kohila valla arengukava 2018-2025**

Teenuse nimetus ja lühikirjeldus	Toetavad grupid
Jalgrataste rent	Kohila Avatud Noortekeskus
Kanuude rent	Kohila Avatud Noortekeskus
Keskkonnamängude laenutamine, KHK	Kohila Keskkonnanahariduse Keskus

### 3.5.Kultuur ja vaba aeg

Esmatähtis on mitmekesine kultuurielu. Juba toimivate kultuurivaldkondade kõrval toetatakse uute toomist valla kultuuriellu. Tegeleda tuleb ka erinevate huvirühmade kultuuritarbimise vajaduste katmisega (nii huvi- kui ka piirkonnapõhiselt), arvestades seejuures huviliste arvu. Töötada tuleb selle nimel, et lastel ja noortel oleks võimalik osaleda huviringides lähtudes nende huvist, mitte juhendajate teadmistest ja oskustest.

Kohila valla väärtus on siinsete inimeste anne ja loovus. Tegeletakse inimeste sünnipäraste eelduste avastamise ja hoidmisega. Et eeldustest kujuneksid võimed, pakutakse inimestele mitmesuguseid enesetäiendamise, -teostuse ja -väljenduse võimalusi. Loovust toetatakse nii formaalses kui ka mitteformaalses hariduses. Andekaid inimesi tunnustatakse.

Kogukonna ja kodukoha identiteet on tugev tänu kultuuriasutuste, -organisatsioonide ja vabaühenduste liikmete toimivale koostööle.

Vallas on palju traditsioonilisi kultuurisündmusi, osa neist on koondatud kultuuriprogrammi „Kohtume Kapa-Kohilas!“ egiidi alla. Kohila vallas toetatakse uute ideede tekkimist ja uuenduslikkust kultuurielus.

Tallinn kultuurikeskusena asub väga lähedal ja mõjutab oluliselt elanike kultuurisündmustes osalemise valikuid.

Valla allasutused kultuurivaldkonnas on Hageri rahvamaja, Kohila Koolituskeskus, Kohila ja Hageri Raamatukogu ning Hageri Muuseum.

Hageris asuvas valla rahvamajas toimib hästi laste, noorte ja täiskasvanute huvitegevus ning kultuuriväärtuste hoidmine ja edasikandmine. Rahvamaja eestvedamisel korraldatakse erinevaid üle-vallalisi sündmusi nagu traditsiooniks saanud koduste laste jõulupidu, eakate päev, mälumäng,

laste laulukonkursid, toimuvad rahvaspordi harrastustegevused jne. Maja on piirkonna elanike kooskäimise koht. Regulaarselt korraldatakse sündmusi erinevatele sihtrühmadele.

Kohila kino asub Kohila koolimajas. Korra kuus on filmiõhtu Hageris (uuendada oleks vaja kino helisüsteemi ja filmiprojektoreid). Filmiõhtuid korraldatakse ka noortekeskustes ja aeg-ajalt Kohilas raamatukogus.

Kohila Koolituskeskuses korraldatakse samuti kultuurisündmusi erinevatele sihtrühmadele. Peale koolituskeskuse kasutatavad Tohisoo mõisa ruume kultuurisündmuste jaoks ka teised valla allasutused ja vabaühendused.

Vallas on kaks raamatukogu. Kohila raamatukogu asub 2010. aastal renoveeritud ajaloolises hoones, pakutav teenus on paranenud. Lisaks laenutustegevusele eksponeeritakse raamatukogus näitusi, korraldatakse kohtumisi kirjanikega, toimuvad raamatukogutunnid. Kommunikatsioon on tõhus, kasutatakse sotsiaalmeediat ja ajaveebi. Raamatukogu on oluline kultuuriasutus Kohila südames. Hageri raamatukogu normaalseks tegutsemiseks ja multifunktsionaalsete teenuste osutamiseks renoveeriti endine kinoruum raamatukogu tarbeks.

Hageri Muuseum tegeleb kultuuripärandi kogumise, säilitamise, teadvustamise ja uurimisega. Muuseum vajab kapitaalremonti ja uue sisulise kontseptsiooni väljatöötamist, tingimustele vastava arhiiviruumi või hoidla rajamist ja püsiekspositsiooni loomist. Ruumipuuduse võimaliku lahendusena nähakse praeguse muuseumihoone katusealuse kasutuselevõttu pärast rekonstrueerimist.

Kuna rahalised võimalused on piiratud, tuleb kultuuriehitisi rajades vastutustundlikult arvestada tulevikuvajaduste ja lisanduvate kuludega. Rohkem tuleks kultuuriürituste korraldamiseks kasutada võimalusi olemasolevates paikades, nagu Tohisoo mõis ja mõisapark, Kohila Raamatukogu, Hageri Rahvamaja, Kohila Gümnaasium, külamajad, Pahkla endine koolimaja, Loone linnus ning Kohila Gümnaasiumi sisehoov, Kohila mõis jt. Potentsiaali võiks olla ka teistes kohtades, nagu Kohila alevi Viljandi mnt ait, nn noorte ja vanade saar Keila jões päästeameti lähedal jt.

Aastate jooksul on ilmnunud ruumipuudus erinevate ringide treeningute läbiviimiseks ning vajadustele vastavate ruumide puudus teatud sündmuste (kino, teatrietendused jm) korraldamiseks. Neid vajadusi suudaks suures osa katta rahvamaja (kultuurimaja), mis oleks multifunktsionaalne hoone ning kuhu võiks endale asukoha leida ka amortiseerunud ruumidega Kohila Avatud Noortekeskus. Vajalik on välja selgitada rahvamaja võimalik asukoht ning leppida kokku kontseptsioon ja ruumiprogramm.

Valla avalik ruum on kunsti ja kultuuri hüvanguks praegu alakasutatud. Puudust tuntakse statsionaarsest välilavast. Avalikus ruumis võiksid asuda näiteks skulptuurid, välinäitused, kohalikku kultuuripärandit ja ajalugu tutvustavad tekstid. Tuleb luua tingimusi kultuuriturismi edenemiseks.

Kultuuri- ja miljööväärtuste hoidmisel on vajakajäämisi. Kadumas on Kohila alevi ja Hageri aleviku peatänava puithoonete ajalooline väljanägemine, samuti on ohus miljööväärtuslikud üksikobjektid valla eri paikades. Uusi hooneid ehitades ei arvestata sageli olemasolevatega; vältida tuleks kontrastseid hüppeid – mastaapi ja krundi planeeringuprintsiipe.

### **3.6. Tervisesport**

Vallas on mitmekesiseid võimalusi pakkuv sporditaristu.

Vallavalitsusele kuulub Kohila Spordikompleks koos taristuga (staadion, tenniseväljak, jalgpalli ja heitealade harjutusväljak ning välirulapark). 2006. aasta sügisel avatud staadion on siiani maakonna esindusstaadion, mida saavad kasutada nii saavutussportlased kui ka õpilased ning teised valla elanikud. Spordikompleksi rajamisest on möödas kümme aastat ning see vajab renoveerimist ja juurdeehitist.

Vallavalitsuse hallata on veel Kohila lastepargi virgestusala koos väljõusaali ja petangiplatsiga, Kohila siserulahall, Kohila Avatud Noortekeskuse spordiplats, Kohilas Keila jõe äärne jalutustee ja suvine supluskoht, Kohila Nonni mets kui jalutus- ja suusatamiskoht (riigimetsamaal), Prillimäe palliväljak, Pahkla võrkpalliväljak, Sutlema kergejõustikustaadion ja Hageri mänguväljak koos rulapargiga.

Talvel on võimalus harrastada murdmaasuusatamist Kohila Gümnaasiumi vastas jõeäärsel alal, kus osaliselt valgustatud rada kulgeb kuni vabriku sillani. Rajamisel on tehissuusamägi Kohila alevisse (Ülejõe vabaaja- ja tervisespordikeskus). Liuväli rajatakse talvel spordikompleksi territooriumile. Ülejõe piirkonda on kavandamisel siseujula.

Vallas asuvad ka Kohila rannavollekeskus (MTÜ Kohila Võrkpalliklubi), orienteerumisalad Kohilas, Pahklas ja Lümandus, Alesti rekreatsiooniala (suvine supluskoht, jetispordi harrastamise võimalus, terviserajad), Kohila motokrossirada, Kohila 18 korviga discgolfirada, Pahkla ja Kõnnu Rabivere maastikukaitseala matkarajad, Kohila-Lohu, Kohila-Urge, Vetuka tee, Kohila-HageriSutlema ja Aespa kergliiklusteed ning Adila Campi puhkekeskus (kunstmuruväljakutel saab mängida tennist, minigolfi, jalgpalli, võrkpalli ja petanki, lastele on turnimisväljak). Jõusaali kasutada ning tantsu- ja aeroobikaharrastusega tegeleda võimaldavad Kohila alevis peale spordikompleksi ka kaks eraettevõtjat.

Ametlikke supluskohti (sh vetelpääste ja valvega) vallas ei ole. Ohutumaks on veekogusid muudetud ujumiskohtadesse paadisildade ja hüppepukkide rajamisega.

Lähiaastatel vajavad lisainvesteeringuid Kohila Spordikompleks ja selle juurde kuuluv sporditaristu ning ühenduste eestvedamisel Prillimäe spordiväljak, Kohila rannavollekeskus; Kohila suusamäe taristu (valgustus, tõstuk, puhkerajatised jms), Alesti rekreatsiooniala, Aespa-Vilivere piirkonna rekreatsiooniala ja Pahkla kardirada. 2016. aastal rajati eraalgatuse korras 9 korviga discgolf'i-rada. 2017. aastal ehitati lisaks 9 korviga raja laiendus.

Vallas puuduvad arvestatavad märgistatud terviserajad, valda läbib RMK matkarada. Suuremates küldes on palliplatsid ja mänguväljakud, aga mitte piisavalt. Kitsaskohaks on veel Hageri algklasside õpilaste sportimisvõimalused: kehalise kasvatus tunnid toimuvad Hageri rahvamaja saalis, vaja oleks jalgpalliväljakut. Mõisakoolil on puudu spordivõimalustest.

### **3.7. Külaliikumine**

Mitmes Kohila valla külas pole veel külarahvas valinud omale külavanemat (esindajat). Paljudes paikades on kohaliku elu korraldamisel valla partneriteks vabaühendused ja seltsingud: MTÜ KOVIL (Vilivere külas), MTÜ Adila ja Pihali Küla Selts, MTÜ Angerja-Pahkla Haridusselts, MTÜ Sutlema Küla Selts, MTÜ Rabivere küla, Rabivere küla seltsing, MTÜ Hageri Haridusselts, MTÜ Aespa Kodu, Mälivere MTÜ ning Kohilas Posti ja Tööstuse tn piirkonnas MTÜ VABAKOND, Loone külaselts MTÜ.

Aespa külaseltsi ja valla koostöös on projekteeritud külakeskus-lasteaed, ehitatud on külaplats ja perepark, tänavavalgustust lisatakse regulaarselt. Tõukefondide toel on 2016. aastal ehitatud Ühistute tee pikendus Roobuka raudteejaamani ning 2017. aastal pikendati jalgteed Roobuka suunalt Kaarlisauna arenduseni ning ehitati välja Mäevana bussipeatus koostöös Maanteeametiga. Alevikus käib põlvkonnvahetus – suvilarajoon kujuneb aedlinnakuks.

### **3.8.Sotsiaalhoolekanne**

Vallavalitsuse sotsiaalvaldkonna eesmärgiks on korraldada abi vajavatele vallaelanikele sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja vältimatu sotsiaalabi kättesaadavus ning korraldada vallas lastekaitseesadusest kohalikule omavalitsusele tulenevad ülesanded, näiteks laste abivajaduse hindamine, abivajavate ja hädaohus laste abistamine.

#### **Sotsiaalteenused**

Sotsiaalteenustest on tagatud kõikide sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud sotsiaalteenuste pakkumine. Nendeks teenusteks on:

- Koduteenus
- Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus
- Tugiisikuteenus
- Täisealise isiku hooldus

- Isikliku abistaja teenus
- Varjupaigateenus
- Turvakoduteenus
- Sotsiaaltransporditeenus
- Eluruumi tagamise teenus
- Võlanõustamisteenus
- Lapsehoiuteenus
- Asendushooldusteenus
- Järelhooldusteenus

Teenuseid osutab vald ise (näiteks koduteenus, eluruumi tagamise teenus) või erinevate koostööpartnerite kaudu (näiteks asendus- ja järelhooldusteenus, väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus, võlanõustamisteenus).

### **Valla territooriumil tegutsevad sotsiaalhoolekande asutused**

Hageri hooldekodu – pakub väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenust nii vallaelanikele kui mujalt piirkondadest antud teenust vajavatele isikutele.

MTÜ Kohila turvakeskus - pakub erihoolekandeteenuseid, mis on suunatud täisealistele isikutele, kellel on raskest, sügavast või püsivast psüühikahäirest tulenevalt välja kujunenud suurem kõrvalabi, juhendamise või ka järelevalve vajadus ning kes vajavad toimetulekuks professionaalset kõrvalabi. Teenuseid pakume Katikodus Vilivere külas ning töö- ja õppekeskuses Kohilas. Pakutakse järgmiseid teenuseid: Kogukonnas elamise teenus, igapäevaelu toetamise teenus, pikaajaline kaitstud töö, rehabilitatsiooniteenus, nõustamisteenus, käsitöötuba, õppetegevused ja teraapiad. MTÜ Kohila turvakeskus on vallavalitsuse peamiseks koostööpartneriks pilootprojektis „Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli rakendamine kohalikus omavalitsuses“

Pahkla Camphilli küla SA - pakub kogukonnas elamise teenust erihoolekannet vajavatele intellektipuudega täiskasvanutele.

OÜ Teiemeie „Triinu ja Taavi“ päevahoid – pakub Kohila alevis lapsehoiuteenust nii sõimeealistele kui ka vajadusel suurematele lastele

OÜ Linnupojad – pakub Sutlema külas päevahoiuteenust lastele, sealhulgas raske või sügava puudega lastele, tugiisikuteenust ning toetava teenusena transporditeenust eelkõige raske ja sügava puudega lastele.

### **3.9. Tervishoid<sup>8</sup>**

Valla meditsiiniteenuste pakkumine on koondunud Kohila alevisse. Renoveeritud Kohila esmatasandi tervisekeskuses töötab kolm perearsti. Neljas perearst osutab teenust väljaspool tervisekeskuse ruume valla poolt üürile antud ruumides. Tervisekeskuse renoveerimise käigus loodi võimalused koduõendusteenuse, füsioteraapiateenuse, ämmaemanda iseseisva vastuvõtu teenuse, psühholoogilise- ja sotsiaal nõustamise teenuse osutamiseks.

Lisaks toimuvad tervisekeskuses eriarstiabi teenusena ka silmaarsti vastuvõttud.

OÜ Kohila Meedik osutab hambaraviteenust. Muud eriarstiabi on võimalik saada Raplas või Tallinnas.

Kohilas töötab kiirabibrigaad. Ravimitega varustab elanikke kaks apteeki.

## **4. Ettevõtlus**

E-äriregistri andmetel on Kohila vallas 05.12.2018 seisuga registreeritud 1013 ettevõtet (Aktsisaseltse – 2; Tulundusühistuid – 4; Füüsilisest isikust ettevõtjaid – 132; Usaldusühistuid – 6;

<sup>8</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

Osaühinguid – 742; Täisühinguid – 1, sh mittetulundusühinguid – 100; sihtasutusi – 2; kohaliku omavalitsuse allasutusi – 14; korteriühinguid – 10). Statistikaameti statistilisse profiili kuulub neist ligikaudu 538 üksust.

Vallas on pikaajalised järjepidevad tootmistraditsioonid, sest siin on olnud suurettevõtteid – ennekõike paberivabrik. Suurim tootmisala asub käesoleval ajal Kohila põhjaosas, kus on veel ruumi ettevõtluse lisandumiseks. Vald on parandanud tootmisala juurdepääsuvõimalusi, suurendades seeläbi alade logistilist eelist.

Väikeettevõtluses on eelkõige esindatud tööstus- ja teenindusvaldkond, ka metsa ülestöötamine ja puidutöötlemine. Enim on vallas ettevõtteid ehituse, hulgi- ja jaekaubanduse, põllumajanduse, töötleva tööstuse ja tehnikaalase tegevuse valdkonnas. Viimastel aastatel on kasvanud just töötleva tööstuse, ehituse, veonduse ja laonduse, info ja side, muude teenindavate tegevuste jt ettevõtete arv.

Suurimateks tööstusteks, mis on ühtlasi ka suurimateks tööandjateks aga ka keskkonnamõjutajateks, on Kohila Vineer OÜ (kasespooni ja -vineeri tootmine ja tootearendus), Salutaguse Pärmitehas AS (pärimi ja pärmibaktereid sisaldavate toodete tootmine), Tallinna Pesumaja OÜ (pesupesemine ja -rent). Kohila Vineer OÜ juhib olmereovee Kohila reoveepuhastusjaama, suurimaks keskkonnareostuse allikaks on palgileotusbasseinist pärinev vesi, mida ametlikult basseinist välja ei juhita, vaid see aurustub loomulikul teel. Tulevikus on ettevõtte planeerinud tootmisvee juhtimist Kohila reoveepuhastusjaama. Teistel nimetatud ettevõtetel on reovete puhastamine lahendatud kohtpuhastitega või suunatud ühiskanalisisatsiooni.

Üldplaneeringu koostamisel on oluline hinnata ja arvestada ohtlike ja suurõnnetuste ohuga ettevõtete paiknemist ning oluline säilitada ohutuse tagamiseks vajalik vahemaa kaitse ning elamurajoonide alade jt tundlike objektide vahel.

## 5. Turism ja puhkealad

### 5.1. Puhkealad<sup>9 10</sup>

Kõrge puhkeväärtusega aladeks Kohila vallas on nii loodus- kui kultuurmaastikud.

Kohila valla arengukava 2018-2025 kohaselt on valla puhkealadeks:

- Kohila alevis Lastepark, looduskaitsealused Tohisoo mõisa park ja Kapa männik, Lepaluku parkmets, Masti parkmets, Veski park ning Keila jõe äärne väljaehitatud promenaadi osa. Kapa männikusse on rajatud koerte treening- ja jalutusväljak. Keila jõe äärne maa-ala alates Vetuka sillast Tohisoo mõisani on suures osas aktiivsest kasutusest väljas. Arengukava kohaselt tuleks see tulevikus kujundada promenaadi osaks ja elanikele ligipääsetavaks muuta.

Kohila alevi Keila jõe ning Posti ja Kooli tänava vaheline kaldaala on rohkelt kasutatav virgestusala suvise supuskoha ning talviste suusaradadega. Kalda tänava ja Keila jõe vahelisel jõesaarel asub nn noortepark, mida aga ei kasutata, sest saarele viiv sild on amortiseerunud. Kortermajade juurde on rajatud laste mänguväljakuid ja haljasalaid, väiksemaid haljasalaid leiab ka eramurajoonidest, samuti Veski baari ja bussijaama juurest. Aktiivseks puhkamiseks ja sportimiseks on alevis spordikompleks, staadion, võrkpalliplatsid, tenniseväljakud. Edasiarendamist vajab väljakute, platside ja puhkealade ühtseks aleviruumiks kujundamine;

- metsarada Hageri-Sutlema rannamoodustistel, mida kasutatakse aktiivseks jalutamiseks ja jalgrattasõiduks. Üldplaneeringu koostamise käigus tuleb hinnata ala kasutatavust perspektiivse matkarajana;
- küladesse rajatud virgestusalad: Prillimäel on spordiväljak ja laste mänguplats; Pahkla endise koolimaja juures spordiväljak; Hageri Rahvamaja pargis laululava, külakiik, laste mänguväljak,

<sup>9</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+. Rapla Maavalitsus, Hendrikson&Ko 2018

<sup>10</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025, vastu võetud Kohila Vallavolikogu 29.09.2015 määrusega nr 19

palliplats ja rularamp; Sutlemas staadion, mänguväljak ja palliplats pargis; Vilivere külas külaplats, kus on palliplatsid, väikelaste mänguväljak, kelgumägi, tantsuplats, tulevikus on planeeritud rajada virgestusala;

- ajalooline Loone linnus;
- Perepark Aespas.

Pihali küla Sõeru talu maadel paikneb eravaldues olev ja hooajati külarahvale avatud puhkeala, kus on tenniseväljakud. Eraalgatusel on alustatud ka Alesti endise karjääri puhkeala rajamist ning vajalike rajatiste ja taristu ehitamist.

Tiheasustusega aianduspiirkondades puhke- ja haljasalad praktiliselt puuduvad. Elanikel on soov ühistegevuseks, kuid varasematest planeeringutest lähtuvalt on keerukas leida selleks vajalikke maatükke. Mõnevõrra on olukorda parandanud Aespa ja Vilivere elamupiirkonda läbivate põhimagistraalide äärne kergliiklustee.

Häid võimalusi puhkuseks pakub ka looduskeskkond: huviväärsused, seene- ja marjametsad jne. Viimast võimalust kasutavad aktiivselt lisaks vallaelanikele ka pealinna inimesed.

Et Kohila vald asub Tallinnast 30-minutilise teekonna kaugusel, on tal perspektiiv kujuneda atraktiivseks väljasõidukohaks nii peredele, kes kasutavad rongi, bussi või autot, kui ka rattamatkajate jaoks.

Kohila valla maavärvad (kohad, kust külastaja siseneb maakonda) on järgmised:

- Urge küla, kus asub Green Way turismikaart Circle K bensiinijaama territooriumil;
- Mälivere küla Türi-Rapla poolt tulijale;
- Hageri küla Pärnu maantee suunalt tulijale;
- Kohila raudteejaam;
- Lohu raudteejaam Türi-Rapla suunalt tulijale.

Kohila maavärvaks võib saada ka Rail Baltic perspektiivne raudteepeatus. Sõltuvalt reisirongiliikluse arengutest Rail Baltic trassil võib see suurendada Kohila turismivõimalusi.

Välja on vaja arendada valda läbivad nn turismiteed. Need on *Green Way* turismitee marsruudil Tallinn– Rapla–Türi maantee (5+5 km ala): Prillimäe–Salutaguse–Pahkla, Kohila–Hageri–Sutlema ja Tohisoo–Lohu–Loone suunal ning *Blue Way* turismitee marsruudil Tallinn–Rapla–Järvakandi–Pärnu maantee (5+5 km ala).

Puhkealad kajastuvad ka ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

## 5.2. Supluskohad<sup>11 12</sup>

Avalikke supluskohti Kohila vallas ei ole. Head (looduslikud) eeldused nende kavandamiseks puuduvad.

Mitteametliku supluskohana kasutatakse **Alesti järve**, mille äärde on rajatud puhkeala. Samuti mitmeid kohti **Keila jõe ääres**, populaarne on Posti tänava supluskoht. Järvede, veehoidlate ja tiikide poolest on maakond väga vaene. Seetõttu on need vähesed olemasolevad supluskohtadena väga hinnatud.

## 5.3. RMK puhkevõimalused<sup>13</sup>

Kohila valla territooriumile jääb **RMK Rabivere lõkkekoht**, mis asub Rabivere külas. Lõkkekoht jääb RMK matkatee Penijõe–Aegviidu–Kauksi haru II lõigu äärde.

<sup>11</sup> Terviseameti kaardirakendus „Avalikud supluskohad 2018“, seisuga 18.12.2019

<sup>12</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, 2002

<sup>13</sup> RMK kodulehekül, seisuga 02.12.2019



## 6. Reljeef ja geoloogiline ehitus<sup>14 15 16</sup>

Looduslikult kuulub Kohila vald Põhja-Eesti lavamaa regiooni. Rapla maakonna geoloogilise aluspõhja moodustavad Ordoviitsiumi ja Siluri lubja- ning dolokivid, mis lasuvad Kambriumi liivakividel ja savidel.

Pinnamood on enamjaolt tasane, vaheldudes laugjate kõrgendike ja madalate nõgudega, paiguti rohketes kühmudes, küngastes ja seljandikega (Angerja-Seli servakuhjatiste vöönd, Liivamäe ümbrus, Hageri-Sutlema rannamoodustised). Maapinna absoluutkõrgused jäävad 55-75 m vahele.

Pinnakate on suhteliselt õhuke (2-4 m). On ka alasid, kus pinnakate praktiliselt puudub (alvarid, paepealsed). Erandiks on mandrijää poolt kujundatud pinnavormid, kus pinnakatte paksus on tunduvalt suurem (kuni 20 m). Rapla maakonnas on üsna laialt levinud moreen, hõlmates oma viie erimi näol 40,2% maakonna pindalast. Peale moreeni moodustavad pinnakatte jääsulavete setted, mis on väga õhukesed (kuni 2 m). Erandiks on Hageri delta.

Rohkesti esineb karsti. Tähelepanuväärsemad on Aandu ja Hageri karstialad, ala Kohilast idas, samuti Urge ja Adila kandis ning Urge kurisuu.

Suurimad allikalised alad on Sutlema ümbruses ja Keila jõe läänekaldal Lohu (Pukamäe) ning Kohila vahel.

## 7. Kaitstavad loodusobjektid

Kaitstavad loodusobjektid on:

- kaitsealad;
- hoiualad;
- kaitsealused liigid ja kivistised;
- püsielupaigad;
- kaitstavad looduse üksikobjektid;
- kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.<sup>17</sup>

Kohila vallas on üle 40 looduskaitseobjekti, mille hulka kuuluvad kaitsealad, pargid, karstialad, püsielupaigad, Kõnnu järv, hiiekivid, põlispuud, allikad ja rändrahnud. Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaid loodusobjekte Kohila valla territooriumil ei ole.

Teave Kohila valla kaitstavate loodusobjektide kohta pärineb Keskkonnaregistrist<sup>18</sup> (kaitsealade kirjeldus) ja Eesti Looduse Infosüsteemist EELIS<sup>19</sup> (joonised).

Ülevaate kaitstavate loodusobjektide paiknemisest Kohila vallas annab **Error! Reference source not found..**

<sup>14</sup> Kohila valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027, AS Infragate Eesti, 2015

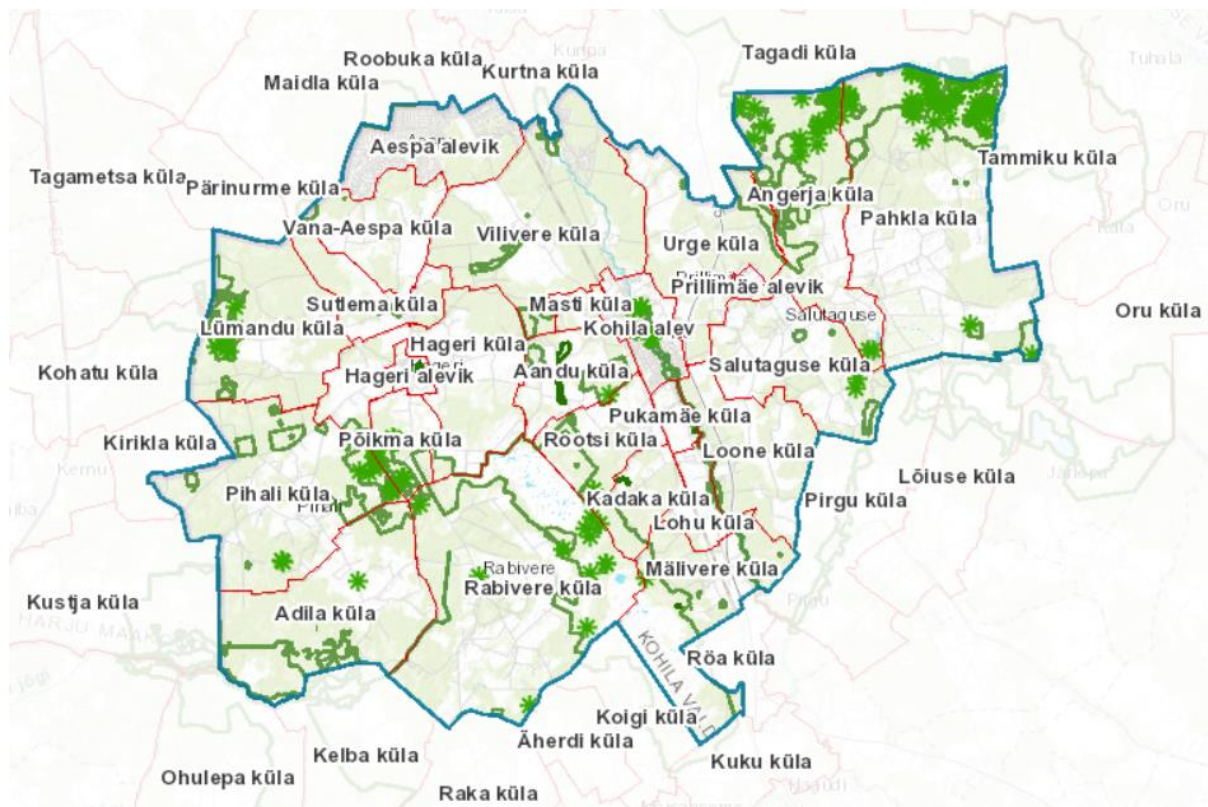
<sup>15</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

<sup>16</sup> „Raplamaa maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegiline hindamine“, Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ, 2017

<sup>17</sup> Looduskaitseaduse § 4 lg 1. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/110112016009?leiaKehtiv>

<sup>18</sup> Keskkonnaregister, seisuga 04.12.2019

<sup>19</sup> EELIS, seisuga 04.12.2019



**Joonis 7. Kaitstavad loodusobjektid Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregister ja EELIS**

Kaitstavate loodusobjektide asukohad, va I ja II kaitsekategooria kaitsealuste liikide elupaigad/kasvukohad, kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

Kaitstavate loodusobjektide säilitamist ja looduskaitse seisukohast oluliste alade kasutamist reguleerib looduskaitseeadus. Kaitsealade kaitse-eesmärk ja kaitsekord on sätestatud alade põhiste kaitse-eeskirjade ning kaitsealadel kaitse korraldamine kaitsekorralduskavadega. Rapla maakonnaplaneering sätestab üldised tingimused üldplaneeringu koostamisel looduskeskkonna väärtustega arvestamiseks.

## 7.1. Kaitsealad

Kohila valla territooriumil on registreeritud 18 kaitseala, sh üks kavandatav kaitseala.

- **Mahtra looduskaitseala** (registrikood KLO1000577), mis asub osaliselt Kohila valla idaosas. Looduskaitse ala jääb osaliselt ka Raplamaa Rapla valla ja Harjumaa Kose valla territooriumile. Looduskaitseala kogupindala on 7 609,9 ha, sellest veiosa pindala 62,8 ha.

Mahtra looduskaitseala kaitse-eesmärk on:

- poollooduslike koosluste, metsakoosluste, soode ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse;
- nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liigi, kes on ühtlasi II kaitsekategooria liik, elupaikade kaitse;
- nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), jõgede ja ojade (3260), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530\*), rabade (7110\*), siirde- ja õõtsiskoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010\*), vanade laialehiste metsade (9020\*), rohunditerikaste kuusikute (9050), oosidel ja moreenikuhjatistel

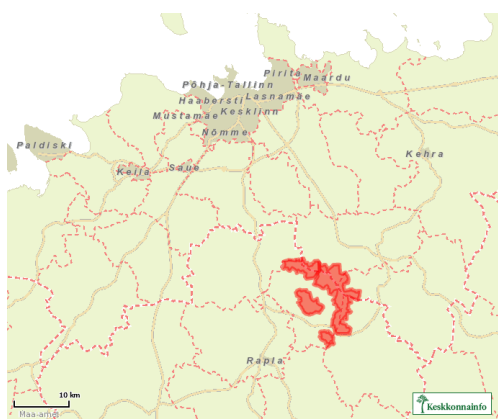
kasvavate okasmetsade (9060), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080\*), siirdesoo- ja rabametsade (91D0\*) ning lammi-lodumetsade (91E0\*) kaitse;

- nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kaitsekategooria liigid, ning II lisas nimetatud eesti soojumika (*Saussurea alpina ssp. Esthonica*), võldase (*Cottus gobio*) ja madala unilooa (*Sisymbrium supinum*), mis on ühtlasi III kaitsekategooria liigid, elupaikade kaitse.

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Mahtra looduskaitseala kaitse-eeskirjaga.<sup>20</sup>

Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele viieks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

Kaitse korraldamiseks on kinnitatud Mahtra looduskaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024.<sup>21</sup>



Mahtra looduskaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Mahtra looduskaitseala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Mahtra loodusala, RAH0000594).

- **Nabala-Tuhala looduskaitseala** (registrikood KLO1000634) asub osaliselt Kohila valla kirdeosas, lisaks Harjumaal Saku, Kiili ja Kose vallas. Kaitseala kogupindala on 4 628,7 ha, sellest veeosa pindala 6,9 ha.

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Nabala-Tuhala looduskaitseala moodustamise ja kaitse-eeskirjaga.<sup>22</sup>

Looduskaitsealale on iseloomulik unikaalne maa-aluste jõgede võrgustik. Tegemist on loodusliku nitraaditundliku ala ehk avatud karstiga. Kartsialal voolab kaheksa maa-alust jõge, millest kuus avaneb Paekna allikajärves. Salajõgede kohal esinevad orud, nõod, järved, kurisud ja allikad moodustavad huvitava karstimaastiku. Nabala karstialaga on seotud neli suuremat jõge - Keila, Väana, Pääsküla ja Pirita. Piirkonna suuremad karstialad - Nabala, Kuimetsa, Tuhala - on maa-aluste vooluteedega üksteisega seotud. Toitealaks on Mahtra soostik. Nabala karstiala kuulub Ülemiste järve vesikonda.

Kaitseala eesmärk on kaitsta:

- allikaid, allikalisi alasid ja karstivorme, sealhulgas maa-aluseid jõgesid ja unikaalse Tuhala Nõiaakaevuga karstipiirkonna veerežiimi;
- soo- ja metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisust ning ohustatud ja kaitsealuseid liike;

<sup>20</sup> vastu võetud VV 03.04.2007 määrusega nr 101. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12816272?leiaKehtiv>

<sup>21</sup> [https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse\\_planeerimine/mahtra\\_lka\\_kkk\\_2015\\_2024\\_1.pdf](https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/mahtra_lka_kkk_2015_2024_1.pdf)

<sup>22</sup> vastu võetud VV 17.11.2014 määrusega nr 168. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121112014010?leiaKehtiv>

- elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on karstijärved ja -järvikud (3180\*)<sup>3</sup>, jõed ja ojad (3260), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), siirde- ja õötsiksood (7140), allikad ja allikasood (7160), liigirikad madalsood (7230), plaatlood (8240\*), vanad looduspõõsad (9010\*), vanad laialehised metsad (9020\*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080\*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0\*) ning lammi-lodumetsad (91E0\*);
- liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ning nende elupaiku. Need on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja saarmas (*Lutra lutra*);
- kaitsealuseid taimeliike kärbesõis (*Ophrys insectifera*), lõhnav käoraamat (*Gymnadenia odoratissima*), koldjas selaginell (*Selaginella selaginoides*), täpiline sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata ssp. cruenta*), Russowi sõrmkäpp (*Dactylorhiza russowii*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*) ja kõrge kannike (*Viola elatior*) ning nende elupaiku;
- liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) nimetab I lisas, ning nende elupaiku. Need on must-toonekurg (*Ciconia nigra*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), kanakull (*Accipiter gentilis*), laanerähn (*Picooides tridactylus*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), rohunepp (*Gallinago media*), musträhn (*Dryocopus martius*), hallpea-rähn (*Picus canus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), sookurg (*Grus grus*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), händkakk (*Strix uralensis*), teder (*Tetrao tetrix*) ja öösorr (*Caprimulgus europaeus*).

Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kuueks sihtkaitsevööndiks ja kaheks piiranguvööndiks.



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Nabala-Tuhala looduskaitseala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Rahaaugu, Tammiku ja Tuhala loodusala, RAH0000338, RAH0000356 ja RAH0000465).

- **Linnuraba looduskaitseala** (registrikood KLO1000247) asub Kohila valla edelaosas, lisaks ka Rapla, Märjamaa ning Harjumaal Saue vallas. Kaitseala pindala on 3 393,7 ha, sellest veesosa pindala 5,8 ha.

Linnuraba looduskaitseala kaitse-eesmärk on:

- soomaastiku, jõeluhtade ning sealsete kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse;
- EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi I kategooria kaitsealune liik, ning I lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, kaitse;
- EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260),

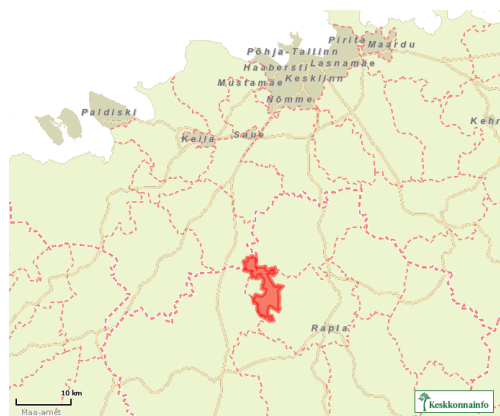
lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210\*), loode (alvarite) (6280\*), sinihelmikakoosluste (6410), lamminiitude (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530\*), rabade (7110\*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010\*), vanade laialehiste metsade (9020\*), rohunditerikaste kuusikute (9050), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0\*) kaitse;

- EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, ning II lisas nimetatud eesti soojumika (*Saussurea alpina ssp. Esthonica*) ja saarma (*Lutra lutra*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid, elupaikade kaitse.

Linnuraba looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Linnuraba looduskaitseala kaitse-eeskirjaga.<sup>23</sup>

Kaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kolme sihtkaitsevööndisse ja ühte piiranguvööndi.

Kaitse korraldamiseks on kinnitatud Linnuraba looduskaitseala kaitsekorralduskava 2011-2020.<sup>24</sup>



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Looduskaitseala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Linnuraba loodusala, RAH0000342).

- **Mahtrametsa looduskaitseala** (registrikood KLO1000686) asub Kohila vallas Pahkla külas, lisaks ka Rapla vallas ja Harjumaal Kose vallas. Kaitseala pindala on 78,0 ha.

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi.

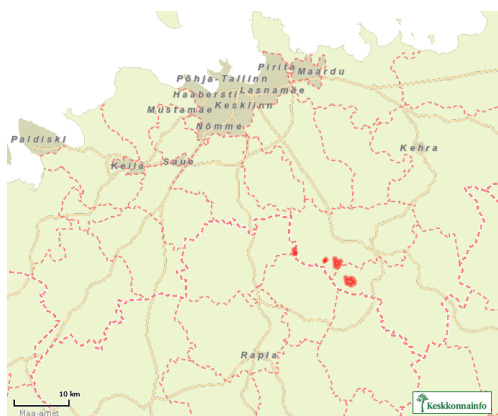
Mahtrametsa looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamise ja kaitse-eeskirjaga.<sup>25</sup>

Kaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele ühte sihtkaitsevööndisse.

<sup>23</sup> vastu võetud VV 11.08.2005 määrusega nr 212. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/931869?leiaKehtiv>

<sup>24</sup> <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/GetFile.aspx?fail=205693213>

<sup>25</sup> vastu võetud VV 26.02.2019 määrusega nr 11. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101032019017>



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Looduskaitseala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Mahtra loodusala, RAH0000594).

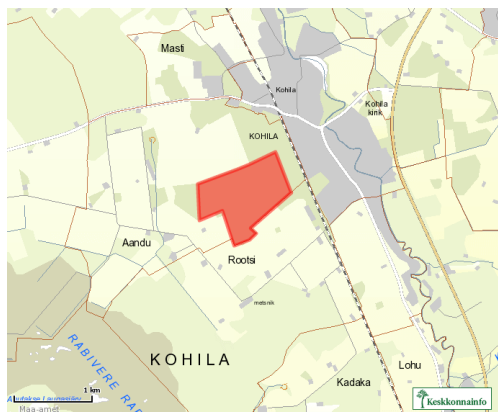
- **Aandu looduskaitseala** (registrikood KLO1000681) asub Kohila vallas Aandu ja Rootsi külas. Kaitseala pindala on 348,8 ha.

Kaitseala kaitse-eesmärk on:

- kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi;
- kaitsta kaitsealuse liigi kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) kasvukohta.

Aandu looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamise ja kaitse-eeskirjaga.<sup>26</sup>

Kaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele ühte sihtkaitsevööndisse.



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Rabivere maastikukaitseala** (registrikood KLO1000246) asub osaliselt Kohila valla lõunaosas, lisaks ka Rapla valla territooriumil. Maastikukaitseala kogupindala on 2 169,1 ha, sellest veesosa pindala 16,2 ha.

Rabivere maastikukaitseala kaitse-eesmärk on:

- EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210\*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530\*), looduslikus seisundis rabade (7110\*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade

<sup>26</sup> vastu võetud VV 26.02.2019 määrusega nr 11. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101032019017>

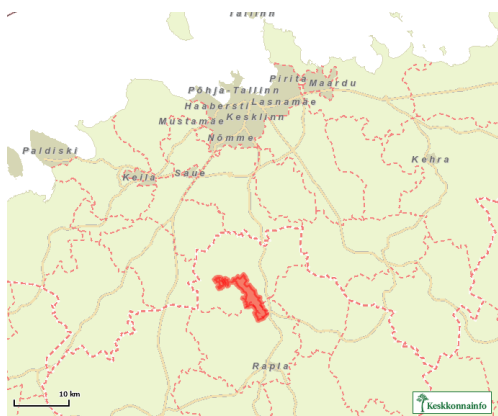
(9010\*), vanade laialehiste metsade (9020\*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0\*), samuti eesti soojumika (*Saussurea alpina* ssp. *esthonica*) kaitse;

- soomaastiku, erinevate sootüüpide, sealse elustiku ning kohalike veevarude kaitse ja säilitamine.

Rabivere maastikukaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Rabivere maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga.<sup>27</sup>

Maastikukaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele ühte sihtkaitsevööndisse ja ühte piiranguvööndi.

Kaitse korraldamiseks on kinnitatud Rabivere maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2011-2020.<sup>28</sup>



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Rabivere maastikukaitseala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Rabivere loodusala, RAH0000560).

- **Lümandu maastikukaitseala** (registrikood KLO1000245) asub osaliselt Kohila valla Lümandu küla ja Harjumaal Saue vallas. Maastikukaitseala kogupindala on 106,9 ha.

Lümandu maastikukaitseala kaitse-eesmärk on:

- Vasalemma jõe lätte ja ülemjooksuala vaheldusrikka maastikukompleksi ilme ja liigirikkuse kaitse;
- EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - puisniitude (6530\*), allikate ja allikasoo (7160), nõrglubja-allikate (7220), vanade loodusmetsade (9010\*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse;
- EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi - eesti soojumika (*Saussurea alpina* ssp. *Esthonica*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik, ning II ja III kategooria kaitsealuste liikide - hariliku kõoraamatu (*Gymnadenia conopsea*), kahkjaspunase sõrmkäpa (*Dactylorhiza incarnata*), soo-neiuvaiba (*Epipactis palustris*) ja suure käopõlle (*Listera ovata*) elupaikade kaitse.

Lümandu maastikukaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Lümandu maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga.<sup>29</sup>

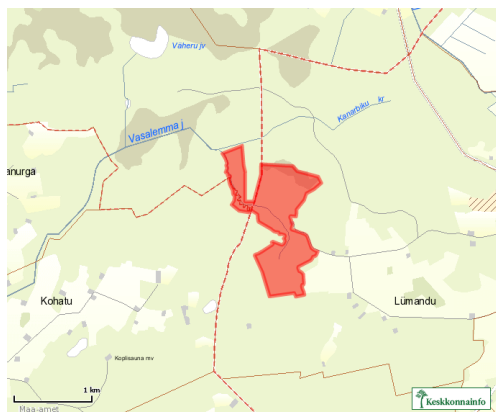
Maastikukaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele ühte sihtkaitsevööndisse ja ühte piiranguvööndi.

<sup>27</sup> vastu võetud VV 26.09.2005 määrusega nr 252. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/943449?leiaKehtiv>

<sup>28</sup> <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/GetFile.aspx?fail=21811097>

<sup>29</sup> vastu võetud VV 06.02.2006 määrusega nr 36. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/991709?leiaKehtiv>

Kaitse korraldamiseks on kinnitatud Lümandu maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024.<sup>30</sup>



Kaitseala valitseja on Keskonnaamet.

Maastikukaitseala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Lümandu loodusala, RAH0000343).

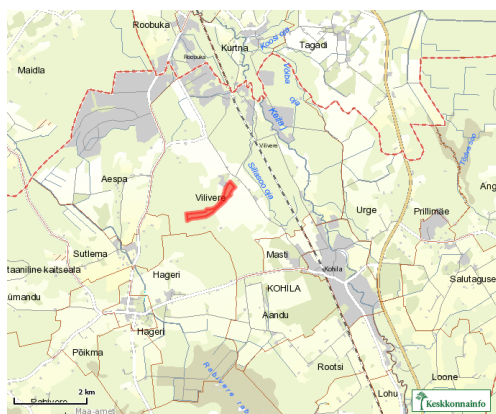
- **Saunaküla maastikukaitseala** (registrikood KLO1000663) asub Kohila vallas Vilivere külas. Maastikukaitseala kogupindala on 26,4 ha.

Saunaküla maastikukaitseala eesmärk on:

- kaitsta Liivamäe rannavalli ja sellel kasvavaid looduslikke metsakooslusi ning tagada nende areng üksnes loodusliku protsessina;
- kaitsta elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on vanad looduspõhised metsad (9010\*)<sup>3</sup> ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhatistel (9060).

Maastikukaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Saunaküla maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga.<sup>31</sup>

Maastikukaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele ühte sihtkaitsevööndisse.



Kaitseala valitseja on Keskonnaamet.

Maastikukaitseala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Kurtna-Vilivere loodusala, RAH0000344).

<sup>30</sup> [https://www.keskonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse\\_planeerimine/lymandumka\\_kkk\\_2015\\_2024\\_1.pdf](https://www.keskonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/lymandumka_kkk_2015_2024_1.pdf)

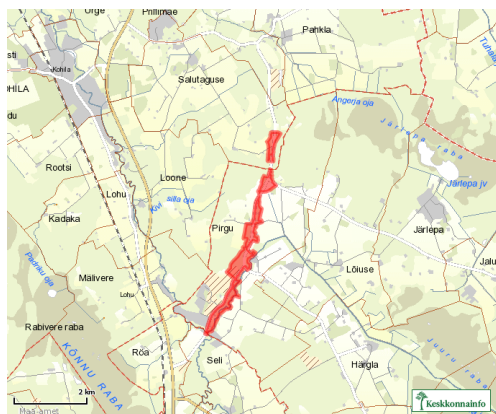
<sup>31</sup> vastu võetud VV 29.03.2018 määrusega nr 29. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/106042018004>



- **Seli-Angerja servamoodustised** (registrikood KLO1000036) asuvad osaliselt Kohila valla Salutaguse külas ja lisaks Rapla valla Seli ja Pirgu küla territooriumil. Maastikukaitseala kogupindala on 123,3 ha, sellest veeosa pindala 2,6 ha.

Seli-Angerja oos on madal (suht kõrgused kuni 10 m) ja lauged. Järsem on oosi nõlv vaid põhjaosas, kus idanõlv on 4-6 m kõrgune ja kallakuga kuni 20°. Alale jääb rohkelt Balti jääpaisjärve rannamoodustisi – abrasiooniastanguid ja kivi külve. Servamoodustised pakuvad teaduslikku huvi eelkõige liustiku taandumise uurimisel.

Seli-Angerja servamoodustised kuuluvad vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele ühte piiranguvööndisse.



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Lohu mõisa park** (registrikood KLO1200379) asub Kohila vallas Loone ja Lohu külas. Kaitsealuse pargi pindala on 12,8 ha, sellest veeosa 2,0 ha.

Kaitsealuse pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>32</sup>



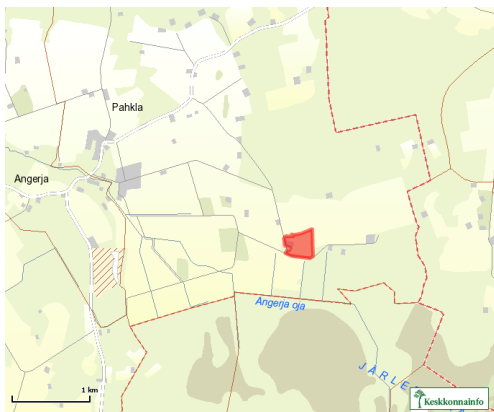
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Pahkla mõisa park** (registrikood KLO1200402) asub Kohila valla Pahkla küla territooriumil. Kaitsealuse pargi pindala on 10,4 ha.

Pahkla mõisa pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>33</sup>

<sup>32</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>

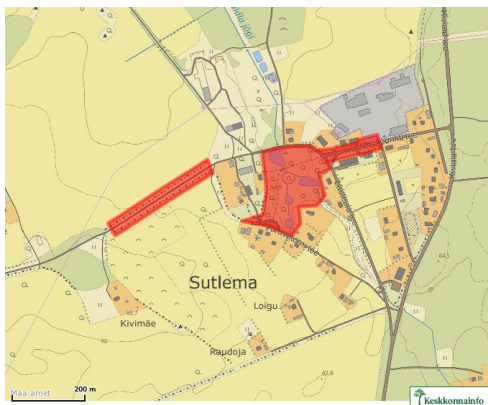
<sup>33</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Sutlema mõisa park** (registrikood KLO1200404) asub Kohila vallas Sutlema külas. Kaitsealuse puistu pindala on 5,2 ha, sellest veeosa 0,4 ha.

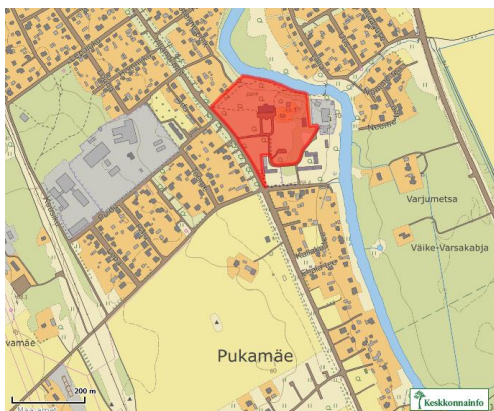
Sutlema mõisa pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>34</sup>



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Tohisoo mõisa park** (registrikood KLO1200205) asub Kohila vallas Lohu külas ja Kohila alevis. Kaitsealuse pargi pindala on 4,8 ha.

Mõisa pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>35</sup>



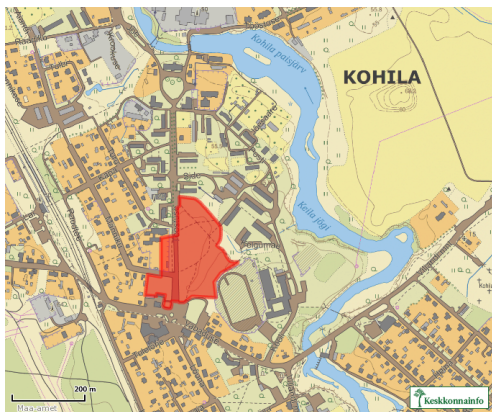
<sup>34</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>

<sup>35</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Kapa männik** (registrikood KLO1200372) asub Kohila valla Kohila alevi territooriumil. Kapa männiku pindala on 4,1 ha.

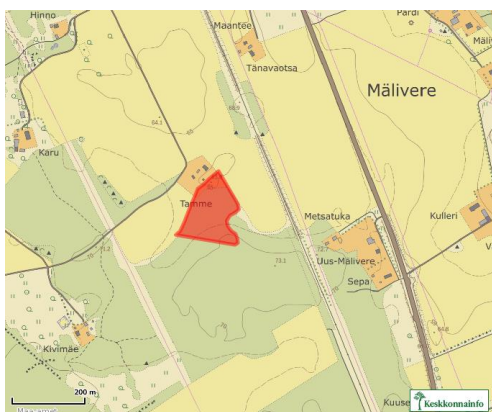
Kapa männiku kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>36</sup>



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Saueaugu kasesalu** (registrikood KLO1200327) asub Kohila valla Mälivere küla territooriumil. Kasesalu pindala on 2,0 ha.

Saueaugu kasesalu kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>37</sup>



Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

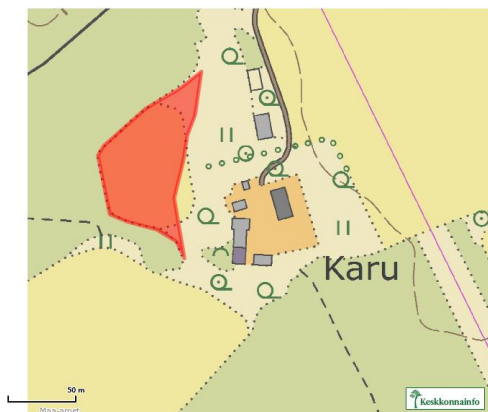
- **Nõmme kasesalu** (registrikood KLO1200371) asub Kohila valla Mälivere küla territooriumil. Kasesalu pindala on 0,5 ha.

Kasesalu kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>38</sup>

<sup>36</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>

<sup>37</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>

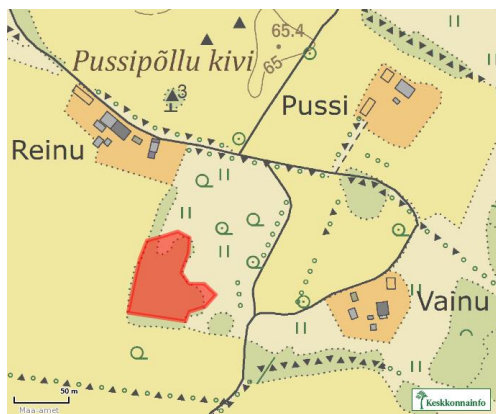
<sup>38</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>



Kaitseala valitseja on Keskonnaamet.

- **Reinu kasesalu** (registrikood KLO1200363) asub Kohila vallas Pahkla külas. Reinu kasesalu pindala on 0,4 ha.

Reinu kasesalu kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.<sup>39</sup>



Kaitseala valitseja on Keskonnaamet.

#### KAVANDATAVAD KAITSEALAD

- **Selja-Angerja maastikukaitseala** (registrikood KLO1000245) asub osaliselt Kohila valla Salutaguse küla ja Rapla valla Pirgu küla territooriumil. Maastikukaitseala kogupindala on 100,6 ha, sellest veeosa pindala 0,4 ha.

Selja-Angerja maastikukaitseala kaitse-eeskirja moodustamine on algatatud 27. märtsil 2019.<sup>40</sup>

Maastikukaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele ühte piiranguvööndi.

<sup>39</sup> vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv>

<sup>40</sup> <http://infoleht.keskkonnainfo.ee/GetFile.aspx?id=-2083355970>, seisuga 30.12.2019



Kaitseala valitseja on Keskonnaamet.

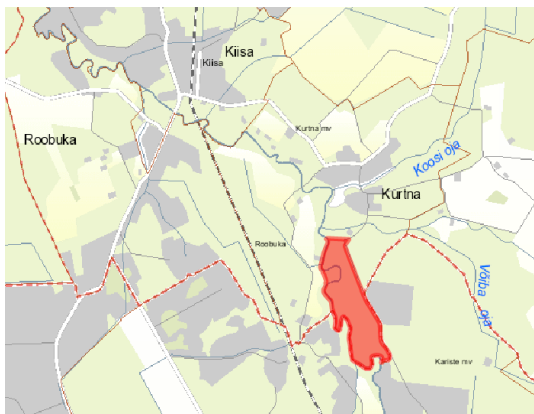
Kaalumisel on **Pihali looduskaitseala** loomine, et kaardistada piirkonnas nähtud looduskaitsealused loomad, linnud ja taimed (nt metsis, tedremäng, laanepüü, kodukakk, kaunis kuldking, hall käpp, valge ja punane tolmepea, laialehine neuuvaip, pruunikas pesajuur, arukäpp, suur käöpõll, rohekas ja kahelehine käoheel, sile tondipea, palu-karukell, karulauk, karukold jt).

## 7.2. Hoiualad

Kohila valla territooriumil on registreeritud kaks hoiuala.

- **Kurtna-Vilivere hoiuala (Harju)** (registrikood KLO2000144) asub osaliselt Kohila vallas Vilivere külas ja Saku vallas Kurtna külas. Hoiuala kogupindala on 37,9 ha, sellest veosa pindala 2,3 ha.

Kurtna-Vilivere hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide - saarma (*Lutra lutra*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade ning I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260) ning lamminiitude (6450) kaitse.



Hoiuala valitseja on Keskonnaamet.

Hoiuala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Kurtna-Vilivere loodusala, RAH0000344).

- **Kurtna-Vilivere hoiuala (Rapla)** (registrikood KLO2000179) asub Kohila vallas Vilivere külas ja Saku vallas Kurtna külas. Hoiuala kogupindala on 15,5 ha, sellest veosa pindala 1,8 ha.

Kurtna-Vilivere hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210\*, orhideede oluliste kasvualade), lamminiitude (6450), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060) ning II lisas nimetatud liikide - saarma (*Lutra lutra*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse.



Hoiuala valitseja on Keskkonnaamet.

Kurtna-Vilivere hoiuala kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Kurtna-Vilivere loodusala, RAH0000344).

### 7.3. Kaitsealused liigid

Kohila vallas on registreeritud arvukalt kaitsealuste liikide leiukohti<sup>41</sup> (vt Tabel 6).

**Tabel 6.** Kaitsealused liigid Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.12.2019

Kaitsekategooria	Looma- ja linnuliigid	Taime- ja seeneliigid
I kategooria	must-toonekurg, väike-konnakotkas	ogane astelsõnajalg
II kategooria	põldtsiitsitaja, kanakull, metsis, veelendlane, suurkõrv, põhja-nahkhiir, tõugjas, hõbe-nahkhiir, pargi-nahkhiir, valgeselg-kirjurähn, harivesilik, laanerähn, suurvidevlane, tõmmu- või habelendlane	eesti soojumikas, kõrge kannike, lõhnav käoraamat, koldjas selaginell, kärbesõis, kaunis kuldking, sile tondipea, Russowi sõrmkäpp, püst-linalehik, väike käopõll, täpiline sõrmkäpp, madal unilook, kõdu-koralljuur, pruun lõikhein, uninga-kuuskjalg, kuninga-kuuskjalg, roheline kaksikhammas, jumalakäpp, ainulehine soovalk, palu-karukell
III kategooria	suur-kuldtiib, suur-mosaiikliblikas, teelehe-mosaiikliblikas, hallpea-rähn, laanepüü, nõmmelõoke, sookurg, teder, väike-kirjurähn, väike-kärbsenäpp, väänkael, herilaseviu, hiireviu, händkakk, musträhn, nõmmelõoke, raudkull, öösorr, rabakonn, vaskuss, harilik kärnkonn, arusisalik, hink, võldas, tähnikesilik	soo-neiuvaip, hall käpp, harilik ungrukold, harilik käoraamat, kahkjaspunane sõrmkäpp, suur käopõll, värvi-paskhein, kahelehine käokeel, tumepunane neiuvaip, aas-karukell, laialehine neiuvaip, harilik porss, karukold, pruunikas pesajuur, sulgjas õhik, vööthuul-sõrmkäpp, rohekas käokeel, kuradi-sõrmkäpp, roomav öövilge

### 7.4. Püsielupaigad

Kohila vallas on registreeritud neli kaitsealuse liigi püsielupaika (vt Tabel 7).

**Tabel 7.** Püsielupaigad Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.12.2019

<sup>41</sup> Keskkonnaregister, seisuga 11.12.2019 on registreeritud 437 kaitsealuse liigi leiukohta

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Pindala, ha
PLO1000788	Adila kanakulli püsielupaik*	Pihali küla	12,9
PLO1001153	Aespa must-toonekure püsielupaik*	Vana-Aespa küla	24,6
KLO3001371	Aespa must-toonekure püsielupaik	Vana-Aespa küla	19,6
KLO3001604	Krimmi väike-konnakotkas püsielupaik	Rabivere küla	3,1

\*kavandatav püsielupaik

## 7.5. Kaitstavad looduse üksikobjektid

Kohila valla territooriumil on registreeritud kaheksateist kaitstavat looduse üksikobjekti (vt Tabel 8).

**Tabel 8.** Kaitstavad looduse üksikobjektid Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.12.2019

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Tüüp
KLO4000608	Vaeselapse leinakivi; (Ussikivi (Vaese Mari kivi))	Pahkla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000584	Ussi põllu Suurkivi; (Ussipõllu rändrahn)	Pahkla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000163	Urge kuristik	Aandu küla	pinnavorm
KLO4000328	Tõnsu kadakas	Angerja küla	puu ja puudegrupid
KLO4001046	Tamme suurkivi	Aespa alevik	rändrahn ja kivikülv
KLO4001058	Nõmme kuristik; (Nõmme kurisu)	Mälivere küla	pinnavorm
KLO4001160	Mägrakivi	Pahkla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000564	Murekünka tammed	Pahkla küla	puu ja puudegrupid
KLO4000845	Luige tamm rändrahnuga	Aespa alevik	puu ja puudegrupid
KLO4000558	Lohu allikad	Lohu küla	allikas
KLO4001085	Kõnnu tammed	Mälivere küla	puu ja puudegrupid
KLO4000586	Käoküla tamm	Sutlema küla	puu ja puudegrupid
KLO4000587	Käharpea mänd	Pahkla küla	puu ja puudegrupid
KLO4000018	Hageri karstiaala	Hageri küla	pinnavorm
KLO4000583	Hageri hiiekivi	Hageri alevik	rändrahn ja kivikülv
KLO4000489	Eestimaa kivide kuningas	Pahkla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000563	Angerja põlispuud	Angerja küla	puu ja puudegrupid
KLO4000001	Aandu karstiaala	Aandu küla	pinnavorm

## 7.6. Kohalikud kaitstavad objektid





**Tabel 9.** Kohila vallas asuvad Natura 2000 võrgustiku alad. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 13.12.2019

Natura ala nimetus/registrikood	Pindala, ha	Asukoht	Kaitse-eesmärk	Kaitsekord (kaitse-eeskirjad ja määrused: VVm/KeMm)	Kaitsekorralduskava (KKK) / (Liigi) kaitse tegevuskava (KTK)
Kurtna-Vilivere loodusala/ RAH0000344	71,1	Kohila vald, Vilivere küla ja Saku vald, Kurtna küla.	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lamminiidud (6450), vanad loodusmetsad (*9010) ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060).  II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas ( <i>Lutra lutra</i> ) ja paksukojaline jõekarp ( <i>Unio crassus</i> ).	Saunaküla maastikukaitseala kaitse-eeskiri (VV 29.03.2018 määrus nr 29)	
Linnuraba loodusala/ RAH0000342	3 393,6	Kohila vald, Adila ja Pihala küla; Saue vald, Kustja küla; Märjamaa vald, Kābiküla, Ohukotsu ja Põlli küla ja Rapla vald, Kelba, Kodila, Ohulepa, Palamulla ja Raka küla.	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).  II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas ( <i>Lutra lutra</i> ), kaunis kuldking ( <i>Cypridium calceolus</i> ), läikiv kurdsirbik ( <i>Drepanocladus vernicosus</i> ), eesti soojumikas ( <i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i> ) ja püst-linalehik ( <i>Thesium ebracteatum</i> ).	Linnuraba looduskaitseala kaitse-eeskiri (VV 11.08.2005 määrus nr 212)	
Lümandu loodusala/ RAH0000343	106,9	Kohila vald, Lümandu küla; Saue vald, Kohatu ja Tagametsa küla.	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), puisniidud (*6530), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0).  II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking ( <i>Cypridium calceolus</i> ) ja eesti soojumikas ( <i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i> ).	Lümandu maastikukaitseala kaitse-eeskiri (VV 06.02.2006 määrus nr 36) Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine (kkm 13.01.2005 määrus nr 1)	Metsise ( <i>Tetrao urogallus</i> ) kaitse tegevuskava (kinnitatud).

Natura ala nimetus/ registrikood	Pindala, ha	Asukoht	Kaitse-eesmärk	Kaitsekord (kaitse-eeskirjad ja määrused: VVm/KeMm)	Kaitsekorralduskava (KKK) / (Liigi) kaitse tegevuskava (KTK)
Mahtra loodusala/ RAH0000594	7 609,9	Kohila vald, Pahkla küla; Kose vald, Habaja küla, Kanavere, Kirivalla, Nõrava ja Oru küla; Rapla vald, Atla, Härgla, Jaluse, Kasvandu, Mahtra, Maidla, Oblu, Orguse, Pirgu, Sadala, Tamsi ja Vankse küla.	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õötsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik võldas ( <i>Cottus gobio</i> ), kaunis kuldking ( <i>Cypridium calceolus</i> ), roheline kaksikhammas ( <i>Dicranum viride</i> ), soohiilakas ( <i>Liparis loeselii</i> ), eesti soojumikas ( <i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i> ) ja madal unilook ( <i>Sisymbrium supinum</i> ).	Mahtra looduskaitseala kaitse-eeskiri (VV 03.04.2007 määrus nr 101)	
Rabivere loodusala/ RAH0000560	2 169,1	Kohila vald, Aandu, Adila, Hageri, Kadaka, Mälivere, Pihali, Põikma, Rabivere ja Rootsi küla; Rapla vald, Koigi, Kuku ja Rõa küla.	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid - *6280), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õötsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on eesti soojumikas ( <i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i> ).	Rabivere maastikukaitseala kaitse-eeskiri (VV 26.09.2005 määrus nr 252)	
Rahaaugu loodusala/ RAH0000338	473,1	Kohila vald, Angerja ja Urge küla; Saku vald, Tagadi küla.	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), siirde- ja õötsiksood (7140), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0).	Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri (kkm 03.07.2006 määrus nr 43)	Must-toonekure kaitse tegevuskava aastateks 2018-2022 (kinnitatud).

Natura ala nimetus/ registrikood	Pindala, ha	Asukoht	Kaitse-eesmärk	Kaitsekord (kaitse-eeskirjad ja määrused: VVm/KeMm)	Kaitsekorralduskava (KKK) / (Liigi) kaitse tegevuskava (KTK)
			II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas ( <i>Lutra lutra</i> ) ja eesti soojumikas ( <i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i> ).		
Tammiku loodusala/ RAH0000356	381,3	Kohila vald, Pahkla küla; Kose vald, Tammiku ja Tuhala küla; Saku vald, Tagadi küla.	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on sinihelmikakooslused (6410), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soolehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking ( <i>Cypripedium calceolus</i> ), eesti soojumikas ( <i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i> ) ja püst-linalehik ( <i>Thesium ebracteatum</i> ).		

## 9. Vääriselupaigad

Vääriselupaigad on metsaseadusest tulenev mõiste – tegu on aladega, kus on suur tõenäosus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemiseks. Keskkonnaministri käskkirja alusel on kõik riigimetsas asuvad vääriselupaigad kaitstud. Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik.

Keskkonnaregistri andmetel on 17.12.2019 seisuga Kohila valla territooriumil 50 vääriselupaika<sup>43</sup>.

Vääriselupaigad kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

Nõuded vääriselupaikade kaitseks on sätestatud metsaseaduses.

## 10. Taimestik ja loomastik

Kohila vald on rikkalik poollooduslike ehk pärandkoosluste poolest, mis vajavad pidevat hooldust. Need on sadu aastaid kestnud säästva maakasutuse väärtuslik lisatulemus, mille puhul pidev niitmine ja karjatamine on kujundanud unikaalse taimestiku ja loomastiku. Looduskeskkonna koormatust on vähendanud põllumajanduse intensiivsuse taandumine.<sup>44</sup>

Iseloomulik on maastikutüüpide mitmekülgsus: paeklindipealsed metsad ja põllud vahelduvad sooladega.<sup>45</sup>

### 10.1. Metsad

Metsamaa moodustab ligikaudu 44% valla territooriumist ja enamik sellest on okasmets.

Looduslikest metsakooslustest ehk loodusdirektiiviga kaitstavatest elupaigatüüpidest on Kohila vallas esindatud Fennoskandia madalsoo- ja lodumetsad (9080\*), tamme (*Quercus*), pärna (*Tilia*), vahtra (*Acer*), saare (*Fraxinus*) või jalakatega (*Ulmus*) Fennoskandia hemiboreaalsed looduslikud vanad laialehised epifüütiderikkad salumetsad (9020\*), Fennoskandia puiskarjamaad (9070), läänetaiga (9010\*), oosi-okasmetsad (9060), Hariliku kuusega (*Picea abies*) rohunditerikkad Fennoskandia metsad (9050), Siirdesoo- ja rabametsad (91D0\*) ning Sanglepa (*Alnus glutinosa*) ja hariliku saarega (*Fraxinus excelsior*) lammimetsad (Alno-Padion'i, *Alnion incanae*, *Salicion albae* kooslused) (91E0\*).<sup>46</sup>

### 10.2. Sood ja rabad

Kohila vallas moodustavad sood 3,3%<sup>47</sup>.

Suuremad soomassiivid asuvad enamasti Kohila valla lõunaosas, suurimad neist on Seli (Kõnnu) raba ja Rabivere ja Seli (Kõnnu) raba vaheline madalsoo.<sup>48</sup>

Looduslikest Natura sooelupaigatüüpidest on Kohila valla territooriumil esindatud aluselised ja nõrgalt happelised liigirikkad madalsood (7230), inimtegevusest rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), looduslikus seisundis rabad (7110\*), Fennoskandia mineraaliderikkad allikad ja allikasood (7160), lääne-mõõkrohu (*Cladium mariscus*) ja raudtarnakooslustega (*Caricion*

<sup>43</sup> Keskkonnaregister, seisuga 17.12.2019

<sup>44</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

<sup>45</sup> „Raplamaa maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegiline hindamine“, Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ, 2017

<sup>46</sup> Keskkonnaregister, seisuga 17.12.2019

<sup>47</sup> EELIS, seisuga 17.12.2019

<sup>48</sup> EELIS, seisuga 17.12.2019

*davallianae*) karbonaatsed madalsood (7210\*), Nokkheinakooslused (Rhynchosporion) (7150) ning Siirdesood ja õõtsiksood (7140) ja Nõrglubjalasundit moodustavad allikad (Cratoneurion'i kooslused) (7220\*<sup>49</sup>).

### 10.3. Niidud<sup>50</sup>

Kohila valla planeeringualal on Natura niiduelupaigatüüpidest esindatud põhjamaised lood ja eelkambriumi karbonaatsed silekaljud (6280\*), Fennoskandia puisniidud (6530\*), niiskuslembesed serva-kõrgrohustud tasandikel ja mäestikes alpiinse võõndini (6430), sinihelmikaniidud (*Molinion caerulea*-kooslused) karbonaatsel või turvastunud mullal või savikatel mudasetetel (6410), Festuco-Brometalia-kooslustega poollooduslikud kuivad rohumaad ja võserikud karbonaatsel mullal (6210\*), Aas-rebasesaba (*Alopecurus pratensis*)ürt-punanupuga (*Sanguisorba officinalis*) madalikuniidud (6510) ning Põhjamaised lamminiidud (6450).

Loodusdirektiiviga kaitstavad elupaigatüübid Kohila valla territooriumil: turlokid (peamiselt põhjaveetoitelised muutuva veetasemega ajutised veekogud Iirimaal) (3180\*) ja Paepaljandid (8240\*).

### 10.4. Loomastik

Ulukiseire ruutloenduse andmetel on Kohila vallas esindatud põder, metssiga, punahirv, metskits, karu, hunt, ilves, rebane, kährikkoer, kobras, halljänes, valgejänes, metsnugis, kivinugis, mink, tuhkur ja mäger<sup>51</sup>.

Käsiitiivalistest on Kohila valla territooriumil esindatud veelendlane, suurkõrv, põhja-nahkhiir, hõbenahkhiir, pargi-nahkhiir, suurvidevlane, tõmmu- või habelendlane.<sup>52</sup>

Kaitsvatest linnuliikidest on vallas registreeritud must-toonekurg, väike-konnakotkas, põldtsiitsitaja, kanakull, metsis, valgeselg-kirjurähn, laanerähn, hallpea-rähn, nõmmelööke, sookurg, teder, väike-kirjurähn, väike-kärbsenäpp, väänkael, herilaseviu, hiireviu, händkakk, musträhn, nõmmelööke, raudkull ja öösorr. Vallas on jahilindudest esindatud kaelustuvi, kormoran, part ja hani.<sup>53</sup>

## 11. Roheline võrgustik

Valla territooriumile jääva rohelise võrgustiku määratlemisel on lähtutud Rapla maakonnaplaneeringu lisast „Rohevõrgustik“<sup>54</sup>.

Roheline võrgustik koosneb tugialadest ja rohekoridoridest. Tugialad on piirkonnad, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialad on ümbritseva suhtes kõrgema loodus- ja keskkonnakaitselise väärtusega. Rohekoridorid on ribastruktuurid/ siduselemendid, mis ühendavad tugialad terviklikuks võrgustikuks.

Tugialad (suuremad metsamassiivid, sood ja rabad) on ümbritseva suhtes kõrgema väärtusega (looduskaitseline, keskkonnakaitseline jm) loodusalad, rohekoridorid on siduselemendid tuumalade vahel. Valla rohevõrgustiku tugialad on kogu maakonda ja vabariiki hõlmava rohevõrgustiku olulised osad. Valla rohevõrgustik on terviklik, mida täiendab ka Keila jõgi nn sinise võrgustikuna.

<sup>49</sup> Keskkonnaregister, seisuga 17.12.2019

<sup>50</sup> Keskkonnaregister, seisuga 17.12.2019

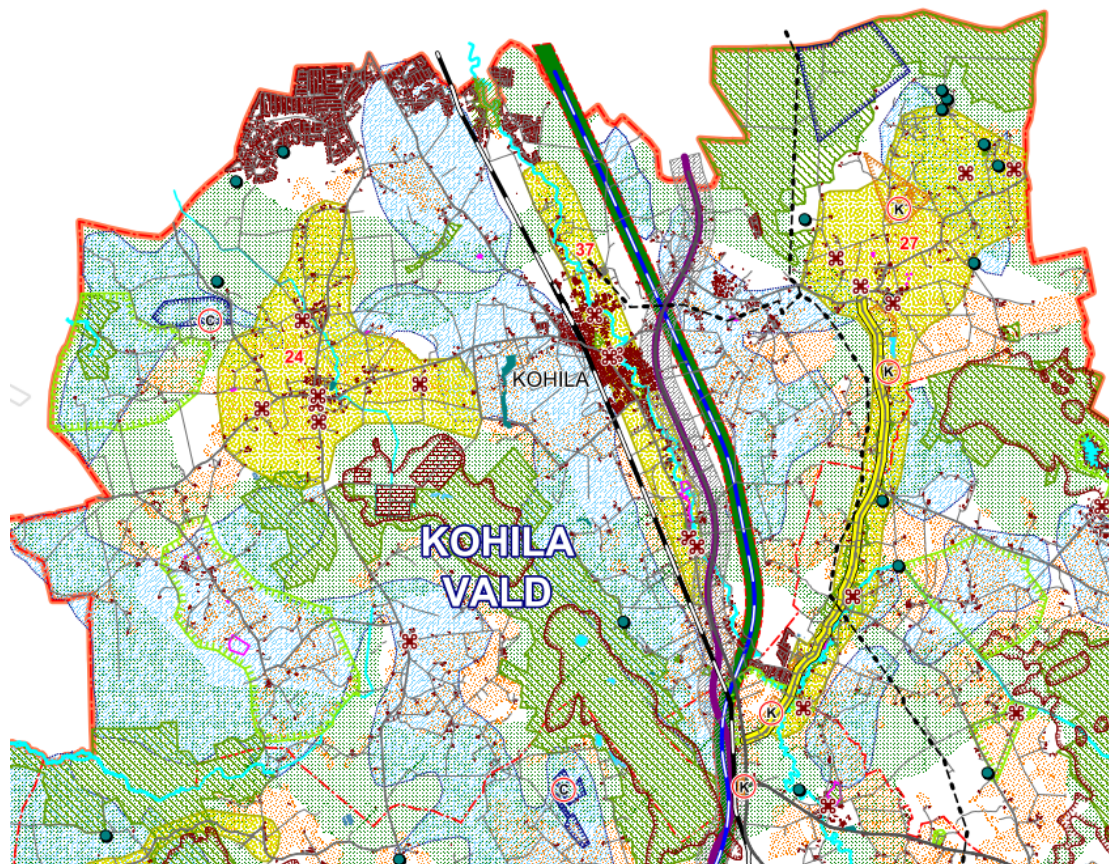
<sup>51</sup> Ulukiasurkondade seisund ja kütmissisooovitus 2018, Keskkonnaagentuur, [https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/seirearuanne\\_2018.pdf](https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/seirearuanne_2018.pdf)

<sup>52</sup> Keskkonnaregister, seisuga 17.12.2019

<sup>53</sup> Keskkonnaregister, seisuga 17.12.2019

<sup>54</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, Rapla Maavalitsus, Hendrikson&Ko, 2018

Roheline võrgustik kajastab ÜP väärtuste ja piirangute joonisel. Oluline on planeeringus täpsustada rohevõrgustikust tulenevaid piiranguid võrgustiku kaitsmiseks ning toimivuse tagamiseks.



**Joonis 9.** Rohelise võrgustiku tugialade (T) ja koridoride (K) paiknemine Kohila valla territooriumil. Allikas: Rapla valla maakonnaplaneering 2030+, seisuga 29.11.2019

## 12. Põhjavesi<sup>55 56</sup>

Põhjaveelarud asuvad piirkonna põhjaosas 25–30 meetri ja lõunaosas kuni 50 meetri sügavusel. Põhjavee liikumise suund on üldiselt põhja ja loodesse, Keila jõe ümbruses jõe suunas. Põhjavesi on periooditi maapinnale liiga lähedal, eriti annab see tunda Kohila kalmistul, kuhu pole rajatud kuivendussüsteemi.

Kohila vald jääb enamuse Lääne-Eesti vesikonna Harju ja osaliselt Matsalu alamvesikonda. Joogiveena kasutatakse vallas Ordoviitsium-Kambriumi (O-C) ning Kesk-Ordoviitsium (O) põhjaveekogumite põhjavett.

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021 kohaselt on Ordoviitsium-Kambriumi põhjaveekogumi koguseline seisund *hea*. Ordoviitsium-Kambriumi põhjaveekogumi enamikus suurkaevudes on põhjaveetase stabiilne ning veevõtt on vähenenud, enamikus suurkaevudes ei ole veetaseme muutused ja veevõtt põhjustanud soolase vee või muu vee sissetungi. Ordoviitsium-Kambriumi põhjaveekogumi keemilise seisund vastab samuti tasemele *hea*. Ordoviitsium-Kambriumi kogumis esineb üksikuid kloriidide sisalduse kasvusuundumusi (lõunapoolsetes seirekaevudes).

<sup>55</sup> Kohila valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027, AS Infragate Eesti, 2015

<sup>56</sup> Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

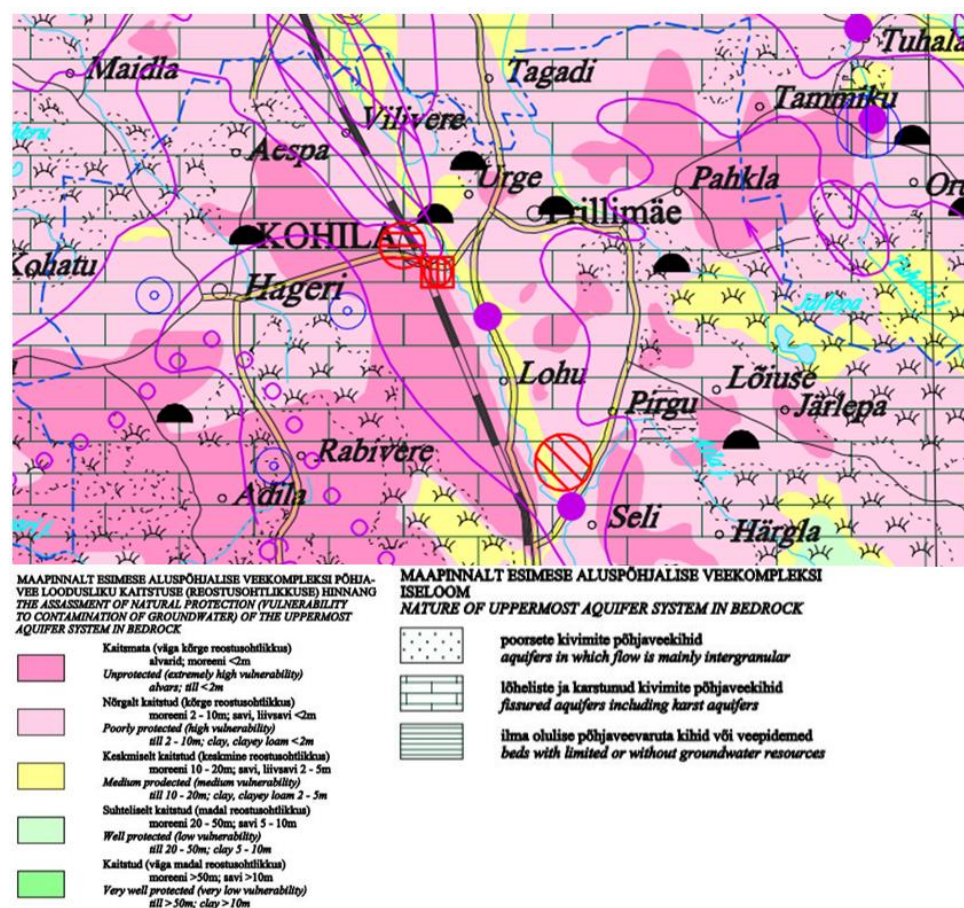
Keskonnaministri 06.04.2006 käskkirjaga nr 402 on kinnitatud Rapla maakonna põhjaveevarud aastani 2021 (Paberivabrik) ja 2023 (Kohila). Ülevaate kinnitatud varudest annab Tabel 10. Varuga arvestatakse ÜP koostamisel.

**Tabel 10.** Kinnitatud põhjaveevarud Rapla maakonnas. Allikas: Keskkonnaministeeriumi kodulehekül, seisuga 13.12.2019

Põhjaveemaardla	Põhjaveemaardla piirkond	Veekihi geoloogiline indeks	Põhjaveevaru, m <sup>3</sup> /ööp
Kohila	Paberivabrik	O	1200
	Kohila	O	510
	Kohila	O-C	900

### 12.1. Põhjavee kaitstus

Kohila valla territoorium paikneb suures osas kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjaveega alal, vähemal määral esineb ka keskmiselt kaitstud alasid. Väga ulatuslikult esineb karsti, kus suurem osa tähelepanuväärseimad on Aandu, Hageri ja Urge karstia. <sup>57</sup>



**Joonis 10.** Põhjavee kaitstus Kohila valla territooriumil. Allikas: Eesti põhjavee kaitstuse kaart 2001, seisuga 29.11.2019

Põhjavee kaitset reguleerib veeseadus, põhjavee kaitse ja kasutamise abinõud vesikondade põhiselt on sätestatud veemajanduskavades (Kohila valla territooriumil asjakohane Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021).

<sup>57</sup> Eesti põhjavee kaitstuse kaart. Eesti Geoloogiakeskus, 2001

## 12.2. Hajukoormus<sup>58</sup>

Peamiselt põhjustavad hajukoormust põllu- ja metsamajandus, maavarade kaevandamine, turbatööstus, loodusliku äravoolurežiimi muutmine, sademevee äravool, transport ning ühiskanaliseerimata hajaasustus. Põhjavee toitainetega saastumise ohu peamiseks põhjuseks on enamasti vajalike sõnnikuhoidlate puudumine, sõnnikulaotamise halb või väär korraldus ja laotusseadmete tehniline puudulikkus, asulate ja elamute reovee käitluse puudumine, reovee juhtimine otse pinnasesse või pinnavette. Lisaks toitainetele on oluline ka ohtlike ainete põhjavette sattumise vältimine või saastuse leviku takistamine. Peamisteks koormusallikateks on nendel puhkudel saastunud alad, nt suletud prügilad, jääkreostusega olemasolevad käitised või tootmisterritooriumid, kus tootmine on lõppenud, suured taristuobjektid, kus kasutatakse kemikaale jäätõrjeks või veetakse ohtlikke aineid jne. Veemajanduskavas on ette nähtud meetmed põhjavee kaitseks.

## 12.3. Punktkoormus<sup>59</sup>

Punktkoormustest tähtsamad reostusallikad on nõuetele mittevastavad reoveepuhastid, prügilad, sõnniku- ning silohoidlad. Põllumajanduslikuks punktkoormusallikateks on sõnnikuhoidlad, silohoidlad, olme- ja tootmisreovesi ning loomapidamishoonete territooriumil saastunud sademevesi. Põllumajanduse intensiivistumise ja kontsentreerumise tingimustes on loodud suured loomapidamiskompleksid ja vedelsõnnikuhoidlad, mis on potentsiaalseteks punktreostusallikaks pinna- ja põhjaveele. Reostuse vältimise üheks abinõuks on ehitiste kontroll. Saastust aitab tuvastada seirekaevude rajamine nende vahetusse lähedusse ja/või olemasolevate puurkaevude kasutamine veeseisundi muutuste seireks. Seisundi muutusel saab rakendada operatiivselt saaste leviku takistamise meetmeid. Veemajanduskavas on ette nähtud meetmed põhjavee kaitseks.

## 13. Pinnavesi<sup>60 61 62</sup>

Andmed pinnaveekogude kohta pärinevad Keskkonnaregistrist, Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavast ja Kohila valla arengukavast 2018-2025.

Keskkonnaregistri andmetel on Kohila valla territooriumil registreeritud kokku 54 pinnaveekogu, sh:

- üheksa järve;
- neli jõge;
- seitse oja;
- kaks peakraavi;
- üheksa kraavi;
- kakskümmend kolm allikat.

Valda läbivaks suuremaks jõeks on kagu-loodesuunalisena Keila jõgi, mis on suure ajaloolis-kultuurilise väärtusega jõemaastiku teljeks. Vald on omapärane veelahe – siit saavad alguse Soome lahe vesikonna jõed Maidla ja Vasalemma. Valla idaosas voolab Tallinna veehaardesse kuuluva Pirita jõe lisajõgi Angerja oja. Valla edelaosast algab Väinamere vesikonda kuuluv Kasari jõgi.

Keskkonnaregistris registreeritud pinnaveekogud ja nende kaitsevööndid kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

<sup>58</sup> Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

<sup>59</sup> Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

<sup>60</sup> Keskkonnaregister, seisuga 02.12.2019

<sup>61</sup> Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

<sup>62</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025



ÜP koostamisel juhitudakse pinnaveekogude kaitset ja kasutamist reguleerivatest õigusaktidest ja asjakohastest strateegilistest dokumentidest.

### **13.1. Järved**

Kohila vallas on registreeritud viis looduslikku järve, kaks paisjärve ja kaks tehisjärve (vt Tabel 11).

**Tabel 11.** Järved Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 02.12.2019

Reg kood	Nimi	Asukoht	Tüüp	Vee- peegli pindala, ha	Saarte pindala, ha	Piiranguvööndid, ulatus m	Avalikult kasutatav	Märkused
VEE2029700	Kaselaug	Rabivere küla	Looduslik järv	2,52	0	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Rabivere.
VEE2029800	Kõnnujärv	Rabivere küla	Looduslik järv	4,5	0	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Väljavooluga. Rabivere raba.
VEE2029720	Pikklaug	Rabivere küla	Looduslik järv	0,9	0	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Varem üks veekogu läänepoolsega.
VEE2030000	Seli raba laugas (2. Kadaka järv)	Mälivere küla	Looduslik järv	1,1	0	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Rabivere raba.
VEE2029730	Väike Pikklaug	Rabivere küla	Looduslik järv	0,6	0	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Rabivere raba. Varasemalt üks veekogu idapoolsega. Läänepoolne laugas 0,6 ha ja idapoolne 0,76 ha.
VEE2029840	Kohila paisjärv	Kohila alev	Paisjärv	4,5	0,2	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Kuulub vooluveekogumisse 1096100_2, Keila Atla jõest Keila joani (RTL 2009, 64, 941).
VEE2029820	Lohu paisjärv	Loone ja Lohu küla	Paisjärv	2,3	1,4	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Kuulub vooluveekogumisse 1096100_2, Keila Atla jõest Keila joani (RTL 2009, 64, 941), kevadsuurvee Q 10% - 88 m <sup>3</sup> /s 30 p. keskmine Q 95% - 0,31 m <sup>3</sup> /s. Järve raske jõest eristada.
VEE2029810	Alesti järv (Alesti karjäärjärv)	Angerja küla	Tehisjärv	3,3	0	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	Kaevandamise tulemusena tekkinud veekogu, rakendatakse Veeseaduse § 29 lg 5 ja looduskaitseaduse §37 lg 4

								sätetatud erisusi (KK nr 941, 23.09.2013). Väljavooluga järv.
VEE2029740	Arulaane järv	Hageri küla	Tehisjärv	1,2	0,2	Kalda piiranguvöönd 50 m; ehituskeeluvöönd 25 m; veekaitsevöönd 10 m	Ei	

**13.2. Jõesed**

Kohila valla territooriumil on Keskkonnaregistri andmetel registreeritud neli jõge (vt Tabel 12).

**Tabel 12.** Jõesed Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregistri veekogude register, seisuga 02.11.2019

Registri-kood	Veekogu nimi	Asukoht	Pikkus lisa-harudega, km	Valgala pindala, km <sup>2</sup>	Tüpoloogiline kuuluvus VRD järgi	Märkused	Avalik kasutatavus	Suue
VEE1107000	Kasari jõgi	Rabivere ja Adila küla	134,5	3213,1	-	Karpkalalaste elupaigana kaitstav veekogu (RTL 2002, 118, 1714; RT I, 29.07.2011, 25). Avalik veekogu Vigala jõe suudmest kuni merre suubumiseni (Veeseadus §23, RT I, 22.02.2019, 1).	Osaliselt avalik	Matsalu laht
VEE1096100	Keila jõgi	Kohila alev, Lohu, Loone, Mälivere, Pukamäe ja Vilivere küla	127,3	669,3	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Kuulub 'Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1): Keila jõe Keila joast suubumiseni merre. Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4). Lõheliste elupaigana kaitstav veekogu (RTL 2002, 118, 1714; RT I, 29.07.2011, 25).	Jah	Suubumine merre
VEE1098300	Maidla jõgi	Hageri alevik, Hageri ja Vana-Aespa küla	23,4	78,8	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4)	Jah	Keila jõgi
VEE1099200	Vasalemma jõgi	Lümandu küla	63,5	395,6	-	Kuulub 'Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1):Vasalemma jõe Ruila paisust suubumiseni merre. Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4).	Osaliselt	Pakri laht

Registri-kood	Veekogu nimi	Asukoht	Pikkus lisa-harudega, km	Valgala pindala, km <sup>2</sup>	Tüpoloogiline kuuluvus VRD järgi	Märkused	Avalik kasutatavus	Suue
VEE1091700	Angerja oja (Angerja jõgi)	Pahkla, Urge ja Angerja küla	28,3	72,4	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Kuulub 'Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1): Angerja oja Sookruusi teest suubumiseni Pirita jõkke. Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012).	Jah	Pirita jõgi

### 13.3. Ojad

Kohila valla territooriumil on registreeritud seitse oja (vt Tabel 13).

### 13.4. Peakraavid

Kohila valla territooriumil on registreeritud kaks peakraavi (vt Tabel 13).

### 13.5. Kraavid

Kohila valla territooriumil on registreeritud üheksa kraavi (vt Tabel 13).

### 13.6. Kanalid

Kohila valla territooriumil ei ole Keskkonnaregistri andmetel registreeritud ühtegi kanalit.

**Tabel 13.** Ojad, peakraavid, kraavid ja kanalid Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregistri veekogude register, seisuga 02.11.2019

Kohila valla üldplaneeringu LISA 2 – Ülevaade Kohila vallast

Registri- kood	Veekogu nimi	Asukoht	Pikkus lisa- harudega, km	Valgala pindala, km <sup>2</sup>	Tüpoloogiline kuuluvus VRD järgi	Märkused	Avalik kasu- tatavus	Suue
VEE1097500	Kivisilla oja (Allika soon)	Loone küla	3,8	5,5	-	-	Ei	Keila jõgi
VEE1097600	Redu oja (Padriku oja)	Rabivere, Rootsi, Mälivere ja Kadaka küla	4,9	13,4	Tumedaveelised ja humiinaineterikkad jõed (tüübid IA, IIA, IIIA)	-	Ei	
VEE1096108	Roobuka soon	Aespa alevik	3,5	alla 10	-	-	Ei	Keila jõgi
VEE1096121	Sepa soon	Vilivere küla	1,1	alla 10	-	-	Ei	Suubub maa alla, tegu karstilise alaga
VEE1097800	Sillasoo (Kõpre soon)	Vilivere küla	4,8	11	-	-	Ei	Keila jõgi
VEE1097900	Võiba oja (Võiba soon)	Urge ja Vilivere küla	4,5	10,6	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	-	Ei	Keila jõgi
VEE1107100	Kelba peakraav	Rabivere küla	6,9	16,2	Tugevasti muudetud veekogu	-	Ei	Kasari jõgi
VEE1097400	Sootaguse peakraav (Rõa soon)	Mälivere küla	9,3	21,2	Tugevasti muudetud veekogu	Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4).	Ei	Keila jõgi
VEE1099300	Kanarbiku kraav (Kanarbikuoja)	Lümandu küla	2,5	4	-	-	Ei	Vasalemma jõgi
VEE1096111	Kasekopli kraav	Kohila alev ja Vilivere küla	1,1	0,9	-	-	Ei	Keila jõgi
VEE1097802	Kiurukraav	Aandu ja Hageri küla	1,4	alla 10	-	-	Ei	Suurraba kraav
VEE1096120	Pedruski kraav	Kohila alevi, Masti ja Vilivere küla	0,9	alla 10	-	-	Ei	Keila jõgi
VEE1107200	Pihali kraav	Adila ja Pihali küla	4,8	10,2	-	-	Ei	Kasari jõgi

Registri- kood	Veekogu nimi	Asukoht	Pikkus lisa- harudega, km	Valgala pindala, km <sup>2</sup>	Tüpoloogiline kuuluvus VRD järgi	Märkused	Avalik kasu- tatavus	Suue
VEE1096113	Salutaguse kraav	Kohila alev, Salutaguse, Angerja, Loone ja Urge küla	4,7	alla 10	-	-	Ei	Keila jõgi
VEE1097700	Siimu kraav (Siimu soon)	Urge ja Vilivere küla	2,2	7,6	-	-	Ei	Keila jõgi
VEE1097801	Suurraba kraav	Aandu ja Hageri küla	2,7	alla 10	-	-	Ei	
VEE1096119	Terakraav	Kohila alev	0,2	alla 10	-	-	Ei	Kasekopli kraav

### 13.7. Allikad

Keskkonnaregistri andmetel asub Kohila vallas kakskümmend kolm allikat. Valla territooriumil on registreeritud allikad: Kurika allikas, Lohu allikas (Lohu allikad), üheksa Lümandu allikat, Möllu allikas, Silmaallikas, Siniallikas ja üheksa allikat, mille nimed on teadmata.

Kurika allikas asub Angerja külas, registrikood VEE4503700. Lohu allikas (Lohu allikad) asub Lohu külas, registrikood VEE4108000. Lümandu allikad asuvad Lümandu külas, registrikoodid: VEE4504600; VEE4504601; VEE4504603; VEE4504604; VEE4504605; VEE4504606; VEE4504607; VEE4504602 ja VEE4802600. Möllu allikas asub Pahkla külas, registrikood VEE4301001. Angerja külas asuvad Silmaallikas, registrikood VEE4101500 ja Siniallikas, registrikood VEE4503600. Tadmata nimedega allikad asuvad Pahkla külas registrikoodid VEE4301005 ja VEE4301004, Adila külas VEE4504700 ja VEE4504800, Loone külas VEE4108001, Rabivere külas VEE4504703, VEE4504701 ja VEE4504702 ning Angerja külas VEE4503701.

Allikate kalda piiranguvöönd on 50 m, ehituskeeluvöönd 25 m ja veekaitsevöönd 10 m.

## 14. Maaparandussüsteemid

Kohila valla territooriumil asub hulganisti maaparandussüsteemide maa-alasid<sup>63</sup>. Valla territooriumil asuvad peakraavid ja kraavid (vt Tabel 13) kuuluvad reeglina maaparandussüsteemide koosseisu või on nende eesvoolud. Maaparandussüsteemide eesvoolude piirangu- ja ehituskeeluvööndite ulatused kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

Tingimused tegevuste kavandamiseks maaparandussüsteemide maa-aladele on sätestatud maaparandusseaduses ja Rapla maakonnaplaneeringus 2030+ ning meetmed maaparandussüsteemide sihipärase funktsioneerimise tagamiseks Lääne-Eesti vesikonna maaparandushoiukavas<sup>64</sup>.

## 15. Üleujutusohuga alad

Maa-ameti üleujutusosalade kaardirakenduse andmetel puuduvad Kohila valla territooriumil üleujutustalad<sup>65</sup>. Ka ei ole Kohila valla territooriumil suure üleujutusala siseveekogusid<sup>66</sup>.

## 16. Väärtuslik põllumajandusmaa<sup>67</sup>

Väärtuslik põllumajandusmaa Rapla maakonnas, sh Kohila vallas on kajastatud Rapla maakonnaplaneeringus. Raplamaal loetakse väärtuslikeks põllumajandusmaadeks 44 ja enam boniteedipunktiga põllumaid. Eesti keskmiseks mullaviljakuse/boniteedi arvuks loetakse 39 hindepunkti. Mullaviljakuselt kuulub Raplamaa Eesti keskmiste ja paremate hulka. Arvestades mullaviljakuse hindepunkte on Raplamaa põllumajanduse arengul perspektiivi.

Rapla maakonna tasandi väärtusliku põllumajandusmaa vähima massiivi suuruseks on võetud 1 ha suurused põllulapid, mis ei paikne tiheasustatud alade (külad ja asulate) keskmises ega ole metsastunud viimase 20 aastase põllumajandusliku mittekasutamise/harimise tagajärjel. Suuremad väärtusliku põllumajandusmaa massiivid paiknevad valla ida-, idakagu- ja kaguosas, lääne-, edela- ja lõunaedelaosas (vt Joonis 11).

---

<sup>63</sup> Maa-ameti maaparandussüsteemide kaardirakendus, seisuga 02.12.2019

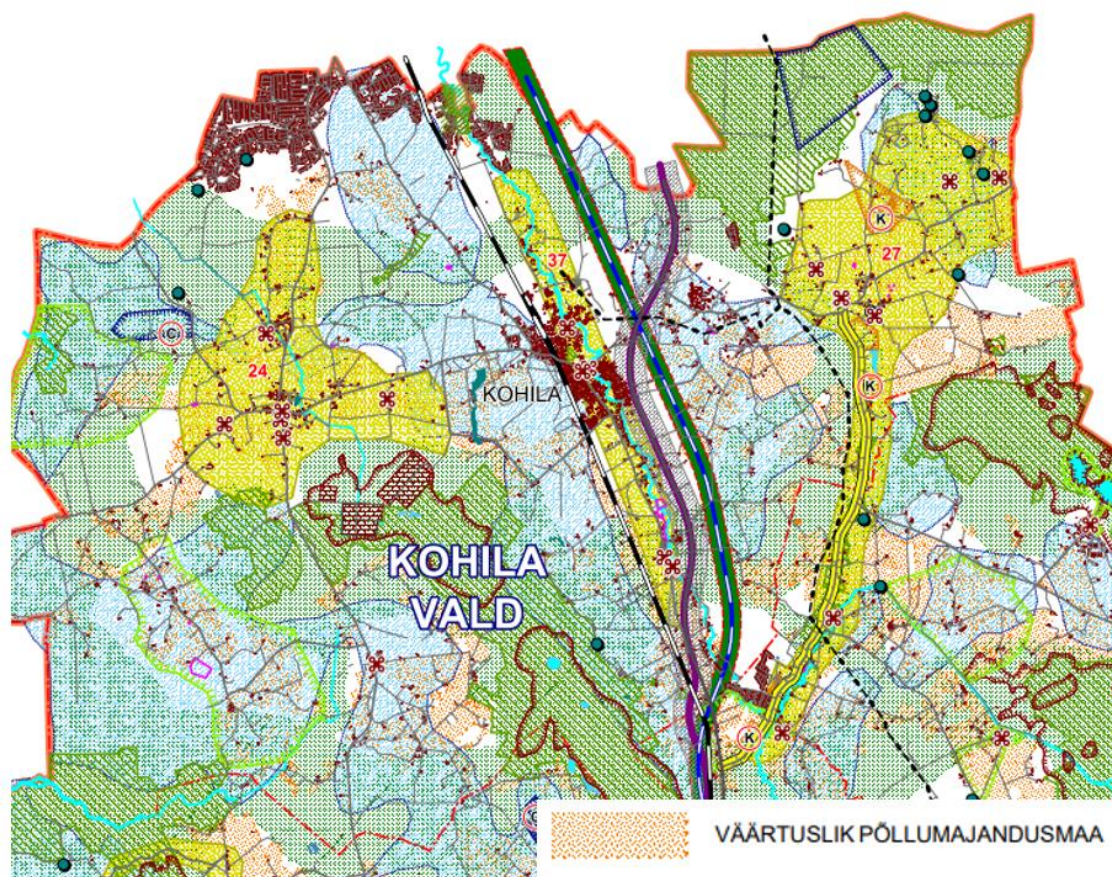
<sup>64</sup> Lääne-Eesti vesikonna maaparandushoiukava, Põllumajandusamet, 2016, kinnitatud Maaeluministri 15.07.2016 käskkirjaga nr 119

<sup>65</sup> Maa-ameti üleujutusosalade kaardirakendus, seisuga 02.12.2019

<sup>66</sup> määratud KKM 28.05.2004 määrusega nr 58 „Suurte üleujutusosaladega siseveekogude nimistu ja nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord“

<sup>67</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, Hendrikson&Ko, 2018





**Joonis 11.** Väärtuslik põllumajandusmaa Kohila valla territooriumil. Allikas: Rapla maakonnaplaneering 2030+, seisuga 18.12.2019

Põhimõtted väärtuslike põllumajandusmaade säilitamiseks ja ÜP-de koostamiseks on seatud Rapla maakonnaplaneeringuga 2030+, lisaks on Maaeluministeeriumi poolt välja töötatud väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlev seaduse eelnõu (maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 735 SE). Milledega arvestatakse ÜP koostamisel arvestatakse nimetatud eelnõus toodud põhimõtteid (vastavalt ÜP täpsusastmele ning kohalikele oludele ja sh muid huve ja vajadusi arvestades).

Väärtuslik põllumajandusmaa kajastub ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

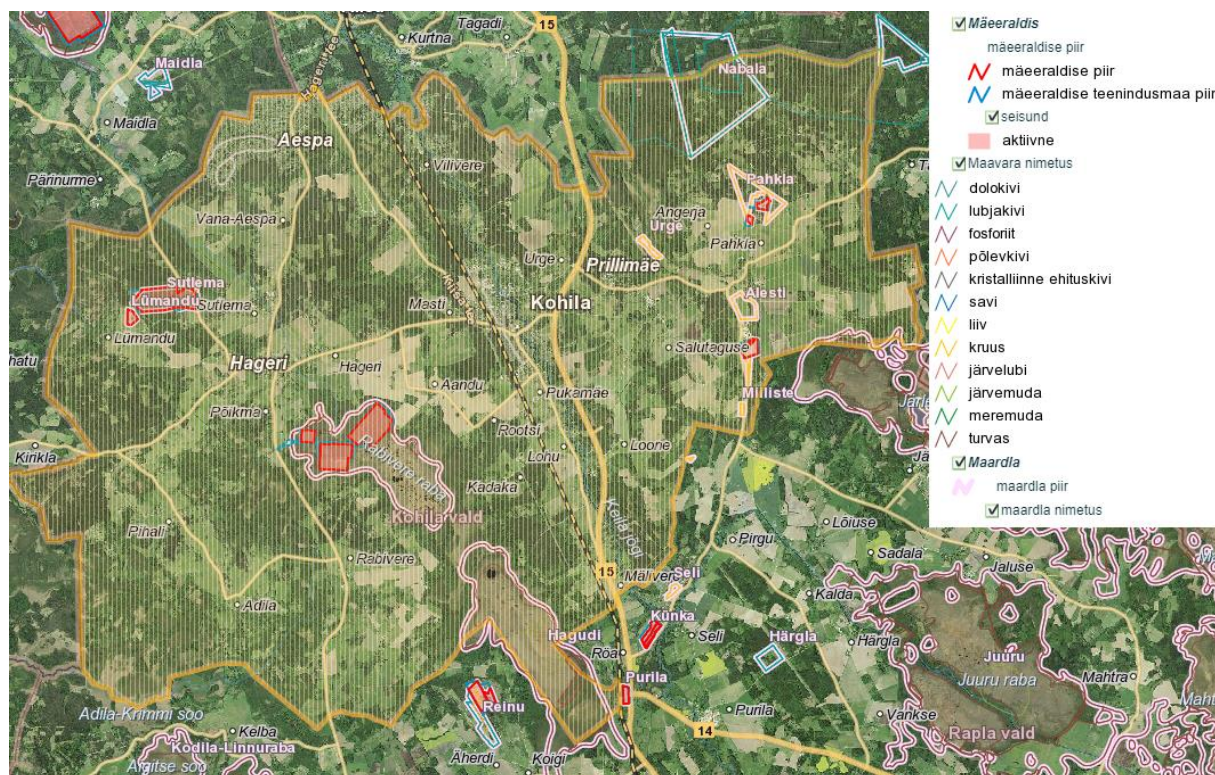
## 17. Maavarad ja maardlad<sup>68</sup>

Maavaradest esineb Rapla maakonnas turvast, lubjakivi, dolokivi, kruusa, savi, liiva ja järvemuda<sup>69</sup>. Kohila valda jääb 10.01.2019 seisuga osaliselt või täielikult neli kruusa-, kaks lubjakivi- ja kaks turbamaardlat. Mäeeraldisi on käesoleva LS ja VTK koostamise seisuga Kohila valla territooriumil registreeritud kaheksa. Ülevaate nende paiknemisest Kohila valla territooriumil annab Joonis 12.

Maardlad ja mäeeraldised kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

<sup>68</sup> Maa-ameti maardlate kaardirakendus, seisuga 02.12.2019

<sup>69</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, „Raplamaa maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegiline hindamine“, Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ, 2017



**Joonis 12.** Maardlad ja mäeeraldised Kohila valla territooriumil. Allikas: Maa-ameti X-GIS maardlate kaardirakendus, seisuga 02.12.2019

### 17.1. Maardlad

Ülevaate Kohila valla territooriumil registreeritud maardlate pindaladest ja neis paiknevate maavarade varudest annab Tabel 14.

**Tabel 14.** Kohila valla territooriumil registreeritud maardlad ja neis paiknevate maavarade varud. Allikad: Maa-ameti X-GIS maardlate rakendus, Maa-ameti maavaravarude koondbilanss 2018, seisuga 02.12.2019

Maardla nimetus	Maavara	Registri-kaardi nr	Keskkonna-registri ID	Pindala, ha	Varu 2018. a lõpu seisuga		Ühik
					Aktiivne	Passiivne	
Urge	Kruus	975	MRD0000965	7,05	104 (T)		tuh m3
Pahkla	Kruus	615	MRD0000583	58,31	75,7 (T) 1 255,0 (R)		tuh m3
Lümandu	Kruus	952	MRD0000942	6,13	200,0 (T)		tuh m3
Miiliste	Kruus	613	MRD0000581	2,92		57,0 (R)	tuh m3
Alesti	Kruus	26	MRD0000011	40,25	140,2 (T) 1 083,0 (R)		tuh m3
Sutlema	Lubjakivi	832	MRD0000802	75,89	5 890,2 (T) 12 727,0 (T)	124,0 (T)	tuh m3
Nabala	Lubjakivi	189	MRD0000159	859,78	61 935,0 (R) 1 565,9 (T)		tuh m3
Hagudi	Turvas	111	MRD0000089	1777,79			tuh t

					443,0 (R)	3688,0	
					459,0 (T)	3059,0 (T)	
Mahtra	Turvas	304	MRD0000273	6326,32	1207,0 (R)	8832,0 (R)	tuh t

## 17.2. Mäeeraldised

Ülevaate Kohila valla territooriumil asuvatest mäeeraldistest ja nende maavarade varudest annab Tabel 15.

**Tabel 15.** Kohila valla territooriumil asuvad mäeeraldised ja nende varud. Allikas: Maa-ameti X-GIS maardlate kaardirakendus, Keskkonnalubade infosüsteem, seisuga 02.12.2019

Mäe-eraldis	Maardla	Pindala, ha		Kaevandaja, kaevandus-luba	Kaevandatav maavara	Aktiivne tarbevaru	Kaevandatav varu	Kaevandamise keskmine aastamäär/ maksimaalne aastamäär	Ühik
		Mäe-eraldis	Teenindus-maa						
Pahkla kruusakarjäär	Pahkla kruusamaardla	7,17	11,69	OÜ Šeiker Teed, luba nr Rapm-043, kehtiv kuni 22.09.2033	Kruus, ehituskruus	77,8	75,8	20/-	tuh m <sup>3</sup>
Lümandu kruusakarjäär	Lümandu kruusamaardla	6,13	6,13	OÜ Metsakohin, luba nr Rapm-100, kehtiv kuni 29.07.2033	Kruus, ehituskruus	200,0	193,0	15/-	tuh m <sup>3</sup>
Alesti kruusakarjäär	Alesti kruusamaardla	10,78	12,23	Nordecon AS, luba nr Rapm-067, kehtiv kuni 04.11.2024	Kruus, ehituskruus	288,0	280,0	40/-	tuh m <sup>3</sup>
					Kruus, täitepinnas	24,0	22,0		
					Liiv, ehitusliiv	134,0	131,0		
Alesti II kruusakarjäär	Alesti kruusamaardla	0,75	3,53	AS Tariston, luba nr Rapm-068, kehtiv kuni 04.11.2024	Kruus, ehituskruus	11,5	11,5	30/-	tuh m <sup>3</sup>
Liiv, täitepinnas	25,7	25,7							

Sutlema I lubja-kivikarjäär	Sutlema lubjakivi-maardla	6,14	8,49	Kiirkandur AS. Luba nr Rapm-059, kehtiv kuni 06.04.2034	Lubjakivi	394,2	394,2	100/-	tuh m3
					Lubjakivi	344,0	344,0		
Sutlema II lubja-kivikarjäär	Sutlema lubjakivi-maardla	5,28	6,08	Kiirkandur AS. Luba nr Rapm-062, kehtiv kuni 01.12.2021	Kruus, täitepinnas	88,0	88,0	133/-	tuh m3
					Lubjakivi	5 014,0	4 936,0		
Sutlema III lubja-kivikarjäär	Sutlema lubjakivi-maardla	59,44	66,18	Kiirkandur AS, luba nr Rapm-104, kehtiv kuni 02.09.2043	Kruus, täitepinnas	1 204,0	1 178,0	210/-	tuh m3
					Turvas, hästilagune nud	608,0	387,0		
Rabivere tootmisala	Hagudi	112,72	136,68	Rapla Turvas AS, luba nr Rapm-011, kehtiv kuni 03.07.2025	Turvas, vähelagune nud	211,0	200,0	-/8	tuh t

Lähema 5-10 aasta perspektiivis on tõenäoline kruusa- ja liivakarjäärade varude intensiivne täiendav kasutuselevõtt seoses Rail Balticu rajamisega. Kruusa- ja liivakarjäärid paiknevad teedevõrgustiku vahetus läheduses.<sup>70</sup>

Maapõue kasutamist ning sellega kaasnevate keskkonnanäringute vähendamist reguleerib maapõueseadus. Rapla MP-ga on kehtestatud üldised kasutustingimused maardlate ja maavaravaru kaevandamisest mõjutatud aladel.

## 18. Kultuuriväärtused

Kultuuriväärtused on ehitised, objektid või alad, mis rikastavad elukeskkonda ajaliste kihistustega ning mida peetakse vajalikuks säilitada tulevastele põlvetele. Ideaalis peab iga kultuuriväärtust olema võimalik realselt kaitsta ja hoida nii, et selle tunnused ei kaoks ega väärtus kahaneks.

Kultuuriväärtused kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel (va vallasmälestistena registreeritud kultuurimälestised).

<sup>70</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, Hendrikson&Ko, 2018

### 18.1. Kultuurimälestised<sup>71</sup>

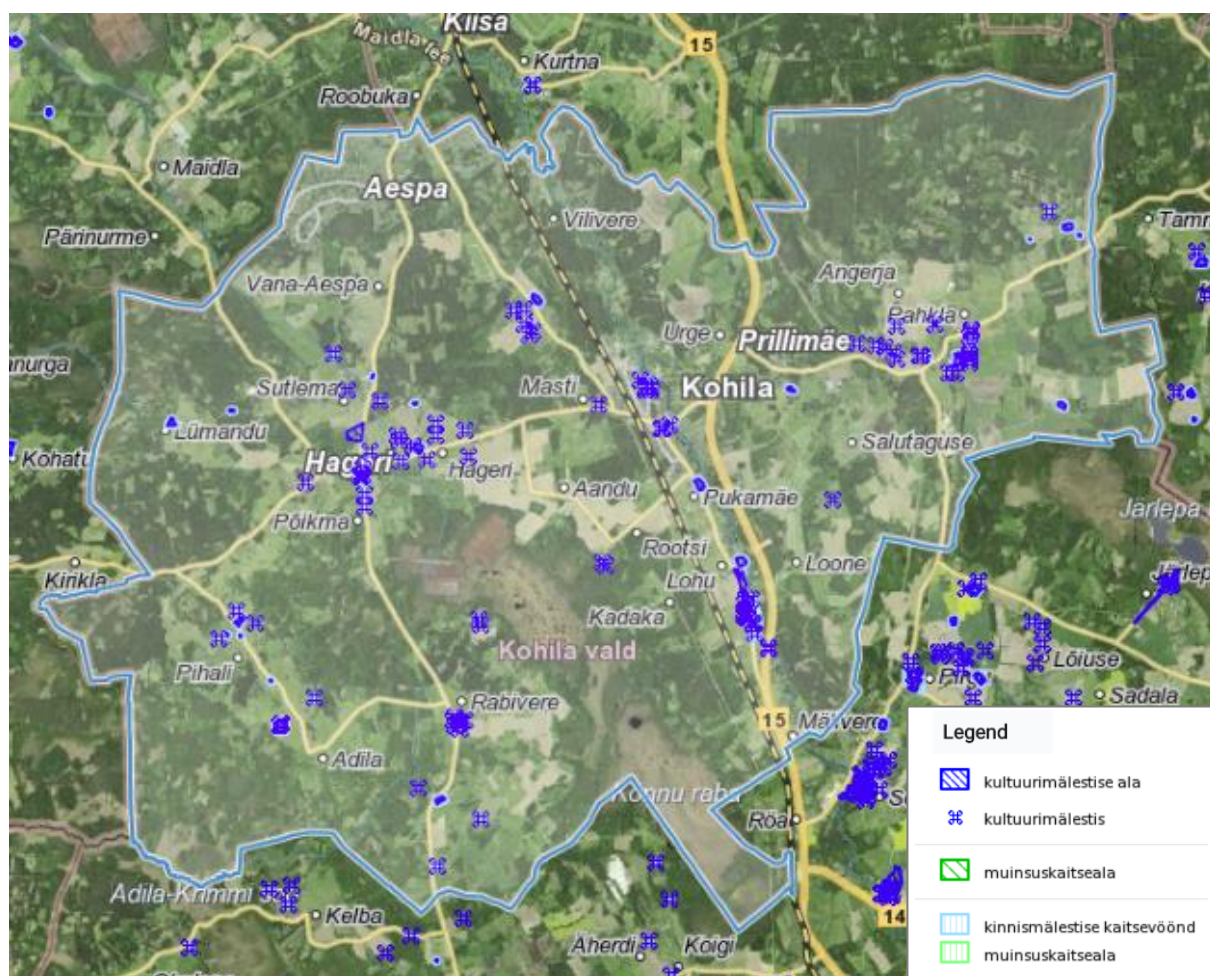
Valla territooriumil on kinnismälestisena registreeritud 67 kultuurimälestist:

Kultuurimälestistena on Kohila valla territooriumil registreeritud:

- 6 ajaloomälestist (vt Tabel 16);
- 20 arheoloogiamälestist (vt Tabel 17);
- 32 ehitismälestist (vt Tabel 18);
- 9 kunstimälestist (vt Tabel 19).

Tehnikamälestisi ja UNESCO maailmapärandi objekte, muinsuskaitsealasid ja arheoloogilisi leiukohti Kohila valla territooriumil registreeritud ei ole.

Ülevaate kultuurimälestiste paiknemisest Kohila valla territooriumil annab Joonis 13.



**Joonis 13.** Kultuurimälestised Kohila valla territooriumil. Allikas: Maa-ameti X-GIS kultuurimälestiste kaardirakendus, seisuga 09.12.2019

**Tabel 16.** Kohila valla territooriumil asuvad ajaloomälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 09.12.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
27153	Vabadussõja mälestussammas	Kohila alev, Lastepargi

<sup>71</sup> Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 17.12.2019

8380	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Kohila alev, Vabaduse tn 1
8379	Hageri vennastekoguduse palvemaja	Hageri küla, Mäeküla palvemaja
8378	Hageri kalmistu	Hageri alevik, Hageri kalmistu, Sutlema tee 11, Kolpiotsa
8377	Hageri kirikuaed	Hageri alevik, Kiriku tee 1
8376	Hageri apteegi hoone	Hageri alevik, Kohila tee 5

**Tabel 17.** Kohila valla territooriumil asuvad arheoloogiamälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 09.12.2019

Reg nr	Nimi	Address
12052	Kultusekivi	Masti küla, Masti tn 1
12051	Kultusekivi	Vilivere küla, Hendriku
12050	Kultusekivi	Vilivere küla, Hendriku
12049	Kultusekivi	Vilivere küla, Allika-Mardi tee 1, Suure-Allikamardi
12048	Kultusekivi	Vilivere küla, Suure-Allikamardi
12047	Kultusekivi	Vilivere küla, Otsavare
12046	Kivikalme	Vilivere küla, Otsavare
12045	Kivikalme	Vilivere küla, Otsavare, Hendriku
12044	Asulakoht	Vilivere küla, Asta, Juuli, Tõnise, Otsakodu, Allika-Hansu, Allika-Juhani, Allika-Juuli
12043	Ohvrikivi	Sutlema küla, Vardi metskond 77
12042	Kultusekivi	Vana-Aespa küla, Tiigi
12041	Kivikalme	Sutlema küla, Vardi metskond 77, Metsapunkti tee 9, Metsapunkti tee 7a; Vana-Aespa küla, 11240 Tõdva-Hageri tee
12040	Kivikalme	Sutlema küla, Vardi metskond 77, Metsapunkti tee 9, Metsapunkti tee 8, Piirmetsa tee 4, Piirmetsa tee 2; Vana-Aespa küla, 11240 Tõdva-Hageri tee
12039	Hukkamispaik "Võllamägi"	Lümandu küla, Vardi metskond 74
12038	Asulakoht	Lümandu küla, Ülevainu, Peetri, Suur-Peetri
12037	Kultusekivi	Loone küla, Roidu
12036	Kalmistu "Kalmumägi", "Kabelimägi"	Salutaguse küla, Ossi, Kalmumäe, Lepiku, Paeaugu
12035	Kultusekivi	Rabivere küla, Konnakotka
12034	Kultusekivi	Rabivere küla, Ursu
12033	Kultusekivi	Rabivere küla, Ursu
12032	Kultusekivi	Rabivere küla, Heeringa
12031	Kultusekivi	Rabivere küla, Pauli

12030	Asulakoht	Rabivere küla, Juhani, Tõnuma-Aadu tee L4, Tõnuma-Aadu tee L1, Mesilinnu, Mardi, Polli, Uue-Tõnu, Tõnu, 20101 Hageri-Kodila-Kuusiku tee, Siili.
12029	Kultusekivi	Pihali küla, Nurmika
12028	Kultusekivi	Pihali küla, Mikuri
12027	Kultusekivi	Pihali küla, Siimu
12026	Kivikalme "Kloostrivare"	Pihali küla, Laane
12025	Kivikalme	Pihali küla, Kalmupõllu
12024	Kivikalme	Pihali küla, Kalmupõllu
12023	Kivikalme	Pihali küla. Mikuri, Sõeru ringtee L1
12022	Asulakoht	Adila küla, 20103 Pihali-Adila-Rabivere tee, Topuse, Siimu, Alttoa, Nurmika
12021	Ohvriallikas "Siniallikas"	Angerja küla, Veskimäe
12020	Ohvriallikas "Silmaallikas"	Angerja küla, Veskimäe
12019	Ohvriallikas "Kurrika-allikas"	Angerja küla, Veskimäe
12018	Kultusekivi	Pahkla küla, Hiiu
12017	Kultusekivi	Pahkla küla, Ähvardi
12016	Kultusekivi	Pahkla küla, Hallikamäe
12015	Kultusekivi	Pahkla küla, Hallikamäe
12014	Kultusekivi	Pahkla küla, Hallikamäe
12013	Kultusekivi	Pahkla küla, Lehma
12012	Kultusekivi	Pahkla küla, Noorlooma
12011	Kultusekivi	Pahkla küla, Noorlooma
12010	Kultusekivi	Pahkla küla, Noorlooma
12009	Kivikalme "Rahaaugumägi"	Pahkla küla, Saare, Kasepere, Kiisu
12008	Kivikalme "Kullamaa kabeli ase"	Angerja küla, Veskimäe; Pahkla küla, Hieotsa, Iieotsa
12007	Kivikalme "Kalmavare"	Pahkla küla, Noorlooma
12006	Kivikalme "Kabelimägi"	Pahkla küla, Ähvardi, Kalli
12005	Kivikalme	Pahkla küla, Noorlooma
12004	Kivikalme	Pahkla küla, Noorlooma, Hallikamäe
12003	Kivikalme	Pahkla küla, Noorlooma, Hallikamäe
12002	Kivikalme	Pahkla küla, Noorlooma
12001	Kalmistu	Pahkla küla, Sepa

12000	Asulakoht	Pahkla küla, Sepa, Vainu, Vahastu metskond 278
11999	Asulakoht	Pahkla küla, Tiigivälja, Tiigi, Võilille, Pahklamõisa tee
11998	Linnus	Loone küla, Linnuse, Niine-Metsa; Lohu küla, Loone, Jaanlinna, Noole, Linnuse, Kõrgemäe
11997	Kultusekivi	Loone küla, Linnuste
11996	Linnus	Lohu küla, Ristimäe, Loone, Niine-Metsa, Jaanisoo
11995	Kultusekivi	Lohu küla, Muruoja
11994	Kultusekivi	Lohu küla, Muruoja
11993	Asulakoht	Lohu küla, Ristimäe, Lohu mõisa, Tammi, Loone, Jaanisoo, Ranna, Kaldamaa, Välja
11992	Asulakoht	Pukamäe küla, Kallaku tee, Kallaku tee 1, 2, 4, 6, Viirpuu tee 2, 4, 6, Ehala tee, Ehala tee 1, 2, 4, 6, Sepperi tee 1, Saeveski tn 10, Mäe tee 2 ja 4; Loone küla, Varsakabja, Liivamäe; Lohu küla, 20107 Lohu-Kohila tee
11991	Ohvrikivi "Liukivi"	Hageri küla, Sepa
11990	Kultusekivi "Hiiekivi", "Verekivi"	Põikma küla, Oru
11989	Kultusekivi	Hageri küla, Mäe
11988	Kultusekivi	Hageri küla, Mäe
11987	Kultusekivi	Hageri küla, Jaagori
11986	Kultusekivi	Põikma küla, 20101 Hageri-Kodila-Kuusiku tee
11985	Kultusekivi	Hageri küla, Leiso
11984	Kultusekivi	Hageri küla, Laudataguse
11983	Kultusekivi	Hageri küla, Laudataguse
11982	Kultusekivi	Hageri küla, Vanakupja, Saka
11981	Kultusekivi	Hageri küla, Pärdimetsa
11980	Kultusekivi	Hageri küla, Põllumaa
11979	Kultusekivi	Hageri alevik, Tuuleveski tee 6
11978	Kalmistu	Hageri küla, Pärijamäe, Kubja
11977	Asulakoht	Hageri küla, Andrese, Kääpa tee, Pärlihansu, Raudsepa, Pärdinurga, Koka, 11220 Kernu-Kohila tee, Jäälinnu, Aasa, Madise, Mäe, Vanakupja
11976	Kultusekivi "Linnukivi"	Angerja küla, Kirke
11975	Kultusekivi	Angerja küla, Ojaääre
11974	Kultusekivi	Angerja küla, Vana-Reino
11973	Kultusekivi	Angerja küla, Vana-Reino
11972	Kultusekivi	Angerja küla, Meigase



11971	Kultusekivi	Angerja küla, Männiku
11970	Kultusekivi	Angerja küla, Oksa
11969	Asulakoht	Pahkla küla, Noorlooma, Lehma, Linnuse, Vanakase, Allamäe tee L1, Hõbeda
11968	Kultusekivi	Adila küla, Noorteküla
11967	Kultusekivi	Adila küla, Noorteküla
11966	Kultusekivi	Adila küla, Kuusiku
11965	Asulakoht "Kodja (Kotja) küla ase"	Adila küla, Vaino, Orase, Noorteküla, Kullamaa, Vahastu metskond 295
11964	Kultusekivi	Rootsi küla, Vana-Rootsi
11963	Kultusekivi	Rootsi küla, Vana-Rootsi

**Tabel 18.** Kohila valla territooriumil asuvad ehitismälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 09.12.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
15253	Sutlema mõisa väravatorn	Sutlema küla, Väravatorni tee 8
15252	Rabivere mõisa piirdemüürid	Rabivere küla, Vanamõisa
15251	Rabivere mõisa viinavabriku varemed	Rabivere küla, Rüüpi
15250	Rabivere mõisa lauda varemed	Rabivere küla, Vanamõisa
15249	Rabivere mõisa tall	Rabivere küla, Vanamõisa
15248	Rabivere mõisa tall-tõllakuur	Rabivere küla, Maasika
15247	Rabivere mõisa ait	Rabivere küla, Vanamõisa
15246	Rabivere mõisa park	Rabivere küla, Vanamõisa, Maasika, 20101 Hageri-Kodila-Kuusiku tee, Pargiääre, Kaevu, Krimmiküla tee L1
15245	Rabivere mõisa peahoone	Rabivere küla, Vanamõisa
15244	Lohu mõisa aednikumaja-kasvuhoone	Lohu küla, Lohu mõis
15243	Lohu mõisa sepikoda	Lohu küla, Vabriku
15242	Lohu mõisa karjakastell	Lohu küla, Hiie
15241	Lohu mõisa viinavabrik	Lohu küla, Viinaköögi
15240	Lohu mõisa vesiveski	Loone küla, Möldri
15239	Lohu mõisa masinarehi	Lohu küla, Tammi
15238	Lohu mõisa tall-tõllakuur	Lohu küla, Lohu mõis
15237	Lohu mõisa ait-kuivati	Lohu küla, Lohu mõis
15236	Lohu mõisa valitsejamaja	Lohu küla, Lohu

15235	Lohu mõisa piirdemüürid	Lohu küla, 20107 Lohu-Kohila tee
15234	Lohu mõisa park	Lohu küla, Lohu mõis
15233	Lohu mõisa peahoone	Lohu küla, Lohu mõis
15232	Hageri kirikuaia piirdemüür	Hageri alevik, Kiriku tee 1
15231	Hageri kirik	Hageri alevik, Kiriku tee 1
15230	Angerja linnuse varemed vallikraaviga	Pahkla küla, Angerja linnus
15229	Kohila mõisa sepikoda	Kohila alev, Jõe tn 7 // 9
15228	Kohila mõisa tall-tõllakuur	Kohila alev, Posti tn 5
15227	Kohila mõisa ait-kuivati	Kohila alev, Tööstuse tn 4a
15226	Kohila mõisa teenijatemaja	Kohila alev, Jõe tn 1
15225	Kohila mõisa valitsejamaja	Kohila alev, Tööstuse tn 4
15224	Kohila mõisa peahoone	Kohila alev, Tööstuse tn 17
15223	Kohila vesiveski	Kohila alev, Viljandi mnt 5
8377	Hageri kirikuaed	Hageri alevik, Kiriku tee 1

**Tabel 19.** Kohila valla territooriumil asuvad kunstimälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 17.12.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
5977	A.Starkopfi perekonna hauamonument "Külvaja", A.Starkopf ? (graniit)	Hageri alevik, Hageri kalmistu
5976	Skulptuur "Saarepiiga", A.Starkopf, 1960 (graniit)	Hageri alevik, Hageri kalmistu
5975	Skulptuur "Väsinu", A.Starkopf, 1958 (graniit)	Hageri alevik, Hageri kalmistu
5974	Rist, 1853 (dolomiit)	Hageri alevik, Hageri kalmistu
5973	Tuulelipp, 1892 (raudsepis)	Hageri alevik, Kiriku tee 1
5947	Ratasrist, 17.saj. (paas)	Hageri alevik, Kiriku tee 1
5946	Ratasrist, 17.saj. (paas)	Hageri alevik, Kiriku tee 1
5945	Ratasrist, 17.saj. (paas)	Hageri alevik, Kiriku tee 1
5944	Seinamaalid Adonise teemal, G.Welte, 1791 (fresko)	Lohu küla, Lohu mõis

## 18.2. XX sajandi arhitektuuripärandi objektid<sup>72</sup>

Kohila vallas on registreeritud 9 XX sajandi arhitektuuripärandi objekti (vt Tabel 20).

<sup>72</sup> Kultuurimälestiste riiklik register (XX sajandi arhitektuur), seisuga 03.12.2019

**Tabel 20.** Kohila vallas asuvad XX sajandi arhitektuuripärandi objektid. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 03.12.2019

Reg nr	Nimi	Aadress	Dateeringu periood	Kasutus
669	Preestri maja	Viljandi mnt 2	tsaariaeg	elumaja
670	Kohila Gümnaasium	Kooli 1	nõukogude	koolimaja
672	Paberivabriku tööliselamud	Tööstuse 8, 14, 25	tsaariaeg	elumaja
673	Elamu	Tööstuse 2	vabariik	elumaja
674	Kohila raudteejaam	Jaama tn	tsaariaeg	-
675	Kohila raudteealev	Vabaduse tn	tsaariaeg	kasutusel
1850	Lohu raudteejaam	Mälivere küla	vabariik	-
1953	Angerja-Pahkla vennastekoguduse palvemaja	Pahkla küla	vabariik	kasutusel
1954	Kohila baptisti palvemaja	Kohila alev, Vabaduse 32	-	sakraalhoone

**18.3. Maaehituspärandi objektid<sup>73</sup>**

Kohila valla territooriumil on maaehituspärandina registreeritud 11 rehemaja, üks vallamaja ning neli koolimaja (vt Tabel 21).

**Tabel 21.** Kohila vallas registreeritud maaehituspärandi objektid. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 03.12.2019

Registri ID	Nimetus	Asukoht
794	Rehemaja	Aandu, Kukepere
796	Rehemaja	Aandu, Lepaluku
795	Rehemaja	Aandu, Päevati-Tomasoni
798	Rehemaja	Angerja küla, Tõnsu
797	Rehemaja	Angerja küla, Varve
792	Rehemaja	Hageri, Andrese
802	Rehemaja	Loone, Külhansu
771	Rehemaja	Loone, Kuusiku
801	Rehemaja	Pahkla küla, Iieotsa
799	Rehemaja	Urge küla, Urgesauna
800	Rehemaja	Urge küla, Uue-Kärpse
63	Kohila vallamaja	Kohila
275	Lohu vallakool	Mälivere

<sup>73</sup> Kultuurimälestiste riiklik register (Maaehituspärandi andmekogu), seisuga 03.12.2019

310	Tohisoo vallakool	Vilivere
337	Angerja õigeusu kihelkonnakool	Kohila
338	Pahkla valla ja algkool	Pahkla

#### 18.4. Pärandkultuuri objektid<sup>74</sup>

Pärandkultuuri objekte kaardistatakse seetõttu, et hoida elus teadmist sellest, millist kultuurilist väärtust põlised talukohad, veskid, puud ja kivid, kõrtsid, keldrid, punkrid, vanad kohanimed ja muud pärandkultuuri objektid kunagi on kandnud. Pärandkultuuri inventeerimise eesmärk on seni varjul olnu uuesti päevavalgele tuua ja seeläbi tõsta maaomanike ning maastikul tegutsejate teadlikkust pärandkultuurist. Samuti aitavad pärandkultuuri objektid väärtustada piirkonna aja- ja kultuurilugu ning luua eeldused nt matka- ja õpperadade mitmekesistamiseks, turismi arendamiseks ning piirkonna aja- ja kultuuriloo (koduloo) uurimise ergutamiseks.

Kohila vallas on 17.12.2019 seisuga registreeritud 353 pärandkultuuri objekti. Ülevaate pärandkultuuriobjektide paiknemisest Kohila valla territooriumil annab Joonis 14.



Joonis 14. Pärandkultuuriobjektide paiknemine Kohila vallas. Allikas: EELIS

<sup>74</sup> EELIS, seisuga 17.12.2019

## 18.5. Militaarpäränd

Kohila vallas on registreeritud üks militaarpärandi objekt (vt Tabel 22).

**Tabel 22.** Kohila vallas registreeritud militaarpärandi objektid. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 03.12.2019

Nimetus	Asukoht	Dateerimise periood	Seisukord
Pahkla seniitraketibaas	Lokaatorimäe	Nõukogude	Halb

## 18.6. Väärtuslikud maastikud<sup>75</sup>

Kohila valla väärtuslikud maastikud on määratud 2002. a kehtestatud Rapla maakonna teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”<sup>76</sup>, mis kanti üle Rapla maakonnaplaneeringusse 2030+.

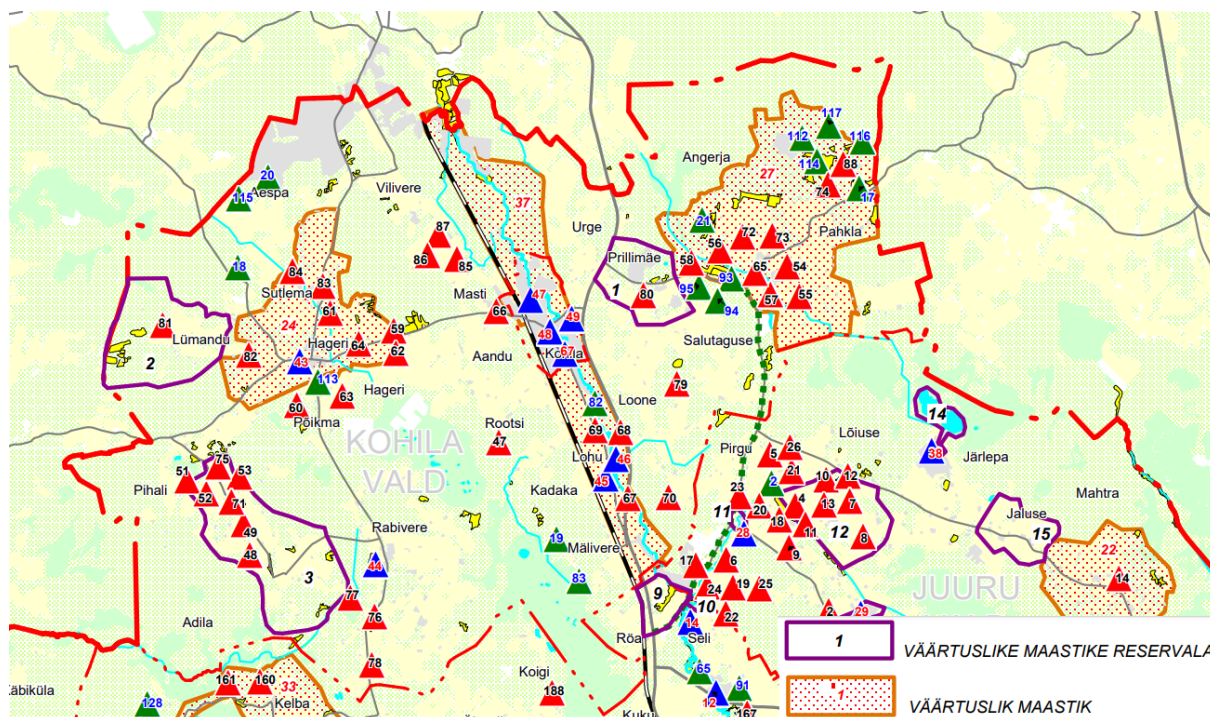
Rapla MP kohaselt käsitletakse väärtuslike maastikena kaunite vaadetega maastikke, tee- ja veelõike, millel on looduslik ja puhkeväärtus ning sellega seonduv turismipotentsiaal. Käsitlemist leiavad ka kultuurilis-ajaloolise väärtusega maastikud sh säilinud mõisamaastikud ning samuti nõukogudeaegsed suurmajandite põllumajandusmaastikud, millel on nii identiteediväärtus kui ka esteetiline väärtus. Raplamaad iseloomustab maastikutüüpide mitmekülgus: paeklindipealsed metsad ja põllud vahelduvad suurte rabade ja liigniiskete aladega. Maakonna piiridesse jäävad mitmed olulised karstialad, Raplamaal paikneb ka Loode-Eesti kõrgeim tipp Paluküla Hiemägi ning Keava liustikutekkelised mäed.

Rapla MP-ga määrati Seli-Angerja servamoodustiste kaitseala ja selle lähiümbrus koos Pirgu mõisa ja Alesti kruusakarjääridega kui suure puhkepotentsiaaliga piirkond, Seli-Pahkla väärtuslikuks maastikuks. Maakonnaplaneeringuga ei ole tehtud muudatusi Raplamaa ilusate teelõikude käsitlemisel. Teemaplaneeringu väärtuslike maastike reservalade nimekirjast on Rapla MP-st välja arvatud Prillimäe ja Rõa küla väärtuslike maastike reservalad: nimetatud aladel on vahepealsete aastate arendustegevuse (ehitamise, kaevandamise jmt) tulemusena maastikuline situatsioon/ilme muutunud, mistõttu nende arvamine Raplamaa potentsiaalselt väärtuslike maastike hulka on välistatud.

Ülevaate Kohila valla territooriumil asuvatest väärtuslikest maastikest annab Joonis 15 ning Tabel 23.

<sup>75</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, Hendrikson&Ko, 2018

<sup>76</sup> Kehtestatud 05.02.2003 a. Rapla Maavanema korraldusega nr 56



**Joonis 15.** Väärtuslikud maastikud Kohila valla territooriumil. Allikas: Rapla maakonnaplaneering 2030+, seisuga 03.12.2019

**Tabel 23.** Kohila valla väärtuslikud maastikud. Allikas: Rapla maakonnaplaneering 2030+, seisuga 03.12.2019

Väärtusliku maastiku nimi ja tähtsus	Kirjeldus/väärtused
Hageri Maakondliku tähtsusega	Hageri – endine kihelkonnakeskus, Hageri kirik ja vennastekoguduse palvemaja, Sutlema mõisakompleks, Sutlema-Hageri rannamoodustised, karstiala, kultusekivid ja arheoloogiamälestised Rabivere, Pihali, Adila ja Hageri ümbruses.
Pahkla–Seli Kohaliku tähtsusega, potentsiaalse maakondliku tähtsusega  Ala hõlmab Pahkla, Angerja, Visja küla ja Pirgu mõisa ning Seli-Angerja servamoodustiste kaitseala ja selle ümbruse	Suhteliselt hästi säilinud avamaastik, põhjaosas metsastunud. Põline põllumajanduspiirkond tänu viljakatele paepealsetele muldadele. Ala põhjaosas ja sellega piirnevas kuusikus on arvukalt suuri rahne. Neist kogukaim on kohapeal Eestimaa kivide kuningaks tituleeritu, kaugemal tuntakse seda Pahkla Suurkivi nime all. Piirkonna suurimaks vaatamisväärsuseks võib pidada Angerja vasallilinnust, mis on Rapla maakonna üks vanemaid kivehitisi. Linnuse algne osa ehitati ilmselt 15. sajandi algupoolel. Hiljem on seda korduvalt ümber ehitatud ja aja nõuetele kohandatud. Linnus hävis arvatavasti Liivi sõja päevil. Pirgu mõis ja selle lähiümbrus (park) Keila jõe kaldapealsed.
Keila jõgi Maakondliku tähtsusega, potentsiaalse riikliku tähtsusega	Ala hõlmab põhimõtteliselt Keila jõe ümbruse Viliverest Rõa küalani. Loosalu ja Viirika rabast alguse saav Keila jõgi moodustab pärast Atla jõega ühinemist maalilise, suhteliselt sügava ja järsuveerulise oru. Soodsad tingimused põlluharimiseks on peamiseks põhjuseks, miks sinne ümbrus on muistsetest aegadest saadik tihedalt asustatud.

Rapla MP-ga on sätestatud üldised tingimused väärtuslike maastike säilitamiseks ja väärtuste suurendamiseks.

## 18.7. Miljööväärtuslikud alad<sup>77</sup>

Elukeskkond koosneb ainult sellele elupaigale (suuremale või väiksemale) ainuomaste tunnustega aladest, kus ajalooliselt kujunenud on nii materiaalses kui ka tunnetuslikus mõttes hästi säilinud ja üldmulje on harmooniline. See ei tähenda siiski nende alade uuenemise peatumist. Need on miljööväärtuslikud alad, mida peame õppima nägema, hoidma ja kaitsma, et mitte kaotada tänapäeva kiiresti muutuvast maailmast omapära.

Kohila valla territooriumil asuvad miljööväärtuslikud alad on määratletud Kohila valla arengukavaga<sup>78</sup>.

Valla piires **käsitletakse eraldi Kohila alevit kui linna tüüpi asulat ja maapiirkondi.**

Kohila alevis asuvad peamiselt miljööväärtusega hoonestusalad, kus miljööd kujundab nii arhitektuur ja haljastus kui ka tänavavõrk ja krundijaotus koos sotsiaalse keskkonnaga:

- Kohila silla ümbrus ja Vabaduse tänavaja ajalooline hoonestus;
- Loone linnus ja vaade sellele vanalt maanteelt;
- Kohila, Tohisoo ja Lohu mõisasüdame ajalooline hoonestus;
- paberivabriku ajaloolise töölisasula säilinud hoonestus;
- Viljandi maantee avar vaade Kohila sillast alevi lõpuni Tohisool.

Külakogukondades on eluasemeid rajatud kas hajusalt või ahelana jõgede ja teede äärde ning need asuvad tihedamalt külakeskuses. Maal kohtame palju omanäolisi kultuurmaastikke: ajalooline Hageri, Angerja-Pahkla hajaasustus, Mälivere ahelküla, endiste majandite keskused Prillimäe ja Sutlema, aianduspiirkonnad jne.

## 18.8. Kalmistud

Kalmistud on oluliseks kalmistukultuuri osaks. Selles ptk-is on kajastatud need kalmistud, mis ei ole kaitse all ning mida pole eelnevalt käsitletud.

Lisaks kultuuriväärtustena registreeritud kalmistutele (ptk 18.1) asub Kohila valla territooriumil **Kohila kalmistu**, asukohaga Kohila alevikus<sup>79</sup>.

## 19. Taristu

### 19.1. Teedevõrk

Valda läbib Tallinna-Rapla-Türi riigimaantee, mis on tähtsaim ühendustee Tallinna ja maakonnakeskuse Raplaga, ida-läänesuunaliselt läbivad valda Kernu-Kohila ja Urge-Vaida riigimaanteed. Kohalikke teid (maanteed, tänavad, kergliiklus- ja kõnniteed) on vallas 422,9 km, millest praegu on avaliku kasutusega 245,1 km. Tänavaid ja teid rekonstrueeritakse teehoiukava alusel. Paljude valla teede seisundiga ei saa rahul olla. Kruusateed vajavad lisakatet ja hõõveldamist, kuivaperioodil häirib tolmu, teeperved on paljudel lõikudel võssa kasvanud, piirates nähtavust. Probleemsed on endiste aianduspiirkondade teed, mis ei vasta oma olemuselt tänapäeva liikluse nõuetele, sest need on kitsad ning neil puuduvad kuivenduskraavid ja seoses tupikteedega ümberpööramise kohad.

Liiklusohutikkuse tõttu on tungiv vajadus rajada asulatesse valgustatud kergliiklusteed, samuti asulatevaheliseks liiklemiseks. Nüüdisaegne kergtee on osaliselt olemas Aespas Kiisa-Hageri ja Kiisa-Kohila teel, Hageri alevikus, Kohilas Viljandi maantee ääres, Vetuka tee ja Urge tee ääres, Kohila-

<sup>77</sup> Kohila valla arengukava 2015-2020

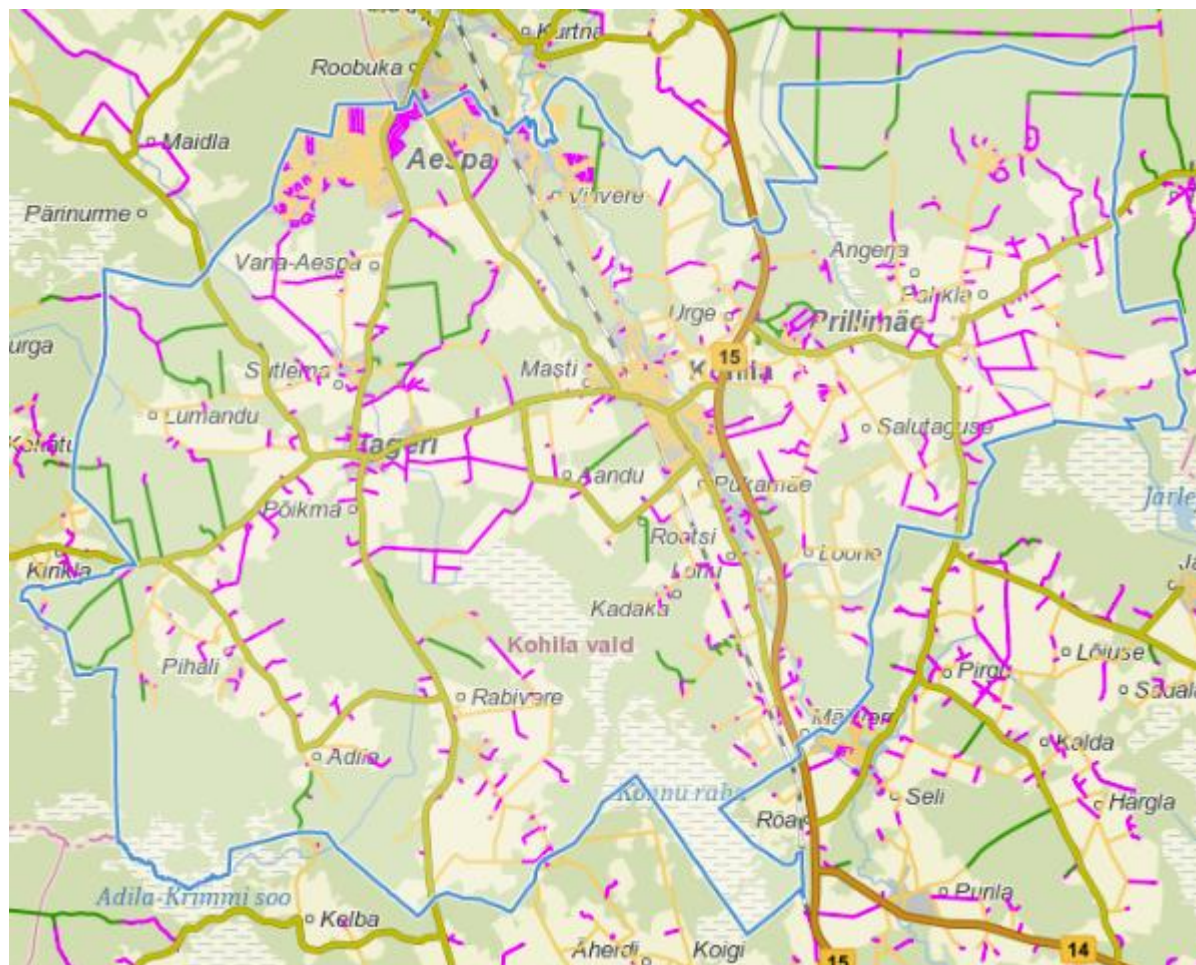
<sup>78</sup> Kohila valla arengukava 2015-2020

<sup>79</sup> Kohila Vallavalitsuse kodulehekül, seisuga 18.12.2019

Lohu lõigul ning Kohila-Hageri-Sutlema kergtee. Vajalik on rajada Urge-Prillimäe-Salutaguse (koos Härjaoja tee rekonstrueerimisega ning kergtee rajamisega) ja Kohila-Vilivere-Aespa kergtee (Kiisa tee äärde), Pukamäe-Mälivere ja Sutlema-Aespa kergtee.

Raudteeühenduse tagab loode-kagusuunaline Tallinn-Rapla-Viljandi raudtee (AS Edelaraudtee). Valla territooriumil asuvad Vilivere ja Lohu raudteepeatused ning Kohila raudteejaam.

Kohila valda läbib ka planeeritav Rail Balticu trass, mis poolitab valla. Trassi planeerimise ja rajamisega tekivad probleemid müraga ning ökoduktide toimimise tõhususega. Lisaks olemasolevatele mäeeraldistele on seoses Rail Balticu projektiga hoogustunud uute geoloogiliste uuringulubade ja kaevandamislubade taotlemine.



**Joonis 16.** Riigi-, kohalikud ja erateed Kohila vallas. Allikas: Maa-amet

## 19.2. Vee- ja kanalisatsioonivõrk<sup>80 81 82 83</sup>

Kohila valla territooriumil on seisuga 03.12.2019 registreeritud kokku 1026 puurkaevu, sh:

- 914 puurkaevu olmevee saamiseks;
- 24 hüdroteoloogilise uuringu puurkaevu;
- 1 puurkaevu tootmisvee saamiseks;

<sup>80</sup> Kohila valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027, AS Infragate Eesti, 2015

<sup>81</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

<sup>82</sup> OÜ Kohila Maja kodulehekülg, seisuga 16.12.2019

<sup>83</sup> Kohila valla ÜP KSH VTK, Kohila Vallavalitsus 2019



- 50 puurkaevu põllumajandustootmise tarbeks;
- 35 kinnise soojussüsteemi puurauku;
- 1 ühisveevärgi puurkaev olmevee saamiseks;
- 1 salvkaev.<sup>84</sup>

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga on täielikult kaetud Kohila alev, Prillimäe alevik ning osaliselt Masti, Pukamäe, Salutaguse, Sutlema ja Hageri külad. Ühisveevarustus baseerub kesk-ordoviitsium või ordoviitsium-kambriumi põhjaveel. Ühisveevarustusvõrgust välja jäänud veetarbijad kasutavad isiklike puur- ja salvkaevude vett.

ÜVK välistel aladel on suuremas osas kasutusel reovee kogumismahutid, mis enamjaolt ei vasta tänapäeval kehtivatele nõuetele või ei ole lekkekindlus kontrollitav või tõendatav. Elamute renoveerimisel, suvilate ümberehitamisel elamuteks või hoonetele kasutusloa taotlemise käigus vahetatakse üha enam amortiseerunud mahuteid välja või rajatakse biopuhasteid.

Ühisveevarustussüsteem on rajamisel (aastatel 2018-2021) Aespa alevikus ja Vilivere külas, kus praegu saavad elanikud joogivee erapuurkaevudest või salvkaevudest, mille vee kvaliteeti ei kontrollita regulaarselt. Ette nähakse ka tsentraalse veetöötlusjaama rajamise Aespasse, mis hakkab lisaks teenindama Vilivere küla. Reovee ärajuhtimine hakkab edaspidi toimuma läbi Saku valla ÜVK süsteemi Tallinnasse, Paljassaare reoveepuhastusjaama. Lahendus vähendab oluliselt reostuskoormust juba niigi koormatud Keila jõe piirkonnale.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenust haldab äriühing OÜ Kohila Maja (vee erikasutusluba L.VV/331387), mis kuulub 100%-lise osalusega vallale.

**Kohila alevis** on kuus töötavat puurkaevu: Lepaluku veehaarde neli puurkaevu, Kasekopli ja Tapeedi, viimased kaks puurkaevupumplat töötavad reservis. Lepaluku veehaarde juures asub veetöötlusjaam koos II astme pumpla ja reservuaaridega. Kohila alevi ühisveevarustusega on ühendatud Masti ja Pukamäe külad, perspektiivis varustatakse ühisveevarustuse teenusega Lohu küla.

**Tabel 24.** Kohila alevis ühisveevärgi puurkaevude andmed. Allikas: KLIS, seisuga 16.12.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare					
	Lepaluku 1	Lepaluku 2	Lepaluku 3	Lepaluku 5	Kasekopli	Tapeedi
Keskkonna- registri kood	PRK0008931	PRK0026342	PRK0026343	PRK0026344	PRK0001686	PRK0012307
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O	O-C	O-C	O	O-C	O
Puurkaevu sügavus, m	98	157	156	100,6	150	110
Lubatud veevõtt, m <sup>3</sup> aastas	73 000	73 000	73 000	73 000	4 560	16 000
Puurkaevu sanitaar- kaitseala	50 m – tagatud	50 m – tagatud	50 m – tagatud	50 m – tagatud	50 m – tagatud	50 m – tagatud

**Hageri ja Prillimäe alevikus** (Linnu), **Sutlema** ning **Salutaguse külades** baseerub ühisveevarustussüsteem ühel puurkaevupumplal. **Aespa alevikus** on veevarustuse toiteks 2018. aastal rajatud puurkaev.

<sup>84</sup> Keskkonnaagentuuri 03.12.2019 vastus infopäringule puurkaevudega seoses

**Tabel 25.** Hageri, Sutlema ja Salutaguse küla, Aespa, Hageri ja Prillimäe aleviku puurkaevude andmed. Allikas: KLIS, VEKA ja Keskkonnaregister, seisuga 16.12.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare				
	Hageri (Mäeküla)	Aespa alevik	Sutlema	Salutaguse elamute	Prillimäe (Linnu)
Keskkonna-registri kood	PRK0001684	PRK0059255	PRK0008135	PRK0019397	PRK0008148
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O-C	O-C	O-C	O-C	O-C
Puurkaevu sügavus, m	160	135	150	168	165
Lubatud veevõtt, m <sup>3</sup> aastas	4 500		18 000	6 000	29 200
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m - tagatud	50 m	50 m - tagatud	50 m – ei ole tagatud	30 m – tagatud

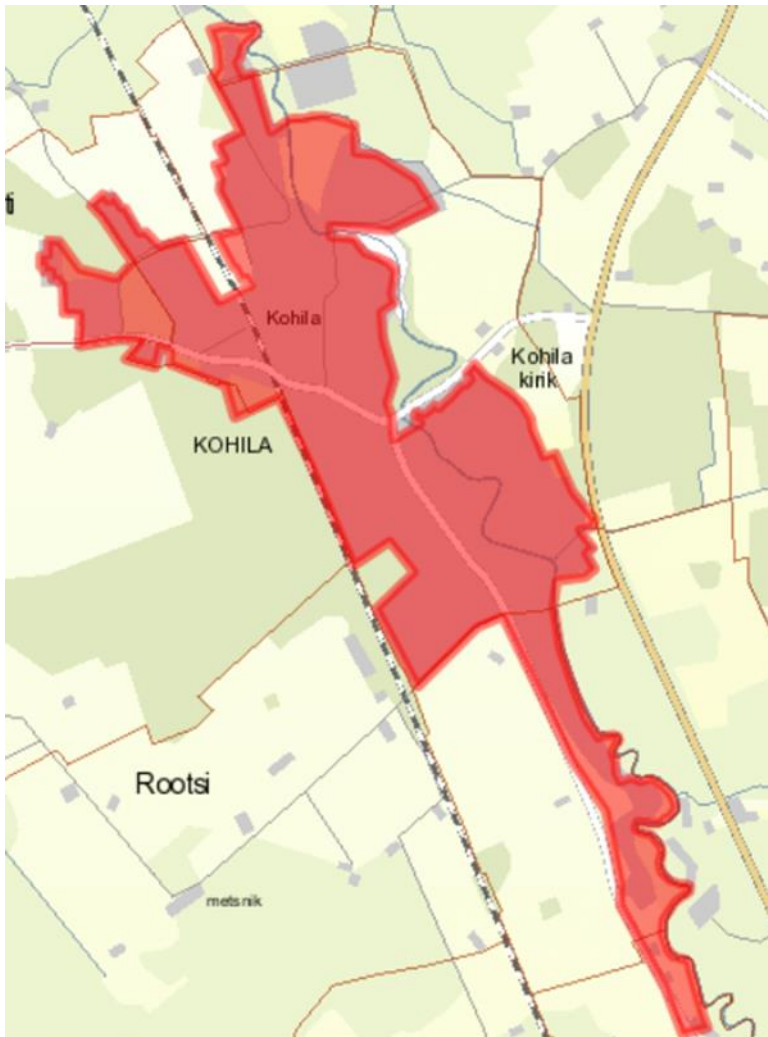
**Ühiskanaliseerimisega** on kaetud kogu **Kohila reoveekogumisala**, liitunud elanikke on 82%, kellest täna on liitunud ühiskanaliseerimisega ca 75%. **Hageris** on ühiskanaliseerimise süsteemiga varustatud vaid hooldekodu ja vaid 5% elanikkonnast. **Sutlemas** on ühiskanaliseerimise süsteemiga varustatud 49% elanikkonnast. Olemasolevad kanaliseerimissüsteemid, sh torustikud, reoveepumplad ja –puhastid (Kohilas, Hageris ja Sutlemas) vastavad nõuetele.

**Salutagusel** on ühiskanaliseerimise süsteemiga varustatud 37% elanikkonnast. Salutaguse küla ühiskanaliseerimine on rajatud vaid osaliselt küla tiheasustuspiirkonnale, enamuse külast (hajaasustus ja väljaspool reoveekogumiala piire, ühiskanaliseerimine puudub ning selle rajamine ei ole majanduslikult põhjendatud (ei anna välja reoveekogumisala kriteeriume).

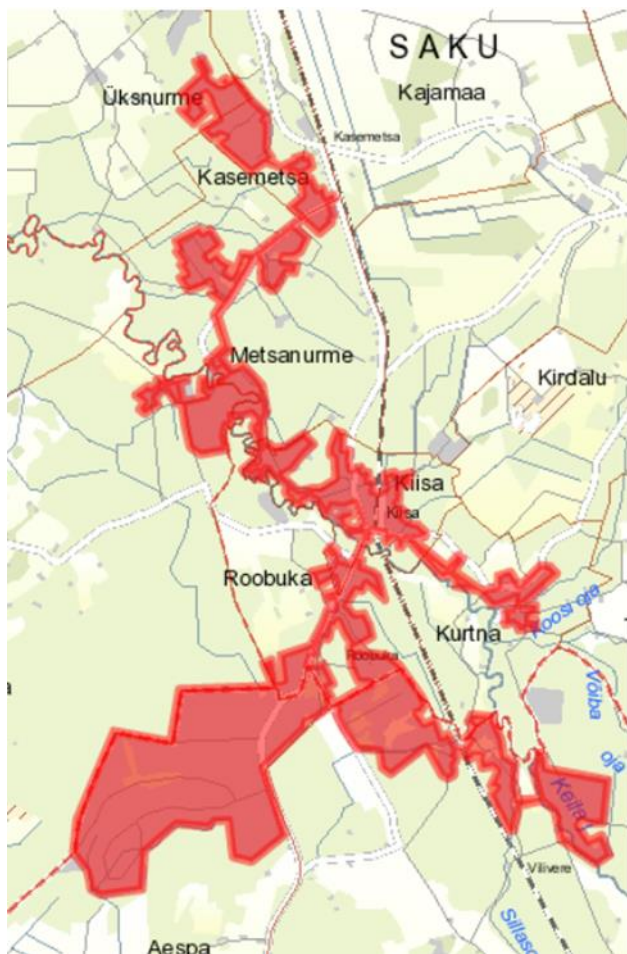
Kohila alevi ning Prillimäe aleviku ja Salutaguse küla reovete vajadusi arvestavalt on Kohilasse ehitatud tänapäeva nõuetele vastav reoveepuhasti. Kohila alevi peaaegu kõigil elanikel on võimalus kasutada kanaliseerimisteenust, st rajatud või rekonstrueeritud kanaliseerimistrase.

Hageris ja Sutlemas on reoveepuhasti ja ühiskanaliseerimise võrk rekonstrueeritud. Prillimäe, Salutaguse, Hageri ja Sutlema u 85% majapidamistel on võimalus sellega liituda. Aespa alevikus ja Vilivere külas hetkel ühiskanaliseerimine puudub, kasutatakse kogumiskaeva või juhitakse reovett loodusse.

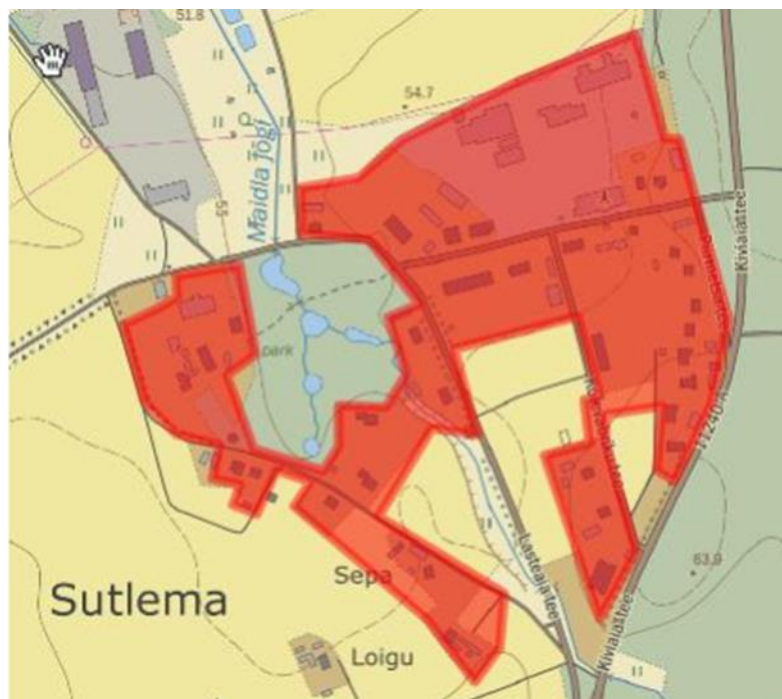
**Kohila vallas asub kuus reoveekogumisala**, millest kaks on reostuskoormusega üle 2000 ie (Kohila alevi ja Keila jõe reoveekogumisala, kuhu Kohila vallast kuuluvad Aespa alevik ja Vilivere küla).



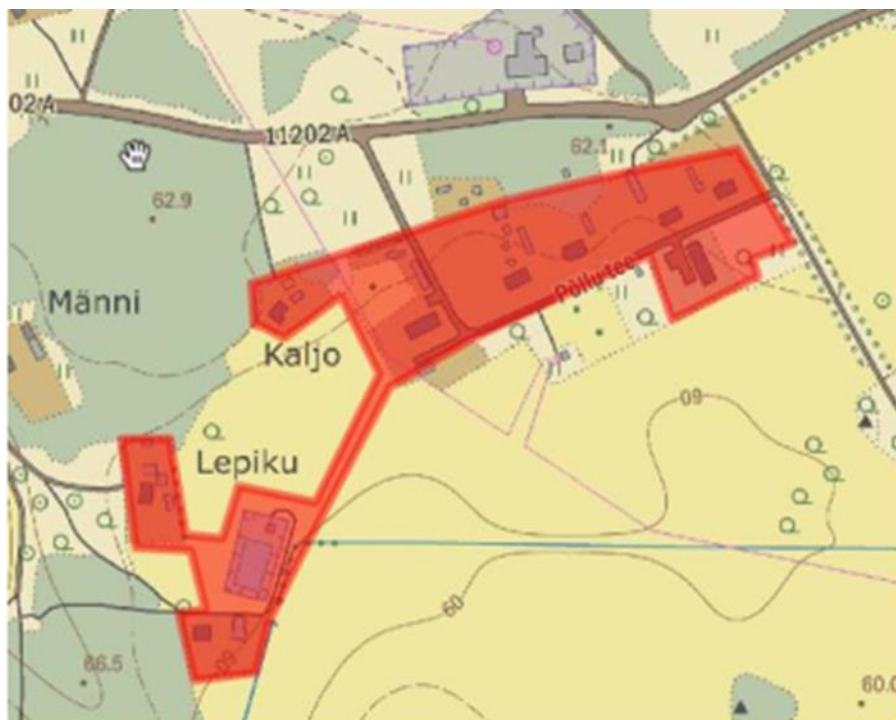
**Joonis 17. Kohila alevi reoveekogumisala pindalaga 297 ha, reostuskoormus 3757 ie ehk 12,6 ie/ha kohta**



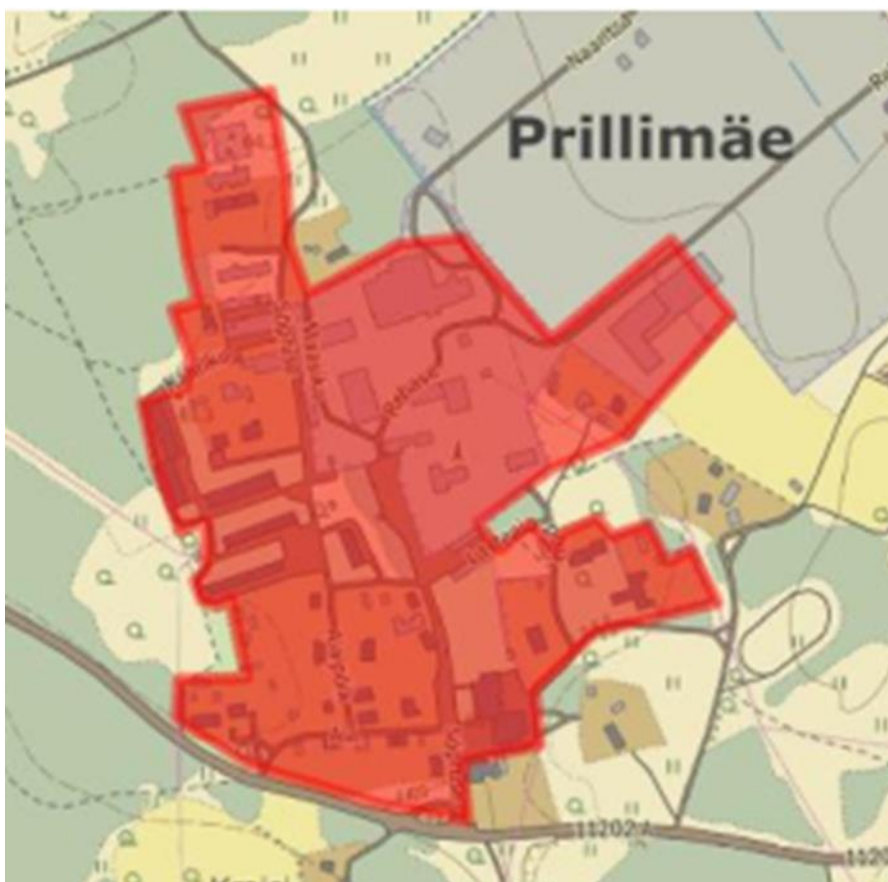
Joonis 18. Keila jõe reoveekogumisala pindalaga 967,3 ha, reostuskoormus 12219 ie



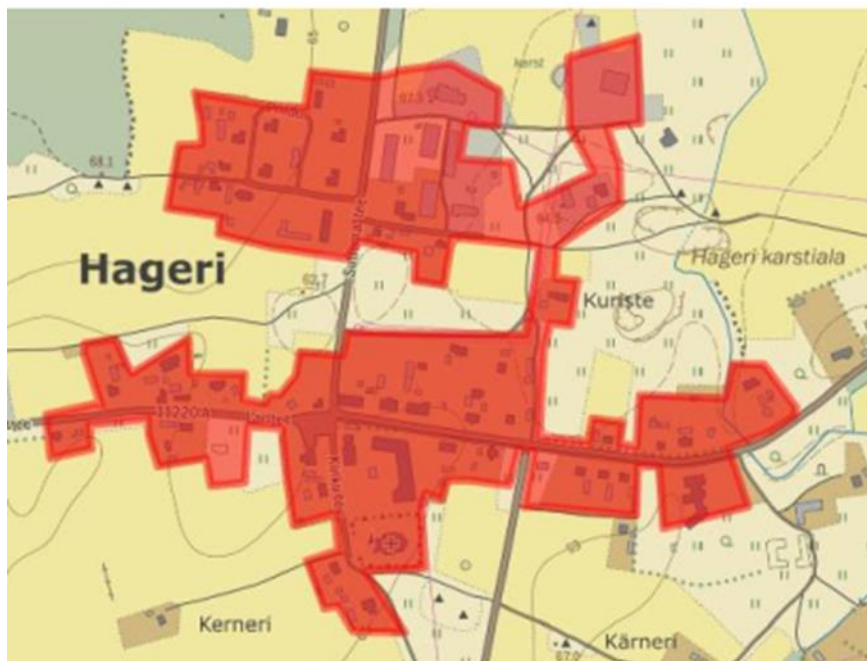
Joonis 19. Sutlema reoveekogumisala pindalaga 16 ha, reostuskoormus 230 ie ehk 14 ie/ha kohta



**Joonis 20. Salutaguse reoveekogumisala pindalaga 5 ha, reostuskoormus 107 ie ehk 21,4 ie/ha kohta**



**Joonis 21. Prillimäe reoveekogumisala pindalaga 17 ha, reostuskoormus 450 ie ehk 26 ie/ha kohta**



**Joonis 22. Hageri reoveekogumisala pindalaga 23 ha, reostuskoormus 272 ie ehk 11,8 ie/ha kohta**

**Tabel 26.** Reoveekogumisalad Kohila vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 09.12.2019

Kogumisala nimetus	Registrikood	Asukoht	Pindala, ha	Koormus, ie
Sutlema	RKA0700370	Sutlema küla	16,5	230
Salutaguse	RKA0700366	Salutaguse küla	4,8	107
Prillimäe	RKA0700371	Salutaguse küla, Urge küla, Prillimäe alevik	16,8	450
Kohila	RKA0700364	Pukamäe küla, Kohila alev, Masti küla	229,7	3 675
Keila jõe	RKA0370072	Aespa alevik, Vilivere küla	967,3	12 219
Hageri	RKA0700367	Hageri alevik, Hageri küla	23	272

### 19.3. Sademevesi<sup>85 86</sup>

Sademeveekanaliseerimisega on osaliselt kaetud **ainult Kohila alev**. Sademeveekanaliseerimis- ja drenaažtorustikke on kokku 5,7 km. Sademeveepumplaid vallas ei ole.

Sademevetega on probleeme põhiliselt Kohila alevis, Aespa alevikus ja Vilivere külas. Kohilas on kaks piirkonda (Männiku tn ja Õhtu tn piirkond), kus liigvete äravool on takistatud või tekitab üleujutust.

Prillimäel, Salutagusel, Hageris ja Sutlemas sademeveega probleeme ei esine, eraldiseisvat sademevee süsteemi rajatud ei ole. Kohila alevi arenemise käigus on elanikud ja ettevõtted rajanud erinevaid sademevete ärajuhtimise süsteeme: torustikke ja lahtisi kraave, milledele on rajatud truppe ning hiljem ka torustikke käepärastest materjalidest. Nendes rajatud süsteemides häireid põhjustab pidev hooldustööde puudumine.

<sup>85</sup> Kohila valla ühisveevärgi ja -kanaliseerimise arendamise kava aastateks 2016-2027, AS Infragate Eesti, 2015

<sup>86</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

Vilivere ja Aespa on kitsaste teemaadega endised suvilapiirkonnad. Neid rajades ehitati omal ajal välja ka korralik kraavidest koosnev sademeveesüsteem, nüüdseks on aga kraavid täis settinud. Osa kraave on omavoliliselt suletud ja pandud torustikesse, mistõttu ei juhi vana süsteem sademevett enam piisavalt ära ja vajab korrastamist.

#### **19.4. Tuletõrje veevõtukohad<sup>87</sup>**

Kohila vallas on tuletõrje hüdrante 95, sellest Kohila alevis paikneb 90 tuletõrjehüdranti.

**Kohila alevis** on praktiliselt kogu alevi ulatuses hüdrantide baasil tagatud nõuetekohane tuletõrjeveearustus.

**Aespa alevikus ja Vilivere külas** on tuletõrjeveearustus lahendatud looduslike tiikide ja veevõtukohtade baasil. Aespa alevikus ja Vilivere küla ühisveevärgi ning -kanalisatsioonisüsteemide rajamise piirkondadesse on tulevikus planeeritud ka tuletõrjehüdrandid.

**Hageri aleviku** territooriumil on neli tuletõrjevee mahutit. Neist kaks vastavad nõuetele, üks ei ole kasutusel ning üks nõuetele mittevastav. Nõuetekohane tuletõrjeveearustus ei ole tagatud.

**Prillimäe alevikus** on kaks tuletõrjevee mahutit, neile on tagatud ligipääs ja need vastavad nõuetele.

**Salutaguse külas** on kaks tuletõrjevee mahutit, millest üks vastab nõuetele.

**Sutlema külas** asub kaks tuletõrjevee mahutit, neist üks vastab nõuetele, teisele ei ole ligipääs tagatud.

#### **19.5. Soojavarustus<sup>88</sup>**

Kohila valla kaugküttepiirkond asub **Kohila alevis**. 2011 a vahetati välja suurem osa Kohila kaugküttetorudest. Kaugküttevõrgu kogupikkus on 2,7 km (Joonis 23), millest põhiline osa (80%) on maa-alune kahetoruline eelisoleeritud torustik, ülejäänud maapeale.

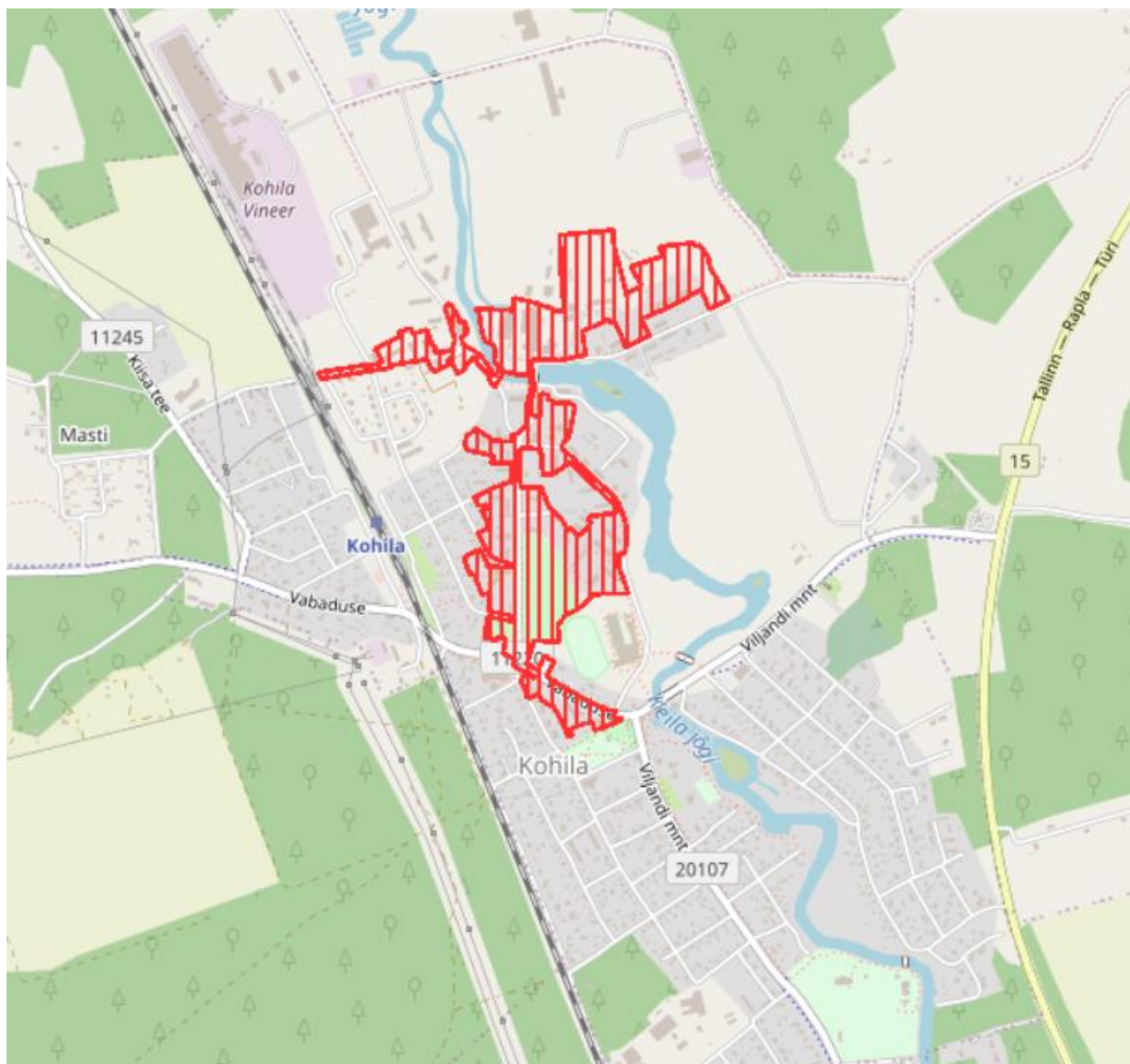
Kohila aleviku kaugküttega varustamiseks on Kohilas kaks katlamaja, millest üks töötab hakkepuidul (peamine katlamaja) ning teine maagaasil (reservkatlamaja).

Suurimad soojuse tarbijad on Kohila Gümnaasium ja KP Factory OÜ.

---

<sup>87</sup> Kohila valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027, AS Infragate Eesti, 2015

<sup>88</sup> Kohila valla soojusmajanduse arengukava 2016-2026, ÅF-Consulting AS, 2016



**Joonis 23 Kohila alevi kaugkütte soojusvõrgu ala. Allikas: Kohila valla soojusmajandus arengukava 2016-2026**

**Hageri alevikus** korterelamud puuduvad. Hageri Rahvamaja, Kohila Gümnaasiumi ja Hageri Kooli kütte baseerub kohalikel katlamajadel.

**Prillimäe alevikus** asuvate ettevõtete soojavarustus on organiseeritud ettevõtete siseselt. Alevikus on neli kortermaja, milles on elektriküte, mõnedes korterites soojuspump. Alevikus asuvas Põnnipere lasteaias kasutatakse elektrikütet, soe vesi saadakse elektri boileriga. Elektriküte on plaanis asendada pelletiküttega.

**Salutaguse külas** asuvas Salutaguse Pärmitehas AS soojusvajadus kaetakse ettevõtte siseselt, kütusteks on kütteõli ja maagaas. Korterelamute põhiliseks kütteallikateks on ahju- ja elektriküte.

**Sutlema küla** korterelamute põhiliseks kütteallikaks on ahjuküte. Sutlema Linnupesa lasteaed kasutab soojuse tootmiseks pelletikütet. Sooja vett saadakse elektri boileriga.



## 19.6. Elektrivõrk<sup>89 90</sup>

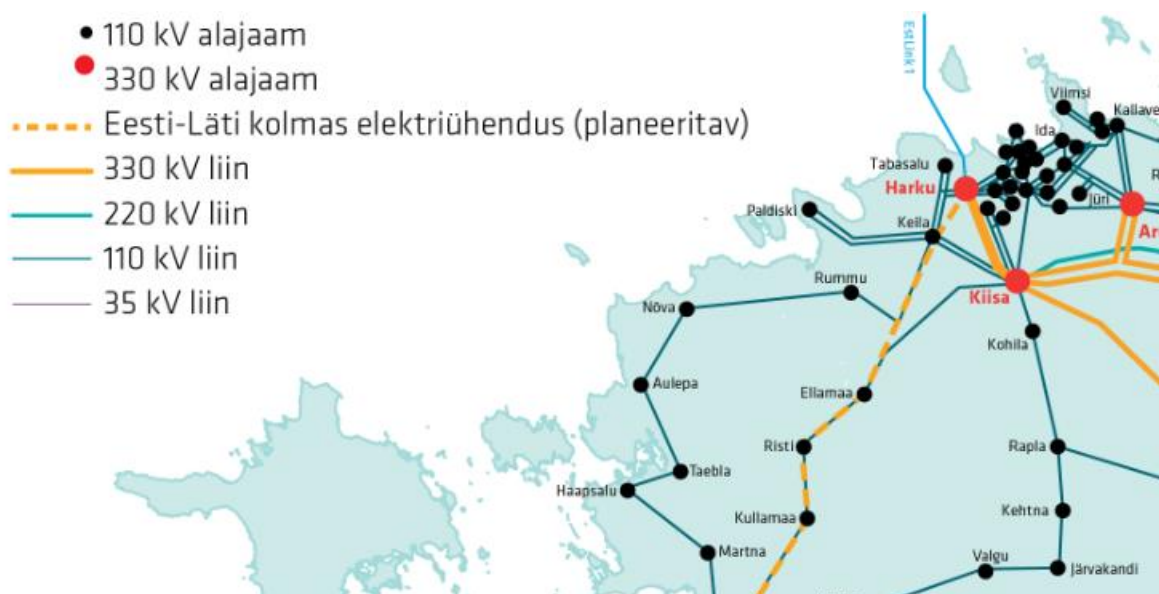
Elektriga varustab Kohila valda Eesti Energia tütarettevõtte Jaotusvõrk OÜ. Elektrivõrk on vallas rahuldavas seisukorras, ainult üksikutes kohtades (nt Rabiveres) esineb pingeprobleeme. Kohila valla territooriumi läbib 110 kV õhuliin (Kiisa-Kohila).

Seoses Rail Baltic elektriraudtee rajamisega on planeeritud Rail Balticu liitumine Raplamaal Kehtna 110 kV alajaamaga. Liitumise võimaldamiseks on eelnevalt vajalik teostada võrguarenduskohustuse raames järgmised võrgutugevdused alljärgnevatele olemasolevatele liinidele: 110 kV õhuliinide L185 Kiisa – Kohila; L186 Kohila – Rapla; L187 Paide – Rapla; L025 Rapla – Kehtna; L026 Kehtna – Järvakandi; L027 Järvakandi – Valgu; L188 Valgu – Vigala; L189 Lihula – Vigala. Vajalikud võrgutugevdused Rail Baltic liitumiseks Kehtna alajaamas.

Elektriohutusest tulenevalt on õhuliini kaitsevööndis tegevus piiratud. Kaitsevöönd on erinevaid elektripaigaldisi ümbritsev maa-ala, õhuruum või veekogu, kus ohutuse tagamiseks on kitsendatud selle ala kasutamisevõimalusi, kusjuures kaitsevööndi ulatus sõltub elektripaigaldise pingest. Õhuliini kaitsevöönd on maa-ala ja õhuruum, mida piiravad mõlemal pool piki liini telge paiknevad mõttelised vertikaaltasandid, ning mille ulatus mõlemal pool liini telge on:

- 35 kV ja 110 kV pingega liinide korral 25 meetrit (liinikoridor 50 m)
- 330 kV pingega liinide korral 40 meetrit (liinikoridor 80 m)
- Maakaabelliini kaitsevöönd on piki kaabelliini kulgev ala, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablitest 1 meetri kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid.

Tingimused elektrivõrgu arendamisega on toodud Rapla maakonnaplaneeringuga (ptk 5.2.2.).



Joonis 24. Elektri põhivõrk Kohila vallas ja selle lähiümbruses. Allikas: AS Elering

## 19.7. Tänavavalgustus<sup>91</sup>

Tänavavalgustus on välja ehitatud tiheasustuspiirkondades, ent probleemiks on selle puudumine peamiselt aianduspiirkondades ja külades. Tänavavalgustuse rekonstrueerimise tööd teostati augustist 2018 – juunini 2019. Valgusteid paigaldati Kohila alevis, Pukamäe ja Masti külas ning Hageri, Prillimäe ja Aespa alevikku ning Adila, Pahkla, Pihali, Pukamäe, Sutlema, Masti ja Vilivere külla.

<sup>89</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

<sup>90</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, Rapla Maavalitsus, Hendrikson&Ko OÜ, 2018

<sup>91</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

## **19.8. Sidevõrk<sup>92</sup>**

Kohila vald on kolme suurima mobiiloperaatori (Telia, Elisa ja Tele2) võrguga kogu ulatuses kaetud. Olemas on 4G mobiilside ühendus.

Valla mitmesse piirkonda on rajatud lairiba- (valguskaabliga) internetiühendus, mis tagab tulevikus teenuse kättesaadavuse eelduse ja tippkvaliteedi enamikule majapidamistele. Kohila vald on liitunud Digikond projektiga, mille eesmärgiks on kaasaegse internetiühenduse loomine kõikjale Järvamaal, Läänemaal ja Raplamaal. Digikonna projekti käigus on kavas ehitada välja tulevikukindel valguskaablivõrk sinna, kus see puudub ja kuhu sideettevõtted ei plaani seda rajada. Käesolevaks ajaks on Digikonna projekt riigi poolt peatatud.

## **20. Taastuenergeetika<sup>93</sup>**

Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ kohaselt on oluline riigi energiapuuduse tagamiseks keskenduda rohkem hajutatud piirkondlikule energiatootmisele. Hajaenergeetika võimaldaks ära kasutada ka kohalikke energeetilisi ressursse: päike, tuul, biomass, maasoojus jne. Efektiivsust silmas pidades on otstarbekas rakendada elektri ja soojuste koostootmist.

Rapla maakonda ei ole üleriigilises planeeringus Eesti 2030+ ette nähtud tuulikuparkide rajamist. Tuuleressursi vähesuse tõttu maakondliku tähtsusega tuuleparke Rapla maakonnaplaneeringus 2030+ ei kavandata. Väiketuumikuid võib rajada oma majapidamise või ettevõtte tarbeks.

Rapla maakonnas on potentsiaali arendada biomassi ja -gaasitoormel (nt reoveemuda, sõnnik ja läga, biolagunevad jäätmed), puidul, turbal ja päikeseenergial töötavat energiatootmist.

Taastuenergia objektide kavandamise üldised tingimused Rapla maakonnas on toodud Rapla maakonnaplaneeringus 2030+.

## **21. Jäätmemajandus<sup>94 95</sup>**

Jäätmemajanduse korraldamise aluseks Kohila valla territooriumil on Kohila ning Rapla valla jäätmekava 2018-2022. Kava eesmärk on suurendada korraldatud olmejäätmeveoga jäätmetekitajate arvu, koguda taaskasutatavaid jäätmeid liigiti ja sortida neid tekkekohal ning suurendada piirkonna jäätmetekitajate jäätmehooldusega seotud keskkonnateadlikkust, tehes põhjalikku teavitus- ja koolitustööd.

### **21.1. Korraldatud jäätmevedu**

Kohila valla territoorium on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga. Korraldatud jäätmeveo raames on kõigil (eramajad, ettevõtted, ridaelamud, paarismajad jne) kohustus eraldi koguda ja korraldatud jäätmeveo raames üle anda segaolmejäätmed, biojäätmed ja vanapaber (JHE § 13 lg 2). Biojäätmeid võib kompostida nõuetekohaselt ka oma kinnistul (JHE § 15 lg 2), ja alates 8 korteriga kortermajad, mil biojäätmete üleandmine korraldatud jäätmeveo raames on kohustuslik (§ 15 lg 3). Kohila vallas on ka hajaasustuses nt 4-6 korteriga maju, kus on olemas ka aiamaad, kus on võimalik biojäätmeid kompostida.

<sup>92</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

<sup>93</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, Rapla Maavalitsus, Hendrikson&Ko OÜ, 2018

<sup>94</sup> Kohila ning Rapla valla jäätmekava 2018-2022, vastu võetud Kohila Vallavolikogu 26.06.2018 määrusega nr 8. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/412072018005>

<sup>95</sup> Kohila valla arengukava 2018-2025

## 21.2. Jäätmekäitluskohad <sup>96 97 98</sup>

Eraisikutest jäätmevaldajad saavad majapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed, vanapaberi- ja papi ning pakendijäätmed anda üle kahes jäätmejaamas, sõltumata elu- või asukoha omavalitsusest:

- **Kohila jäätmejaamas** asukohaga Kohila alevis, Vetuka tee 13. Jäätmejaam on mõeldud jäätmete tasuta vastuvõtmiseks Kohila valla füüsilisest isikust jäätmevaldajatele. Jäätmejaamas võetakse vastu ohtlikke jäätmeid, ehitusjäätmeid, taaskasutatavaid tavajäätmeid, suurjäätmeid, tekstiilil ning elektri- ja elektroonikaseadmeid. Aastaks 2021 planeeritakse jäätmejaama laiendamist ning taristu parandamist elanikkonna paremaks teenindamiseks;
- **Mäepere jäätmejaamas** asukohaga Rapla vallas Ülejõe külas. Jäätmejaamas võetakse vastu ohtlikke jäätmeid, pakendijäätmeid, ehitusjäätmeid, suurjäätmeid, tekstiilil, puidujäätmeid, aia- ja haljastusjäätmeid ning elektri- ja elektroonikaseadmeid. Mäepere jäätmejaam on oluliseim jäätmekäitluskoht Raplamaal. Jaamas tegutseb ka MTÜ Raplammaa Jäätmekäitluskeskus. Keskuses on jäätmepress, mis parandab suuremahuliste jäätmete transpordi kulusid. Plaanis on jäätmejaama laiendamine olmeelektroonika kogumise intensiivistamiseks, samuti planeeritakse haljastujäätmete käitlusteenuse loomist kogu piirkonna haljastujäätmete kogumisplatside teenindamiseks.

Ettevõtted ning asutused saavad jäätmed üle anda Raplammaa Jäätmekäitluskeskuses või näiteks Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskuses.

Lisaks on Kohila valla territooriumil mitmeid jäätmekäitluskohti erinevat liiki jäätmete käitlemiseks. Ülevaate Kohila vallas asuvatest jäätmekäitluskohtadest annab Tabel 27.

**Tabel 27.** Kohila valla territooriumil asuvad jäätmekäitluskohad. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 14.12.2019

Nimetus	Keskkonna- registri kood	Käitaja	Asukoht	Tegevuse liik
Suur-Kaasiku jäätmekäitluskoht	JKK5100091	Eigo Kärdi	Salutaguse küla	Muu tegevus
Sutlema I ja Sutlema II tavajäätmete käitluskoht	JKK7000052	AS Kiirkandur	Lümandu küla	Tavajäätmete käitluskoht
Kohila kompostiplats	JKK7000071		Vilivere küla	Bioloogiline töötlus
Kohila katlamaja	JKK7000047	SW Energia OÜ	Kohila alev	Koospõletustehas
Kohila jäätmejaam	JKK7000070	Ragn-Sells AS	Kohila alev	Jäätmejaam, Ohtlike jäätmete käitluskoht, Elektroonikaromude käitluskoht, Tavajäätmete käitluskoht, Ümberlaadimisjaam, vaheladu

Jäätmekava kohaselt on eesmärgiks jätkata jäätmejaamade haldamise olemasolevat skeemi, arendada haljastujäätmete kogumise- ning käitlusvõimalusi läbi nii korraldatud jäätmeveo kui

<sup>96</sup> Kohila ning Rapla valla jäätmekava 2018-2022, vastu võetud Kohila Vallavolikogu 26.06.2018 määrusega nr 8. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/412072018005>

<sup>97</sup> Kohila valla kodulehekül, seisuga 16.12.2019

<sup>98</sup> <http://www.rjkk.ee/>, seisuga 16.12.2019

haljastujäätmete esmane käitlemise võimekuse loomise piirkonnas (Mäepere jäätmejaamas, Juuru kalmistul ning Kaiu alevikus); vähendada isetekkelisi prügilaid (kraavid, metsaalused) läbi kogumispunktide avamisaegade ja teenindamise tingimuste informatsiooni levitamise ning tekstiiljäätmete kogumisvõrgustiku loomine.

## 22. Keskkonnaohtlikud objektid<sup>99 100</sup>

Kohila valla territooriumil on registreeritud neli keskkonnaohtliku objekti, sh üks jääkreostusobjekti ja kolm tanklat.

Ülevaate Kohila valla territooriumil olemasolevatest keskkonnaohtlikest objektidest annab Tabel 28.

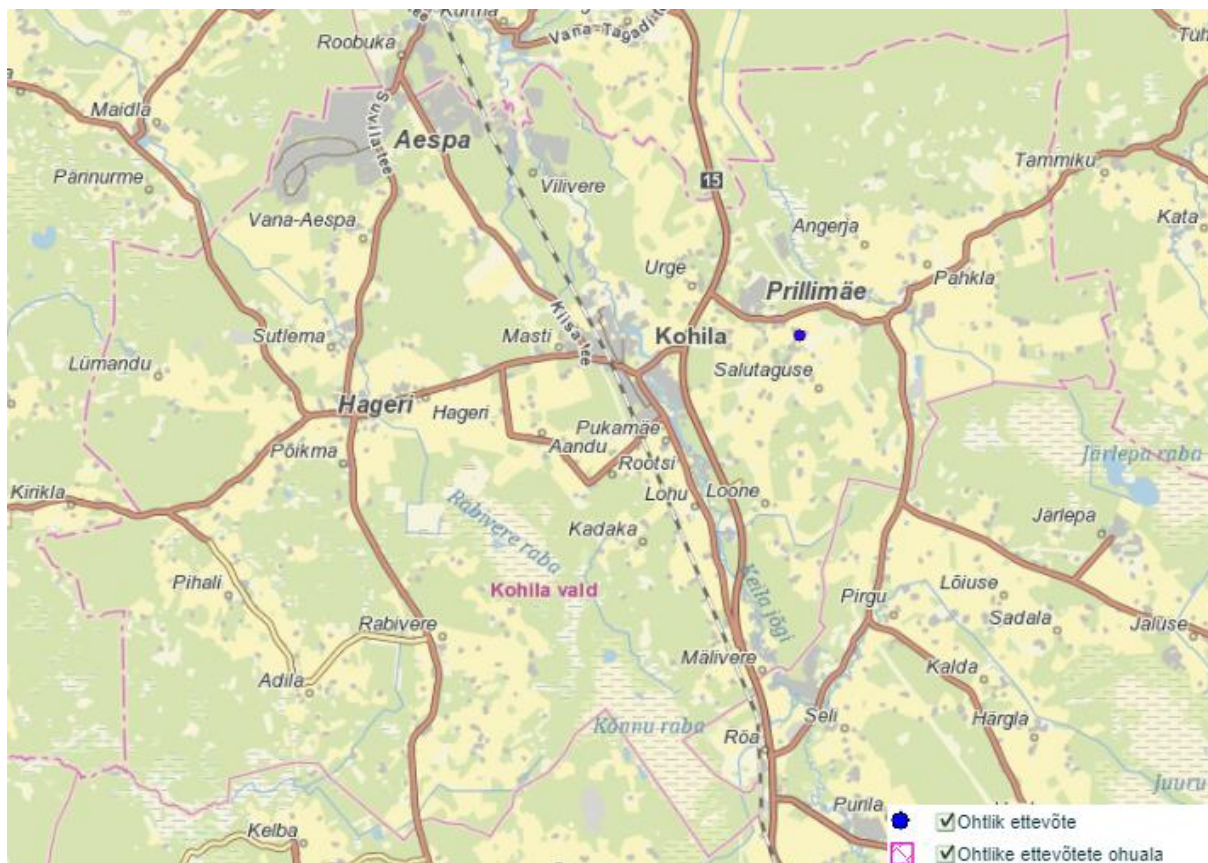
**Tabel 28. Keskkonnaohtlikud objektid Kohila valla territooriumil. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 09.12.2019**

Objekti nimi	Keskkonna-registri kood	Asukoht	Tüüp	Ohu liik	Saaste liik	Objekti staatus	Märkused
Statoil Fuel & Retail Eesti AS	OOB0019757	Urge küla	Tankla		Kütus		
RAS KOIL masuudihoidla ja vastuvõtusõlm	JRA0000129	Kohila alev	Jääkreostus-objekt			Kohalik	Jääkreostusobjekt asub tööstustsoonis. 3 kateegooria - jääkreostusobjektid, kus esinesid lahtised või avariilised OA hoidlad, millel oli märgatav oht lokaalselt reostada pinnast, põhjavett või pinnavett. Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud
Heveri Autoteenus OÜ	OOB0019755	Kohila alev	Tankla		Kütus		
Hepa OÜ	OOB0019756	Kohila alev	Tankla		Kütus		

Kohila vallas asub kaks ohtlikku ettevõtet. Ülevaate ohtlike ettevõtete paiknemisest linna territooriumil annab Joonis 25 ning ülevaate nendega kaasnevast ohust Tabel 29.

<sup>99</sup> Keskkonnaregister, seisuga 09.12.2019

<sup>100</sup> Maa-ameti X-GIS ohtlike ettevõtete kaardirakendus, seisuga 09.12.2019



**Joonis 25.** Ohtlikud ettevõtted Kohila valla territooriumil. Allikas: Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakendus, seisuga 09.12.2019

**Tabel 29.** Ohtlike ettevõtetega kaasnev oht Kohila valla territooriumil. Allikas: Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakendus, seisuga 09.12.2019

Ettevõtte	ID	Ohu kategooria	Ohuala raadius (m)	Kemikaalid (t)	Ohu tüüp	Aadress
Salutaguse Pärmitehas AS	451	Ohtlik	67	Ammoniaakvesi, väävelhape 94%, väävelhape <51%, natriumhüdrosiid, naatriumhüdrosiid tahke, ortofosforhape, lämmastikhape, vesinikperoksiid, formaliin, desoksoon-4	Mürgisus	Kohila vald, Salutaguse küla

A- ja B-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtteid Kohila valla territooriumil ei asu.

Kemikaalseadusega on planeeringualale, kuhu jäävad ohtlikud ettevõtted, kehtestatud erinõuded maakasutuse planeerimisel, millega arvestatakse ÜP koostamisel.

## 23. Riigikaitse ehitised<sup>101</sup>

<sup>101</sup> Rapla maakonnaplaneering 2030+, Hendrikson&Ko, 2018

Kohila vallas asub Kaitseliidu Rapla maleva allüksus Loone malevkond. Vallas ei asu ühtegi olemasolevat ja kavandatavat lasketiiru ja taktikaala (Joonis 26). Tingimused riigikaitseliste ehitistega arvestamiseks üldplaneeringutes on toodud Rapla maakonnaplaneeringuga (ptk 5.3.).

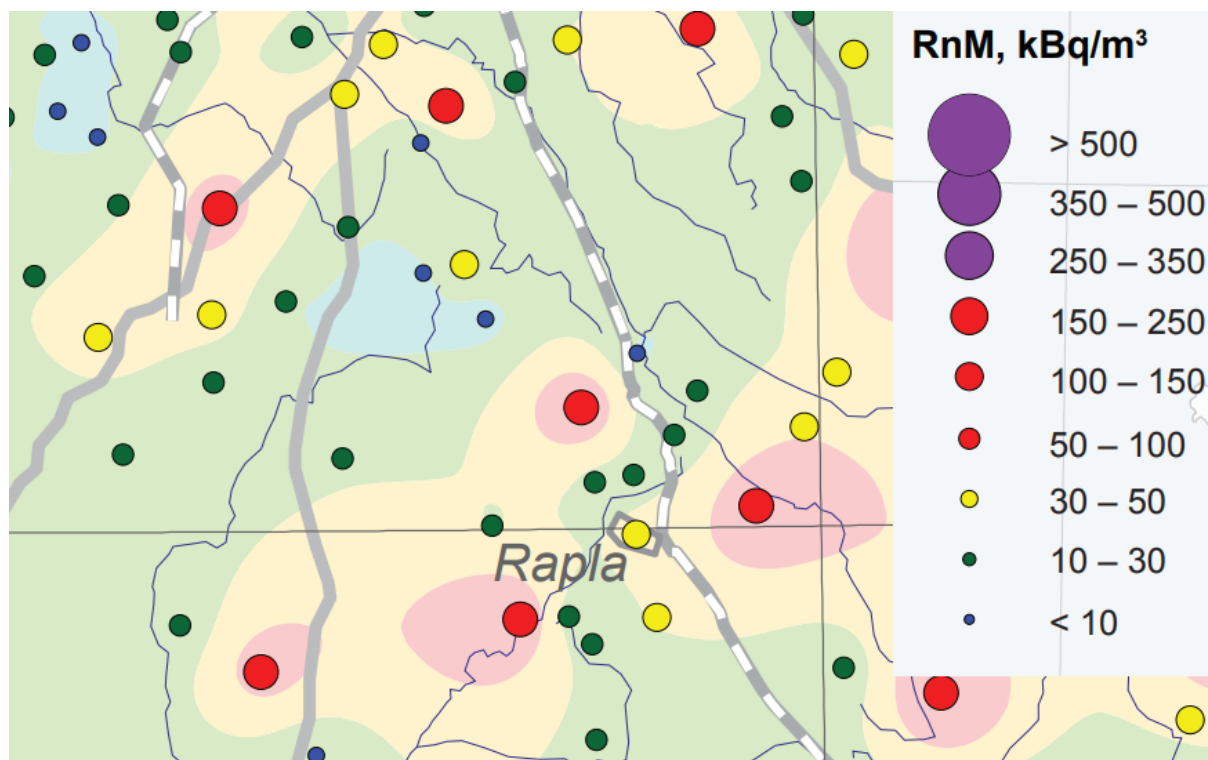


**Joonis 26** Riigikaitselised ehitised ja alad Kohila vallas. Allikas: Rapla valla maakonnaplaneering 2030+, seisuga 29.11.2019

## 24. Radoon<sup>102</sup>

Pinnases otsemõõdetud radoonisisalduse järgi jääb radoonisisaldus Kohila valla territooriumi pinnastes vahemikku madalast (< 10 kBq/m<sup>3</sup>) normaalseni (10-50 kBq/m<sup>3</sup>). (Joonis 27). Rapla MP-ga on toodud põhimõtted radooniriski vähendamiseks (ptk 4.2.6).

<sup>102</sup> Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Eesti Geoloogiakeskus, 2017. [http://www.envir.ee/sites/default/files/eesti\\_rn\\_atlas\\_2017\\_kyljendatud.pdf](http://www.envir.ee/sites/default/files/eesti_rn_atlas_2017_kyljendatud.pdf)



**Joonis 27.** Radooni sisaldus pinnaseõhus Kohila vallaterritooriumil. Allikas: Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas, seisuga 02.12.2019

ÜP koostamisel arvestatakse teadaoleva radoonisisaldusega Kohila valla territooriumi pinnases.

## INFOALLIKAD

- Kohila valla arengukava 2015-2020
- Kohila valla arengukava 2018-2025
- Statistikaamet
- Asjakohased ÜVK arendamise kavad
- Asjakohased jäätmekavad
- Asjakohased õigusaktid
- Asjakohased looduskaitsealade kaitse-eeskirjad ja kaitsekorralduskavad
- Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhend. Kättesaadav: [http://www.envir.ee/sites/default/files/ksh\\_juhend\\_kodulehele\\_est.pdf](http://www.envir.ee/sites/default/files/ksh_juhend_kodulehele_est.pdf)
- Keskkonnaregister
- Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS)
- Kultuurimälestiste Riiklik Register
- Maa-ameti X-GIS kaardiserver
- RMK kodulehekülg
- Metsaportaal
- Keskkonnalubade infosüsteem
- Maavarade koondbilanss 2018
- Terviseameti kaardirakendus „Avalikud supluskohad 2018“
- Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas
- Eesti põhjavee kaitstuse kaart
- Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021
- Lääne-Eesti vesikonna maaparandushoiukava
- Euroopa Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) ehk loodusdirektiiv
- Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. A. Aunapuu, R.Kutsar, 2013
- Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2013
- Natura 2000 standardandmevormid
- Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutus kodulehekülg
- Elering AS põhivõrgu kaart
- Kohila valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027
- Kohila ning Rapla valla jäätmekava 2018-2022
- Raplamaa Jäätmekäitluskeskuse kodulehekülg
- OÜ Kohila Maja kodulehekülg
- Kohila valla soojusmajandus arengukava 2016-2026



- Asjakohased uuringud